

ศึกษาสภาพความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส

รายงานการวิจัย  
ของ  
สิริบุศย์ จันทรคล้าย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

ตุลาคม 2547

๑๕  
๑๗๘.๑๗  
๒๕๓๑ค

ศึกษาสภาพความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราษีไศล

บทคัดย่อ

ของ

สิริบุศย์ จันทร์คล้าย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

ตุลาคม ๒๕๓๗

๒ ๓๐๓๓๙๘

๑๒ มี.ค. ๒๕๕๐

สิริบุศย์ จันทรคล้าย (2547) ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส  
รายงานการวิจัย กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.ราณี รัชพงษ์

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส โดยแยกความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนเป็น 3 ด้าน คือ ด้านประเภทของสื่อการสอน ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน และด้านบริการการใช้สื่อการสอน (2) เปรียบเทียบประเภทความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส จำแนกตามตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน โปรแกรมวิชาที่สอน และระดับชั้นปีที่สอน และ (3) เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการสอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยมาจาก ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส จำนวน 120 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกเอาอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอน เป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วย t-test และ F-test

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการบริการการใช้สื่อการสอน และด้านประเภทของสื่อการสอน ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส โดยจำแนกตามตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอนสาขาวิชาที่สอน และระดับชั้นปีที่สอน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

2.1 ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการในการใช้สื่อการสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการในการใช้สื่อการสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประเภทของสื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสที่มีประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอนต่างกัน มีความต้องการในการใช้สื่อการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนที่มีโปรแกรมวิชาที่สอนต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อในการสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาของสื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.5 ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสที่มีระดับชั้นปีที่สอนต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านข้อเสนอแนะ ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะประจำทุกห้อง ควรจัดทำคู่มือสอนสำหรับผู้สอน ตำรา แบบเรียน ควรครอบคลุมทุกโปรแกรมวิชา และสอดคล้องกับโปรแกรมวิชาที่เปิดสอน ควรเพิ่มสื่อประเภทโปรแกรมสำเร็จรูป เนื้อหาของสื่อการสอนตรงกับจุดประสงค์ นักศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เข้าใจง่าย มีแบบฝึกหัดทำแบบทุกบท ควรมีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกคอยให้บริการตลอดเวลา ควรจัดอบรมเทคนิคการสอน ลักษณะการใช้สื่อการสอนอย่างสม่ำเสมอ และควรขยายห้องสมุดเพื่อรองรับนักศึกษา

A STUDY OF INSTRUCTIONAL MEDIA NEEDS OF THE INSTRUCTORS IN  
NARATHIWAT COMMUNITY COLLEGE

AN ABSTRACT  
BY  
SIRIBUT JANKHAY

๑  
378.17  
๗731๗

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of  
Education Degree in Adult Education  
At Srinakhariwirot University  
October 2004

Siribut Jankhay (2004). A Study of instructional media needs of the instructors in Narathiwat community college. Research Report, M.Ed. (Adult Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.  
Advisor : Dr. Ranee Rajnapong

The Purposes of this research report were as follows : (1) To study media needs of the instructors at Narathiwat Community College, in 3 aspects : type, content and service of media (2) To compare the media needs of the instructors classified by (a) age (b) education-level (c) training experience in media (d) subject teaching and (e) number of years of teaching.

The instrument used for collecting the data was a rating scale questionnaire

The statistics used in data analysis were percentages, means Standard Deviation and tested results of differences among the groups by applying t-test and F-test.

The results of the research follow :

1. Most of the instructors at Narathiwat Community College need all three media. In each area the content was needed at most levels. The service of media and media type were lower level respectively.

2. In the comparison of the needs of media by the instructors according to age, education-level, training experience in media, subject teaching, and number of years of teaching, the results were as follows;

2.1 Media needs of instructors in Narathiwat Community College did not differ significantly by age. The statistical difference was only .05 in content of media.

2.2 Needs for teaching media differed by the education-level of the instructors by only .01 level. On each item there was significant differences at the .01 level in media type.

2.3 There was no significant differences in media needs based on the training experience of the instructors as a whole and in instructors aspect.

2.4 There was no significant difference by subject teaching. On each item the content of media was at .01 level.

2.5 The instructors in different number of years of teaching had non significant as a whole and in individual aspect.

It's nessassany to have a Overhead in each classroom and teaching manual in duded textbook and teaching aid for all program.

อาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณารายงานการวิจัยฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก การศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

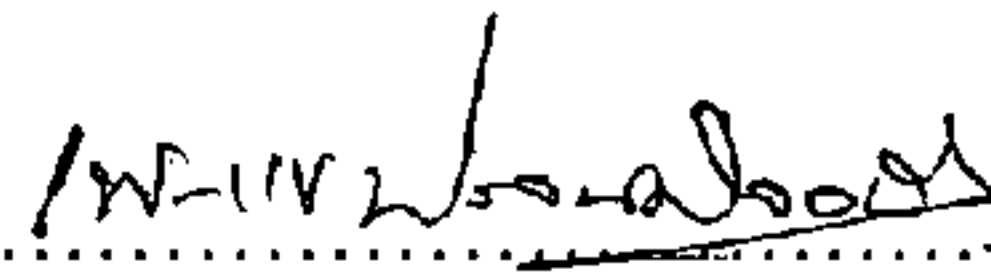


.....  
(ดร.ราณี รัชนพงษ์)

คณะกรรมการสอบ



.....ประธาน  
(ดร.ราณี รัชนพงษ์)

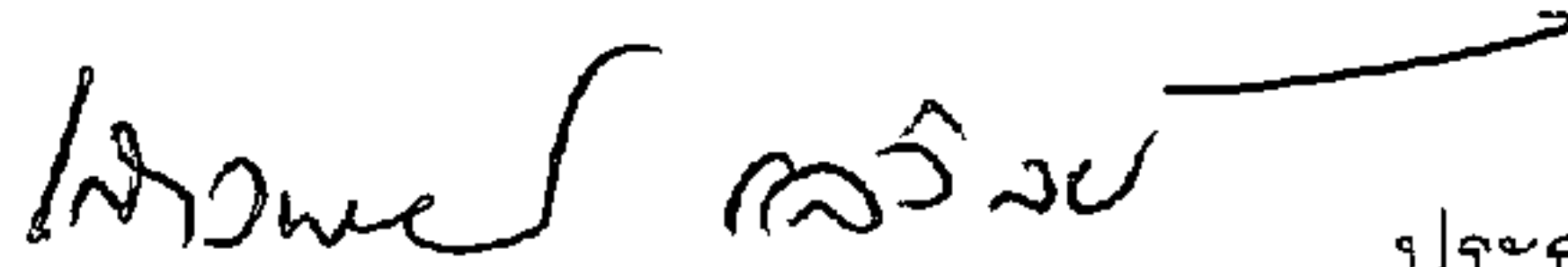


.....กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญแข ประจันปัจจนิก)



.....กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สอนง โลहितวิเศษ)

อนุมัติให้รับรายงานการวิจัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ



.....ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร  
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวัลย์)

วันที่ 29 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547

## ประกาศคุณูปการ

รายงานการวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถ และการให้คำปรึกษาช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จาก ดร.ภาณี รัชนพงษ์ ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษารายงานการวิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญแข ประจวบปัจฉนีก รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลัย รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ และอาจารย์กัมปนาท บริบูรณ์ กรรมการในการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย ที่กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และให้คำปรึกษาด้วยความห่วงใย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ คุณวชิราภรณ์ สุรณะสกุล ที่ให้ข้อชี้แนะช่วยเหลือเกี่ยวกับเรื่องสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ประโยชน์ และคุณค่าของรายงานการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบูชาและขอน้อมรำลึกถึง พระคุณของคุณแม่จงดี จันทร์คล้าย และคุณพ่อธนัท จันทร์คล้าย ผู้คอยให้กำลังใจ ครู-อาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนในการวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา รวมทั้งบุคคลอันเป็นที่รัก ที่เป็นผู้สนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการศึกษาค้นคว้าจนรายงานการวิจัยฉบับนี้ สำเร็จด้วยดี

สิริบุศย์ จันทร์คล้าย

## สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ.....	8
	โครงการวิทยาลัยชุมชน.....	13
	หลักสูตรวิทยาลัยชุมชน ระดับอนุปริญญา พุทธศักราช 2545.....	26
	สื่อการสอนและนวัตกรรม.....	32
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
	- งานวิจัยภายในประเทศ.....	49
	- งานวิจัยต่างประเทศ.....	56
3	วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	59
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
	การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64

## สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 85
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า..... 85
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า..... 85
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า..... 85
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล..... 86
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 86
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 86
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 87
	อภิปรายผล..... 90
	ข้อเสนอแนะทั่วไป..... 96
	ข้อเสนอแนะในการวิจัย..... 96
	บรรณานุกรม..... 97
	ภาคผนวก..... 104
	ภาคผนวก ก. รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ..... 105
	ภาคผนวก ข. หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ..... 107
	ภาคผนวก ค. การวิเคราะห์ผลการประเมินเครื่องมือวิจัย..... 111
	ภาคผนวก ง. หนังสือติดต่อขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย..... 116
	ภาคผนวก จ. แบบสอบถาม..... 118
	ประวัติย่อผู้วิจัย..... 126

## บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	สรุปผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอนุปริญญาของวิทยาลัยชุมชนราธิวาส.....	26
2	จำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเข้าศึกษาในวิทยาลัยชุมชนระดับอนุปริญญาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545.....	31
3	แสดงการวิเคราะห์สื่อการสอน ตั้งแต่ ค.ศ.1900-ปัจจุบันเกี่ยวกับจุดเน้นของสื่อการศึกษาหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง บทบาทและเป้าหมายของสื่อการสอน.....	36
4	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส.....	58
5	จำนวนและสัดส่วนร้อยละของผู้สอน โดยจำแนกตามลักษณะข้อมูลส่วนตัว.....	66
6	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสโดยรวม และรายด้าน.....	68
7	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสในด้านประเภทของสื่อการสอน จำแนกเป็นรายข้อ.....	69
8	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสในด้านเนื้อหาของสื่อการสอน จำแนกเป็นรายข้อ.....	72
9	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสในด้านบริการการใช้สื่อการสอน จำแนกเป็นรายข้อ.....	73
10	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสที่มีอายุต่างกัน จำแนกตามความต้องการใช้สื่อการสอนโดยรวมและรายด้าน.....	75
11	วิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ.....	76
12	ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส จำแนกตามอายุ โดยรวม.....	75
13	เปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส โดยรวม และรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	78

## บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
14	เปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส โดยรวม และรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน.....	79
15	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีโปรแกรมวิชาที่สอนต่างกัน จำแนกตามความต้องการใช้สื่อการสอนโดยรวมและรายด้าน.....	76
16	วิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามโปรแกรมวิชาที่สอน...	77
17	ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสจำแนกตามโปรแกรมวิชาที่สอน.....	78
18	การเปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับชั้นปีที่สอน.....	83
19	ค่าความถี่ข้อเสนอที่ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสต้องการให้มีการแก้ไขปรับปรุงในการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส.....	84

# บทที่ 1

## บทนำ

### ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 10 บัญญัติไว้ว่า "การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย" พร้อมกับได้มีการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาภาคบังคับเป็น 9 ปี ทำให้จำนวนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเพิ่มปริมาณมากขึ้นจนสถาบันระดับอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนไม่เพียงพอที่จะรองรับได้ รวมทั้งขาดความเชื่อมต่อเมื่อนักเรียนเรียนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วต้องเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อต่อเนื่องไปสู่ระดับอุดมศึกษา วิทยาลัยชุมชนจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเข้าศึกษาในระดับ 2 ปีก่อนระดับปริญญา ดังมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งบัญญัติว่า "การศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา" การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา วิทยาลัยชุมชนเป็นสถาบันอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาซึ่งจะแบ่งเบาภาระของสถาบันอุดมศึกษาในการเข้ารับการศึกษานในปีที่ 1 และปีที่ 2 เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญา และช่วยเติมเต็มส่วนการศึกษาที่ขาดไปให้สมบูรณ์ขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ช่วยเพิ่มงานและป้องกันการทิ้งถิ่นฐาน (โครงการวิทยาลัยชุมชน. 2545 : 2)

วิทยาลัยชุมชนไม่ใช่ชื่อใหม่สำหรับคนไทย จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519) คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาได้มอบหมายให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดโครงการทดลองหารูปแบบของวิทยาลัยชุมชนขึ้นที่จังหวัดชลบุรีแต่เมื่อเปิดมหาวิทยาลัยรามคำแหงโครงการก็ต้องยกเลิกไป จนสมัยปฏิรูปอุดมศึกษาได้มีการเสนอรูปแบบของวิทยาลัยชุมชนที่เหมาะสมกับสังคมไทยขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง แต่ก็ต้องล้มเลิกไปอีกเนื่องจากเกิดการเดินขบวนเพื่อยกฐานะวิทยาลัยครูและวิทยาลัยเทคนิคขึ้นปริญญาขึ้น (วิทยาลัยชุมชนกับการพัฒนาชนบท. 2522 : (3)) จะเห็นได้ว่าการนำวิทยาลัยชุมชนเข้าสู่ระบบการศึกษาไทยได้มีความพยายามมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 และฉบับที่ 4 แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ จนในปี พ.ศ.2545 ได้มีการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาข้อ 4 "ให้มีวิทยาลัยชุมชนขึ้นโดยเฉพาะในจังหวัดที่ยังขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา" ตามนโยบายการศึกษาสร้างชาติ สร้างคน และสร้างงาน (โครงการวิทยาลัยชุมชน. 2545 : 1) ทำให้หน่วยงานทางการศึกษาต้องเร่งขยายการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและตลอดชีวิต แต่ที่ผ่านมา

ปัญหาทางการศึกษาที่สำคัญมาก คือการขาดแคลนสถานศึกษา หรือสถานศึกษามีเฉพาะในตัวเมืองใหญ่ ๆ เท่านั้น ไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน หากไม่เร่งดำเนินการแก้ไขประชาชนส่วนใหญ่ก็จะทิ้งถิ่นฐานเข้ามาศึกษาในตัวเมือง ทำให้ชุมชนมีเฉพาะเด็กและผู้สูงอายุ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนอ่อนแอมากยิ่งขึ้น

จากนโยบายด้านการศึกษา ข้อ 4 ดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2545 ให้ความเห็นชอบโครงการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน (แนวทางการบริหารการจัดการวิทยาลัยชุมชน. 2547:5) เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกันอย่างทั่วถึงและตลอดชีวิต รวมถึงการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาทำการบริหารโดยคนในชุมชน และเพื่อชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด และกว้างขวางมากขึ้น เน้นการพัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนตามแนวทางการเป็นธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนนั้น ๆ นอกจากนี้วิทยาลัยชุมชนยังเป็นการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งจะเห็นได้จากการที่มีการก่อตั้งวิทยาลัยชุมชนขึ้นมาในจังหวัดที่ขาดแคลนสถาบันระดับอุดมศึกษา จำนวน 10 จังหวัด คือ วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน วิทยาลัยชุมชนตาก วิทยาลัยชุมชนพิจิตร วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร วิทยาลัยชุมชนสระแก้ว วิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี วิทยาลัยชุมชนระนอง และวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

จังหวัดนราธิวาสเป็น "จังหวัดชายแดนภาคใต้" ซึ่งเดิมทางราชการเรียกว่า "สี่จังหวัดภาคใต้" ต่อมาปี พ.ศ.2506 คณะรัฐมนตรีได้ลงมติให้ใช้คำว่า "จังหวัดชายแดนภาคใต้" ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ประชาชนมีสภาพสังคม ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และยังมีภาพลักษณ์ของพื้นที่ที่มีความไม่สงบ ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความละเอียดซับซ้อน ทั้งด้านสังคมวิทยา เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง (การวิจัยทางการศึกษา ครั้งที่ 10. 2546 : 384 - 385) และปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากศาสนา และวัฒนธรรม (อารง สุทธาศาสน์. 2543 : 19) และปัญหาอีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือ ปัญหาทางด้านภาษาจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงกล่าวว่า "การศึกษาที่นี้สำคัญมาก ให้พยายามจัดให้ดี ให้พลเมืองสามารถพูดภาษาไทยได้ แม้จะพูดได้ไม่มากนัก เพียงแต่พอรู้เรื่องกันก็ยังมีดี เพราะเท่าที่ผ่านมามีคนที่นี่มีผู้ไม่รู้ภาษาไทยใช้ล่ามแปล ควรให้พูดเข้าใจกันได้ เพื่อสะดวกในการติดต่อซึ่งกันและกัน" (ปัญหาและแนวคิดของผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2524 : 1) ปัญหาของจังหวัดนราธิวาสเหมือนกับปัญหาในชนบทอื่น ๆ ของประเทศ แต่มีความรุนแรงมากกว่าเพราะมีตัวแปรที่เป็นปัจจัยเร่งให้สถานการณ์รุนแรงขึ้น ได้แก่ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามถึงร้อยละ 80 ซึ่งสามารถกำหนดความเชื่อ และการปฏิบัติต่อผู้นับถือในทุกแห่งทุกมุมทั้งทางด้านครอบครัว การดำรงชีวิตประจำวันทุกอย่างจะมีบทบัญญัติทางศาสนากำกับ ถ้าใครละเลยหรือฝ่าฝืนจะถือว่าบาป (อารง

สุทธาศาสน์. 2543 : 19) การสื่อสารมักใช้ภาษาท้องถิ่น (ภาษามลายู) บางหมู่บ้านไม่มีใครพูดภาษาไทยได้เลย และตามหลักธรรมของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับการศึกษาตามที่ศาสนานบีมุฮัมมัด กล่าวว่า “การศึกษาหาความรู้เป็นหน้าที่จำเป็นบนเหนือมุสลิมทุกคนทั้งชายและหญิง” แม้ในปัจจุบันนี้จะมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเพียงใดก็ตาม ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามก็ยังคงความเป็นอยู่แบบเดิม ๆ ประกอบกับจังหวัดนราธิวาสไม่มีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา จังหวัดนราธิวาสจึงเป็น 1 ใน 10 จังหวัดนำร่องในการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน นอกจากนี้ การศึกษาต้องได้รับการพัฒนาที่จะให้ประสบผลสำเร็จในทุกด้าน ทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพ การเรียนการสอนมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องนำสื่อการสอนเข้ามาเป็นตัวกลางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อให้เกิดการสื่อสารอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และกระตุ้นให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม การใช้สื่อการสอนจึงค่อนข้างจะมีอิทธิพลมากสำหรับผู้เรียน

จึงนับได้ว่า สื่อการสอนจึงมีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนในเวลาอันสั้น และยังช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ทั้งการศึกษาในระบบ นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนการศึกษาดูตัวอย่างชีวิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2545 : 67-68) สื่อการสอนมีความสำคัญต่อผู้เรียน ดังนี้

1. ให้ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ เรียนรู้ได้เร็ว และจำได้นาน
2. ช่วยกระตุ้นและเร้าความสนใจให้เกิดการเรียนรู้
3. สื่อของจริงช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง
4. สื่อประสมช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาและประสบการณ์ได้หลากหลาย
5. สื่อที่ออกแบบโดยคำนึงถึงบรรยากาศในการเรียนช่วยให้ผู้เรียนสนุกและเรียนรู้ได้ดีขึ้น
6. วิดีทัศน์แสดงการสาธิต หรือทดลองช่วยให้เห็นขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน และ

ปฏิบัติตามได้ถูกต้อง

7. สื่อประเภทวิธีช่วยให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เกิดทักษะและประสบการณ์

การเลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระย่อมส่งผลให้กระบวนการเรียนการสอนมีคุณค่ามากขึ้น ผู้สอนจึงต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์ไว้ให้พร้อมที่จะใช้ได้เหมาะสม และประทับใจผู้เรียนด้วย จึงทำให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความสะดวก ราบรื่น เรียบร้อย และบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่วางไว้ได้อย่างดีเยี่ยม (ทวีป อภิสสิทธิ์. 2529 : 40)

กระบวนการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะใช้การสอนแบบบรรยาย (ศุจิภรณ์ อัจฉนาเสียว. 2540 : บทคัดย่อ)ซึ่งทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเข้าใจเท่าที่ควร เพราะเหตุว่า เนื้อหาสาระในบทเรียนบางครั้งการใช้วิธีการบรรยายด้วยคำพูดอย่างเดียวไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดมโนภาพ และเกิดความเข้าใจอย่าง

ถูกต้อง การนำสื่อการสอนมาช่วย เช่น ของจริง แผ่นภาพ หรือของจำลอง ฯลฯ ย่อมทำให้ผู้เรียนเข้าใจ ในเนื้อหาสาระอย่างแท้จริง ถูกต้องมากขึ้น และสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอด ซึ่งเป็นรากฐาน ของการเรียนรู้ที่แท้จริง (Wittich and Schuller. 1957 : 8)

ด้วยเหตุที่วิทยาลัยชุมชนเป็นสถาบันการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นใหม่ยังขาดแคลนสื่อการเรียน การสอนและนวัตกรรมอีกมากมาย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอน ของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส เพื่อจะได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการแสวงหาและเตรียมสื่อการสอน ให้ผู้สอนได้เลือกใช้อย่างเหมาะสมกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ วางไว้ อันส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้อย่าง ภาคภูมิใจ

### ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส
2. เพื่อเปรียบเทียบประเภทความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

โดยจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน สาขาวิชาที่ สอน และระดับชั้นปีที่สอน

3. เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนใน วิทยาลัยชุมชนนราธิวาส เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการสอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสเพื่อให้ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

### ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงความต้องการใช้สื่อการสอน เพื่อเป็นข้อมูล พื้นฐานให้แก่วิทยาลัยชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย วางแผน และพัฒนาการ ใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของวิทยาลัยชุมชน และตรงตามความต้องการของผู้สอนซึ่งจะส่งผลให้ การจัดการเรียนการสอนในแต่ละโปรแกรมวิชามีประสิทธิภาพสูงสุด

### ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความต้องการใช้สื่อการสอนของ ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส จำนวน 126 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยนำประชากรทั้งหมด จำนวน 126 คน มาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

### 3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพส่วนตัวของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

#### 3.1.1 อายุ

- 1) 26 – 35 ปี
- 2) 36 – 45 ปี
- 3) 46 ปีขึ้นไป

#### 3.1.2 ระดับการศึกษา แบ่งเป็น

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี
- 2) สูงกว่าปริญญาตรี

#### 3.1.3 ประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน

- 1) เคย
- 2) ไม่เคย

#### 3.1.4 โปรแกรมวิชาที่สอน

- 1) การศึกษาปฐมวัย
- 2) การพัฒนาชุมชน
- 3) การปกครองท้องถิ่น
- 4) คอมพิวเตอร์ธุรกิจ
- 5) การบัญชี
- 6) การจัดการทั่วไป

#### 3.1.5 ระดับชั้นปีที่สอน

- 1) ปีที่ 1
- 2) ปีที่ 2

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

3.2.1 ความต้องการด้านประเภทของสื่อการสอน

3.2.2 ความต้องการด้านเนื้อหาของสื่อการสอน

3.2.3 ความต้องการด้านบริการการใช้สื่อการสอน

## นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นที่เข้าใจตรงกัน จึงได้กำหนดความหมายของคำที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

**วิทยาลัยชุมชน** หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาซึ่งบริหารจัดการโดยชุมชน เป็นสถาบันประจำท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษา และฝึกอบรมด้านวิชาการและด้านวิชาชีพ ตามหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลในชุมชน ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ หมายถึง วิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

**ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชน** หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น บุคลากรทางการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนที่ได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากวิทยาลัยชุมชนเรียนเชิญมาเป็นผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

**สื่อการสอน** หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ ซึ่งเป็นสื่อกลางนำความรู้ไปสู่ผู้เรียนเพื่อสร้างสภาวะให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และทัศนคติตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่ได้วางไว้

**ความต้องการใช้สื่อการสอน** หมายถึง ความปรารถนาหรือความคาดหวังของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มุ่งหวังต่อการใช้สื่อการสอน โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านประเภทของสื่อการสอน หมายถึง สื่อการสอนที่ใช้ในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ประกอบด้วย สื่อประเภทวัสดุ สื่อประเภทอุปกรณ์ และสื่อประเภทเทคนิควิธีการ

2. ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน หมายถึง สื่อที่มีรายละเอียดของเนื้อหา มีการเรียงลำดับความยากง่าย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้ง่าย ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอด และสื่อที่มีความสอดคล้องกับแผนการเรียนรู้

3. ด้านบริการการใช้สื่อการสอน หมายถึง การบริการด้านการผลิตสื่อ การใช้สื่อ การบริการสื่อ คุณภาพของสื่อ การจัดหาสื่อ การแลกเปลี่ยน การสนับสนุนงบประมาณ การดูแลรักษา และการซ่อมบำรุงสื่อ

## สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างกัน
2. ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างกัน
3. ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอนต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างกัน
4. ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีโปรแกรมวิชาที่สอนต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างกัน
5. ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีระดับชั้นปีที่สอนต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างกัน

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอเป็นลำดับการศึกษา โดยกำหนดเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
2. โครงการวิทยาลัยชุมชน
3. หลักสูตรวิทยาลัยชุมชน ระดับอนุปริญญา พุทธศักราช 2545
4. สื่อการสอนและนวัตกรรม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยภายในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

#### แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

คนทุกเพศ ทุกวัยล้วนมีความต้องการในการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน อาจจะมีบางส่วนที่คล้ายคลึงกันบ้าง ความแตกต่างของความต้องการเป็นไปตามสภาพแวดล้อม สภาพสังคมที่เป็นอยู่ ความต้องการเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนยากนักที่จะศึกษาได้อย่างถ่องแท้ ไม่ว่าจะเป็นในระบบโรงเรียนหรือนอกระบบโรงเรียน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 นิยามความหมายของคำว่า "ความต้องการ" หมายถึง ความยากได้ ใครได้ ประสงค์

นักวิจัยทางการศึกษาหลายท่านได้พยายามศึกษาเรื่องเกี่ยวกับความต้องการของคนที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถแบ่งได้ 2 ประการ คือ

1. ความต้องการที่จะปรับปรุงตนเองโดยวิธีการธรรมชาติ
2. ความต้องการที่จะรักษาภาวะการสมดุลทางธรรมชาติของตน

ความต้องการของคนในปัจจุบันมักถูกกำหนดโดยสังคม กำหนดให้คนที่อยู่ต่างฐานะกันมีความต้องการแตกต่างกัน และบุคคลจะรู้ว่าตนเองต้องการอะไร อย่างไร

ประสาร ทิพย์ธาดา (2525 : 56) ความต้องการถือเป็นแรงขับที่สำคัญที่จะทำให้เกิดพัฒนาการขึ้น ความต้องการเกิดขึ้นเมื่อร่างกายขาดสมดุล เช่น นิว ต้องการอาหาร กู๊ด (Carter V. Good) นักการศึกษาอเมริกันได้ให้ความหมายของความต้องการว่า คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่จะบันดาลให้เด็กมีความเจริญ

เติบโตหรือพัฒนาการในทุกสิ่งประกอบเป็นอินทรีย์ของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพ จิตภาพ อารมณ์ และสังคม

กัลยา สุวรรณแสง (2536 : 52) สภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้อินทรีย์เสียความสมดุลก็ต้องพยายามแสวงหาสิ่งสนองความต้องการ เพื่อปรับให้ร่างกายอยู่ในสภาพสมดุล มนุษย์เราทุกคนย่อมมีความต้องการอย่างน้อย 3 ประเภท คือ ความต้องการทางกาย ทางใจ และทางสังคม และสามารถจัดลำดับความต้องการของมนุษย์ได้ 5 ชั้น เรียงจากความจำเป็นสูงสุดลงไป คือ

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความจำเป็นในการดำรงชีวิต เป็นความต้องการเบื้องต้น

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safty needs)

3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and belonging needs)

4. ต้องการได้รับการยกย่องนับถือ (Esteem needs)

5. ต้องการสัจการแห่งตน (Need of self actualizations)

เชียรศรี วิวิธสิริ (2527 : 25) ความต้องการ คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่จะบันดาลให้คนมีความเจริญเติบโตหรือมีพัฒนาการในทุกส่วนที่ประกอบเป็นอินทรีย์ของคน ไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพ จิตภาพ อารมณ์ และสังคม ดังนั้น ความต้องการของมนุษย์จึงถือว่าเป็นแรงขับที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาการขึ้น ความต้องการแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการทางกายและความต้องการทางจิต

2. ความต้องการทั่ว ๆ ไป ซึ่งเกิดขึ้นตามสภาพของสังคม และสิ่งแวดล้อม

ประสาธ อิศรปริดา (2538 : 310-312) ความต้องการ (Needs) คือ สภาพะที่เกิเกิดขึ้นจากความไม่สมดุลทั้งทางร่างกายและจิต ความต้องการของคนเรามากไม่ได้รับสนองตอบอย่างสมบูรณ์ แต่เมื่อได้รับสนองตอบระดับหนึ่งก็จะเกิดความต้องการมากขึ้นไปอีกระดับหนึ่งแนวคิดนี้จะเห็นได้ในทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow)

ความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของมาสโลว์

มาสโลว์ (Maslow, Abraham, 1970) ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ ได้อธิบายว่า มนุษย์จะมีความต้องการจากระดับพื้นฐานไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ดังนี้

1. ความต้องการทางสรีระ (Physiological Needs) ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ การพักผ่อนหลับนอน เพศ การหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด ฯลฯ

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) ได้แก่ ความต้องการความอบอุ่น มั่นคง ต้องการการคุ้มครองและหนีจากอันตราย ฯลฯ

3. ความต้องการความรัก และการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Belongness and Love Needs) ได้แก่ ความต้องการเพื่อนหรือมิตร ต้องการผู้ร่วมงาน ต้องการคู่รักหรือครอบครัว

4. ความต้องการยกย่องสรรเสริญ (Esteem Needs) ได้แก่ ความต้องการให้ผู้อื่นเคารพนับถือตน ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับว่าตนเองมีค่า หรือได้รับการยกย่องสรรเสริญ ต้องการเชื่อมั่นในความสามารถของตน ผู้ที่ล้มเหลวที่จะได้รับสนองตอบความต้องการนี้ อาจทำให้เกิดรู้สึกว่ามีปมด้อย หรือขาดความรู้สึกว่ามีผู้คอยช่วยเหลือค่าจุน

5. ความต้องการรู้และเข้าใจ (Need to Know and Understand) เป็นความต้องการจะสัมฤทธิ์ผลทางปัญญา (Intellectual Achievement) หมายถึง ความปรารถนาที่จะรู้ และเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ด้วยความสนใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยความสนใจอย่างแท้จริง มาสโลว์มีความเห็นว่า ความต้องการตั้งแต่ขั้นนี้เป็นต้นไปจะไม่เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกคน

6. ความต้องการสุนทรีย์ (Aesthetic Needs) ได้แก่ ความต้องการความเป็นระเบียบ สัจจะธรรม และความงาม

7. ความต้องการสร้างความประจักษ์ตน และการพัฒนาตามศักยภาพแห่งตน (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการที่จะเข้าใจตนเอง และรู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ ต้องการที่จะคิดหรือกระทำให้สอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงของตนเองอย่างสร้างสรรค์ และต้องการพัฒนาสูงสุดตามศักยภาพของตน

สำนักงาน ก.พ. (2535 : 61) ได้กล่าวไว้ในหลักการบริหารเบื้องต้นว่า ความต้องการอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ความต้องการทางร่างกาย ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เป็นต้น
2. ความต้องการทางจิตใจ ซึ่งมักเกิดขึ้นภายหลังและความต้องการนี้บางอย่างก็อาจซ่อนตัวอยู่หรือบางครั้งก็แสดงออกอย่างชัดเจน แบ่งได้ ดังนี้

2.1 ความมั่นคงปลอดภัย

2.2 ความยกย่องนับถือ

2.3 การยอมรับในสังคม หรือการเข้าพวกเข้าหมู่

2.4 โอกาสที่จะก้าวหน้า

นักจิตวิทยาผู้ที่ศึกษาและตั้งทฤษฎีความต้องการที่เด่นที่สุด คือ เมอร์เรย์ (Murray) เป็นผู้ที่ศึกษา เรื่องความต้องการของมนุษย์ได้ลึกซึ้งกว่านักจิตวิทยาคนอื่น ๆ เมอร์เรย์ได้แบ่งลักษณะความต้องการของมนุษย์ไว้ 2 ประเภท คือ

1. ความต้องการขั้นปฐมภูมิหรือความต้องการทางกาย (Primary or Viscerogenic Needs) เป็นความต้องการทางร่างกายโดยตรง ได้แก่ ความต้องการอากาศ น้ำ อาหาร เพศ การพักผ่อน การขับถ่าย ฯลฯ

2. ความต้องการขั้นทุติยภูมิ หรือความต้องการทางจิตใจ (Secondary or Psychogenic Needs) จะเกิดขึ้นเมื่อร่างกายไม่ได้รับความพึงพอใจ หรือขบวนการของอินทรีย์ไม่สมดุลย์กัน เมอร์เรย์ ได้จำแนกความต้องการทางจิตใจที่จะสร้างบุคลิกภาพ ออกเป็น 6 กลุ่ม จากความต้องการ 28 ด้าน ดังนี้

2.1 ความต้องการที่เกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีชีวิต ได้แก่

2.1.1 การถือสิทธิ์ (Acquisition) หมายถึง ความต้องการเป็นเจ้าของการสะสม เก็บหอมรอมริบ

2.1.2 การอนุรักษ์สิ่งของ (Conservation) หมายถึง ความต้องการที่จะสะสมหรือ ซ่อมแซมสิ่งต่าง ๆ

2.1.3 ความเป็นระเบียบ (Orderliness) หมายถึง ความต้องการที่จัดระเบียบ สิ่งของให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยและสะอาด

2.1.4 การดูแลรักษา (Retention) หมายถึง ความต้องการที่จะเก็บสิ่งของที่เป็นของตนมิให้เสียหาย รู้จักประหยัด มัธยัสถ์

2.1.5 การสร้าง (Construction) หมายถึง ความต้องการที่จะประดิษฐ์และก่อสร้าง

2.2 ความต้องการที่แสดงถึงความทะเยอทะยาน มีอำนาจ ปราบปรามความสำเร็จและความมีชื่อเสียง ได้แก่

2.2.1 ความโดดเด่น (Superiority) หมายถึง ความต้องการอยากเด่น ได้รับความสำเร็จและยอมรับนับถือ

2.2.2 ความสัมฤทธิ์ผล (Achievement) หมายถึง ความต้องการชนะอุปสรรค ได้รับความสำเร็จ และมีอำนาจ

2.2.3 ความยอมรับ (Recognition) หมายถึง ความต้องการได้รับการยกย่องและ รับรอง

2.2.4 การแสดงออก (Exhibition) หมายถึง ความต้องการแสดงตัวให้เป็นจุดเด่น สนุกสนาน

2.2.5 ความต้องการรักษาสีทิชของตนเอง (Inviolacy) หมายถึง ความต้องการที่ไม่ ถูกฝ่าฝืนสิทธิของตน ป้องกันชื่อเสียงและคุณค่าของตน

2.2.6 การหลีกเลี่ยงสิ่งที่บกพร่อง (Avoidance of Inferiority) หมายถึง ความต้องการหลีกเลี่ยงความล้มเหลว ความอับอาย และปมด้อย

2.2.7 การป้องกันตัว (Defensiveness) หมายถึง ความต้องการที่จะป้องกันตนเองจากการถูกตำหนิ

2.2.8 การตอบโต้ผลักดัน (Counteraction) หมายถึง ความต้องการต่อต้านและตอบโต้ผู้ที่ทำให้ตนพ่ายแพ้

2.3 ความต้องการที่จะทำให้สิ่งที่เกี่ยวกับอำนาจของตน การต่อต้าน หรือการยอมแพ้ได้แก่

2.3.1 การมีอำนาจเหนือผู้อื่น (Dominance) หมายถึง ความต้องการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ควบคุมหรือให้ผู้อื่นกระทำตาม

2.3.2 การยกย่องผู้อื่น (Deference) หมายถึง ความต้องการที่จะยกย่องและยอมตามผู้นำ

2.3.3 การเลียนแบบ (Similance) หมายถึง ความต้องการเลียนแบบ หรือทำตนให้ทัดเทียมผู้อื่น หรือเชื่อถือผู้อื่น

2.3.4 การพึ่งตนเอง (Autonomy) หมายถึง ความต้องการต่อต้าน และต่อสู้เพื่ออิสรภาพ

2.3.5 ความเป็นอิสระ (Contrariness) หมายถึง ความต้องการที่จะทำตนให้ต่างจากผู้อื่นเป็นเอกลักษณ์

2.4 ความต้องการที่จะก้าวร้าวบุคคลอื่น ๆ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ได้แก่

2.4.1 ความก้าวร้าว (Aggression) หมายถึง ความต้องการก้าวร้าวผู้อื่น หรือรุกรานผู้อื่น

2.4.2 ความยอมรับผิด (Abasement) หมายถึง ความต้องการที่ยอมตามหรือยอมรับการลงโทษ ถ่อมตน

2.4.3 การหลีกเลี่ยงการถูกตำหนิ (Avoidance of blame) หมายถึง ความต้องการหลีกเลี่ยงการตำหนิ การวิจารณ์ ประพจน์ตามกฎเกณฑ์และระเบียบ

2.5 ความต้องการเป็นมิตรกับผู้อื่น ได้แก่

2.5.1 การผูกไมตรีกับผู้อื่น (Affiliatin) หมายถึง ความต้องการผูกมิตร และสังสรรค์กับผู้อื่น

2.5.2 การผลักไสผู้อื่น (Rejection) หมายถึง ความต้องการแยกตัวเองจากผู้อื่น เพิกเฉยต่อสิ่งทั้งปวง

2.5.3 การช่วยเหลือผู้อื่น (Succorance) หมายถึง ความต้องการช่วยเหลือหรือ  
เลี้ยงดูผู้อื่น

2.5.4 การขอความช่วยเหลือ (Succorance) หมายถึง ความต้องการให้ผู้อื่นสนใจ  
หรือเกิดความสงสารตนเอง

2.6 ความต้องการที่เกี่ยวข้องทางด้านสังคม ได้แก่

2.6.1 ความเพลิดเพลิน (Play) หมายถึง ความต้องการพักผ่อนทำตนให้สนุกสนาน  
โดยไม่มีวัตถุประสงค์อย่างอื่น เพียงเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด

2.6.2 ความต้องการรู้สิ่งต่าง ๆ (Cognizance) หมายถึง ความต้องการเพื่อให้เกิด  
ความอยากรู้อยากเห็น

2.6.3 การเผยแพร่ความรู้ (Exposition) หมายถึง ความต้องการแสดง ชี้แจงสาริต  
ให้ความรู้ บรรยาย อธิบาย ตีความเรื่องราวต่าง ๆ

ระพินทร์ ฉายวิมล (2545 : 168-169) ความต้องการเป็นความจำเป็นของร่างกายหรือจิตใจ  
ซึ่งเมื่อขาดจะทำให้บุคคลไม่สามารถตอบสนองความต้องการตามที่ประสงค์ได้ทุกครั้ง จึงทำให้บุคคล  
มีการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ

การศึกษาเอกสารดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ความต้องการ (Need) คือ ความปรารถนา ความ  
จำเป็น ความคาดหวังที่เกิดจากความแตกต่างระหว่างผลลัพธ์ที่เป็นจริงกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ หรือ  
ความต้องการเป็นความแตกต่างระหว่างสถานภาพที่เป็นอยู่กับสถานภาพที่ควรจะเป็น ซึ่งทุกคนมี  
ความต้องการที่หลากหลาย

## โครงการวิทยาลัยชุมชน

ความเป็นมาของการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนในต่างประเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประมาณ พ.ศ.2393 ผู้นำทางการศึกษา เฮนรี แคปเปิล (Henry Capple) อธิการมหาวิทยาลัย  
มิชิแกน วิลเลียม ฟอร์เวล (William Forewell) อธิการวิทยาลัยมินิโซตา และวิลเลียม ฮาร์เปอร์  
(William Harper) อธิการบดีมหาวิทยาลัยชิคาโก มีความคิดว่าหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมีการเรียน  
วิชาพื้นฐานอยู่ 2 ปี วิชาเหล่านี้ควรอยู่ในระดับมัธยมศึกษามากกว่า วิลเลียม ฮาร์เปอร์ (William  
Harper) จึงได้พยายามกระตุ้นให้มีการจัดสถาบันเตรียมมหาวิทยาลัยที่เรียกว่า "Academic College"  
ขึ้น แต่ได้รับการต่อต้านจากประชาชนในท้องถิ่น โดยพยายามให้ระดับเตรียมมหาวิทยาลัยเป็นเกรด  
13-14 ของโรงเรียนมัธยมจึงทำให้เกิด "Junior College" ขึ้น

ต่อมาราว พ.ศ.2488 เป็นระยะสงครามโลกครั้งที่ 2 มีแรงกระตุ้นและผลักดันให้จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสนองความต้องการ และแก้ปัญหาของคนส่วนใหญ่ เนื่องจากระยะนั้นเกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจ ความจำเป็นในด้านการฝึกอบรมก็มีมากขึ้น ประกอบกับแนวความคิดเรื่องการกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาเข้ามาด้วย มหาวิทยาลัยจึงต้องตระหนักว่าทำอย่างไร มหาวิทยาลัยจะตอบสนองความต้องการของสังคมในขณะนั้นได้ จึงได้เกิดแนวปรัชญา "College for All" ขึ้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญของวิทยาลัยชุมชนเป็นนโยบายที่จะให้ทุกคนได้ศึกษาตามความต้องการของตน ได้โยงเข้ากับแนวความคิดที่จะจัดการศึกษาเพื่อชุมชน เพื่อมุ่งจัดการศึกษาให้ได้ประโยชน์อย่างแท้จริง ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น จึงได้เกิดสถาบันใหม่ขึ้น คือ วิทยาลัยชุมชน (Community College)

วิทยาลัยชุมชนในสหรัฐอเมริกาได้รับความสนใจและประสบความสำเร็จอย่างมาก รัฐบาลยอมเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องค่าใช้จ่ายเอง ผู้เข้าศึกษาอาจจะไม่ต้องจ่ายค่าเล่าเรียนเลย หรือจ่ายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น วิธีการนี้ได้นำไปใช้แก้ปัญหาด้านการพัฒนากำลังคนในรัฐฮาวายได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

### ประเทศญี่ปุ่น

การดำเนินการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนในประเทศญี่ปุ่นเกิดจากเหตุปัจจัย 2 ประการ คือ ความต้องการและความนิยมของประชาชนที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษามีสูง เนื่องจากความสำเร็จทางการศึกษาของประเทศที่สามารถจัดการศึกษาภาคบังคับถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้ประชาชนเกิดความต้องการที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น และการขยายตัวของอุดมศึกษาเพื่อรองรับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมของประเทศญี่ปุ่นเกิดขึ้น ตั้งแต่ก่อนยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาของญี่ปุ่นจะตั้งขึ้นหลากหลายรูปแบบ นอกเหนือจากมหาวิทยาลัยที่มีมาแต่เดิม คือ มีโรงเรียนเทคนิค (Technical School) โรงเรียนฝึกหัดครู (Normal School)

หลังจากแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศญี่ปุ่นอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประเทศที่ชนะสงคราม ในปี พ.ศ.2489 คณะทำงานเพื่อการเสนอแนะการปฏิรูปการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น จากสหรัฐอเมริกาได้เสนอแนะให้ปฏิรูประบบการศึกษาของญี่ปุ่นตามทฤษฎีการศึกษาใหม่ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล และในส่วนที่เกี่ยวกับอุดมศึกษาได้เสนอแนะว่าควรเป็นการศึกษาที่สร้างมาตรฐานความคิดแบบอิสระ ความกล้าในการสอบถามสิ่งที่ไม่รู้ และจัดให้สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชน

วิทยาลัยหรือจูเนียร์คอลเลจ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนหลักสูตร 2 หรือ 3 ปี ซึ่งไม่เคยมีในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ผู้ให้การสนับสนุนการจัดตั้งส่วนใหญ่เป็นนักอุตสาหกรรมที่ต้องการให้มีโรงเรียนฝึกอบรมการอุตสาหกรรม

ปี พ.ศ.2504 รัฐบาลได้จัดตั้งวิทยาลัยเทคนิค (higher technical school) เป็นสถาบันการศึกษาที่เน้นการฝึกอาชีพด้านอุตสาหกรรมโดยเฉพาะจึงได้ปรับวิทยาลัยแบบจูเนียร์คอลเลจให้แตกต่างจากวิทยาลัยเทคนิค

ปี พ.ศ.2507 ได้ปรับพระราชบัญญัติการศึกษาในระบบโรงเรียน (The school Education Law) กำหนดวัตถุประสงค์ของจูเนียร์คอลเลจเพื่อจัดการศึกษาทั่วไป และการศึกษาวิชาชีพชั้นสูงให้แก่ผู้จบชั้นมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาสติปัญญาและความสามารถในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

จูเนียร์คอลเลจส่วนใหญ่จัดตั้งโดยภาคเอกชน ส่วนใหญ่จัดองค์การเป็นภาควิชามากกว่าคณะวิชา โปรแกรมการศึกษามักจะเบ็ดเสร็จในตนเอง ภาควิชาที่นิยมจัด คือ คณิตศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ และวรรณคดี บทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษาแบบนี้ คือ การจัดอุดมศึกษาสำหรับสตรี

นอกจากนี้ ยังมีการจัดการศึกษาภาคค่ำและการศึกษาทางไกล (evening courses and correspondence courses) โดยมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่สามารถเรียนในเวลาปกติได้

สถาบันอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของประเทศญี่ปุ่นที่เป็นจูเนียร์คอลเลจและวิทยาลัยเทคนิค จะจัดตั้งได้โดยหน่วยงาน 3 ประเภทเท่านั้น คือ รัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น และนิติบุคคล จึงเกิดเป็นกลุ่มของสถาบันตามหน่วยงานการจัดตั้ง ดังนี้

1. สถาบันของรัฐบาลกลาง (national institutions)
2. สถาบันของรัฐบาลท้องถิ่น (local public institutions)
3. สถาบันของเอกชน (private institutions)

### ประเทศเกาหลี

ยุคโลกาภิวัตน์และสารสนเทศก่อให้เกิดงานประเภทใหม่ ๆ ที่มีความหลากหลายมากขึ้นเรื่อย ๆ ความเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีส่งผลให้งานในลักษณะเดิมค่อย ๆ หดไป การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการปลูกฝังความรู้ ความสามารถและความชำนาญให้กับปัจเจกชน เพื่อช่วยให้สามารถปรับเปลี่ยนตนเองให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานได้สำเร็จ อีกทั้งทำให้เกิดความพึงพอใจและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สถานการณ์ที่เป็นจริงในปัจจุบันชี้ให้เห็นว่าทุก ๆ ปีจะมีเยาวชนประมาณ 100,000 คน เข้าสู่ตลาดแรงงานโดยที่ไม่มีการเตรียมพร้อมทางด้านวิชาชีพที่เหมาะสม ขณะเดียวกัน มีอีกส่วนหนึ่งของเยาวชนที่ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา และจำเป็นต้องเข้าสู่ตลาดแรงงาน ทั้งที่ยังต้องการเข้าศึกษาต่อในชั้นสูงต่อไป

วัตถุประสงค์หลักของการปฏิรูปจึงเป็นการวางรากฐานให้เกิด “ระบบอาชีวศึกษาตลอดชีพ” เพื่อส่งเสริมให้เกิด “สังคมแห่งการเรียนรู้ที่เปิดกว้างตลอดชีวิต” ซึ่งในที่สุดปัจเจกชนก็จะได้รับการพัฒนาที่สอดคล้องกับความสามารถพิเศษและความสนใจของตนเองควบคู่ไปกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสูง ซึ่งตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานด้วย

### ประเทศแคนาดา

การศึกษาได้ส่งผลกระทบต่อและมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ตลอดจนเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสารใหม่ ๆ เป้าหมายของการศึกษามีใช้เพียงเพื่อการจ้างงาน แต่ต้องการให้ประชาชนใช้ชีวิตที่น่าพึงพอใจ มีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนที่ดีและมีบทบาทร่วมในสังคมอย่างเต็มที่

การเรียนรู้ได้กลายเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เพราะกิจกรรมทางเศรษฐกิจในปัจจุบันต้องอาศัยความรู้ทางวิชาการเพิ่มมากขึ้น จากการวิจัยพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาในระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษาจะหางานได้มากกว่าผู้ไม่จบถึงครึ่งหนึ่ง การศึกษาและความสามารถทางเทคนิคในระดับที่สูงขึ้นจำเป็นสำหรับงานทุกประเภทไม่เฉพาะงานใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี นับแต่ปี 2533 งานที่ต้องการผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือระดับปริญญามีจำนวนมากขึ้น ในขณะที่งานสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาในระดับต่ำกว่าลดลง และอัตราการว่างงานก็มีสถิติสูงขึ้น และกลุ่มที่จบระดับอนุปริญญาจะมีรายได้สูงกว่ากลุ่มที่ไม่จบ

ประเทศแคนาดาได้แบ่งการปกครองเป็นมณฑล วิทยาลัยทุกแห่งในประเทศแคนาดาจึงได้ชื่อว่า “วิทยาลัยชุมชน” (Community College) มีแนวคิดและหลักการสำคัญ ดังนี้

1. การจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการและสอดคล้องกับสภาพปัญหา การพัฒนาหลักสูตรดำเนินการโดยใช้ความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของชุมชนเป็นหลักทั้งในด้านเนื้อหา เงื่อนไข เวลา เป้าหมายการผลิตนักศึกษา หากนักศึกษาไม่ประสงค์จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาก็สามารถที่จะประกอบอาชีพในชุมชนได้อย่างมีศักยภาพ

2. การพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งศาสตร์เพื่อการพัฒนาชุมชนโดยทั่วไป เป้าหมายของหลักสูตรเพื่อพัฒนาทั้งชุมชนเมือง ชนบท และแถบชนานเมือง

การบริหารจัดการในวิทยาลัยชุมชน มีคณะกรรมการ เรียกว่า Advisory Committee

การจัดโปรแกรมการศึกษา มี 3 ลักษณะ คือ

1. โปรแกรมการศึกษาที่มุ่งเน้นวิชาการโดยทั่วไป
2. โปรแกรมการศึกษาที่มุ่งเน้นการเสริมลักษณะวิชาชีพและเทคโนโลยีเพื่อการประกอบ

อาชีพ

3. โปรแกรมการศึกษาที่มุ่งเน้นการฝึกอบรม

## ความเป็นมาของการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนในประเทศไทย

จากนโยบายด้านการศึกษาข้อ 4 ที่ว่า "จัดให้มีวิทยาลัยชุมชนขึ้น โดยเฉพาะในจังหวัดที่ยังขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา" เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง และเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ยึดชุมชนเป็นฐาน และเพื่อให้การดำเนินงานด้านวิทยาลัยชุมชนมีความคล่องตัวยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง จัดตั้งวิทยาลัยชุมชน

### ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

#### เรื่อง จัดตั้งวิทยาลัยชุมชน

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการตามนโยบายในการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน เพื่อให้เป็นสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาและฝึกอบรมหลักสูตรที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 และมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2534 กระทรวงศึกษาธิการให้จัดตั้งวิทยาลัยชุมชนโดยให้สถานศึกษาดังต่อไปนี้ เป็นวิทยาลัยชุมชน

1. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นวิทยาลัยชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. วิทยาลัยการอาชีพโพทะเล จังหวัดพิจิตร เป็นวิทยาลัยชุมชนจังหวัดพิจิตร
3. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตาก เป็นวิทยาลัยชุมชนจังหวัดตาก
4. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นวิทยาลัยชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์
5. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมุกดาหาร เป็นวิทยาลัยชุมชนจังหวัดมุกดาหาร
6. วิทยาลัยเทคนิคหนองบัวลำภู เป็นวิทยาลัยชุมชนจังหวัดหนองบัวลำภู
7. ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทย เป็นวิทยาลัยชุมชนจังหวัดสระแก้ว

บริเวณชายแดนจังหวัดสระแก้ว

8. วิทยาลัยการอาชีพบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี เป็นวิทยาลัยชุมชนจังหวัดอุทัยธานี
9. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดระนอง เป็นวิทยาลัยชุมชนจังหวัดระนอง
10. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนราธิวาส เป็นวิทยาลัยชุมชนจังหวัดนราธิวาส

ให้วิทยาลัยชุมชนที่จัดตั้งตามประกาศฉบับนี้มีอำนาจหน้าที่จัดการศึกษา ฝึกอบรม และดำเนินการอื่นตามภารกิจวิทยาลัยชุมชนเต็มรูปแบบ ทั้งนี้ ในระยะแรกให้ปฏิบัติภารกิจเดิมควบคู่กับภารกิจวิทยาลัยชุมชนจนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลง โดยการดำเนินงานตามภารกิจวิทยาลัยชุมชนนั้นให้ขึ้นตรงกับปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 17 เมษายน พ.ศ.2545

สุวิทย์ คุณกิตติ

(นายสุวิทย์ คุณกิตติ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

### 1. ความจำเป็นในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา

ปัญหาที่ทุกหน่วยงานต้องเผชิญคล้ายกัน คือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ความรู้และทักษะในการทำงานอาชีพต่าง ๆ ล้าสมัย สังคมกลายเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และการศึกษาตลอดชีวิต ความรู้จากการศึกษาภาคบังคับไม่เพียงพอที่จะทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตอย่างเพียงพอทั้งทางด้านรายได้และความสุข ผู้เรียนที่จบระดับมัธยมศึกษาต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ทำให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่ไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้น การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะรองรับผู้เรียนเพื่อให้มีความรู้เท่ากับผู้เรียนในระดับปีที่ 1 และปีที่ 2 ในระดับอุดมศึกษาเพื่อเข้าศึกษาต่อในการเพิ่มทักษะอาชีพเพียงพอในระดับหนึ่ง เพื่อออกไปประกอบอาชีพเป็นแรงงานระดับกลาง

### 2. หลักการและแนวทางการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน

ผลจากภาวะเศรษฐกิจถดถอย งบประมาณมีจำกัด ประกอบกับการจัดการศึกษาในปัจจุบันมีอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรจำนวนมากที่มีลักษณะต่างคนต่างทำ หรือต่างหน่วยงานต่างดำเนินงาน มีการประสานใช้ทรัพยากรร่วมกันไม่มากเท่าที่ควร รวมทั้งการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดแนวทางการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนให้เป็น “นวัตกรรมทางการบริหารจัดการในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งของรัฐ เอกชน และชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด” โดยมีหลักการสำคัญในการจัดตั้ง ดังนี้

2.1 หลักการกระจายอำนาจที่แท้จริง โดยการจัดตั้งให้เกิดจากความต้องการของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน

2.2 ให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งของรัฐ เอกชน และชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด และในระยะแรกไม่มีการก่อสร้างสถานศึกษาใหม่

2.3 จัดระบบความร่วมมือกับภาคเอกชน และชุมชน เพื่อการผลิตกำลังคนและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงาน

วิทยาลัยชุมชนเป็นสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษา 2 ปีแรกของระดับอุดมศึกษา ตลอดจนฝึกอบรบในหลักสูตรเพื่อพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน การจัดการศึกษา การฝึกอบรบเน้นความหลากหลาย ทั้งประเภทหลักสูตรและวิธีการจัดการศึกษา เป็นการเปิดโอกาสอย่างกว้างขวางแก่ผู้เรียนทุกเพศทุกวัย เพื่อเป็นหลักประกันสำหรับอนาคตของทุกคนที่จะได้วิชาความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพ เพื่อศึกษาต่อ หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง

#### นโยบายหลัก

1. เปิดกว้างและเข้าถึงง่าย เพื่อให้คนในชุมชนได้เรียนรู้และฝึกทักษะอย่างกว้างขวาง

2. มีหลักสูตรหลากหลายประเภทให้เลือก

3. ตอบสนองต่อชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

4. เน้นคุณภาพและการใช้ประโยชน์

5. เสียค่าใช้จ่ายน้อย

6. สร้างพันธมิตรกับธุรกิจเอกชน องค์กรของรัฐ และชุมชน  
การจัดการศึกษาและฝึกอบรบ

1. ประเภทของสาขาวิชา วิทยาลัยชุมชนจัดการศึกษา และฝึกอบรบที่หลากหลายประเภทขึ้นอยู่กับความต้องการของชุมชน เช่น

1.1 สังคมและเศรษฐกิจเกษตร เน้นหลักสูตรการเกษตร อุตสาหกรรม

1.2 สังคมและเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เน้นหลักสูตรช่างฝีมือ การผลิต การแปรรูป

1.3 สังคมและเศรษฐกิจภาคบริการ เน้นหลักสูตรการบริหารจัดการวิทยาศาสตร์

สุขภาพ การท่องเที่ยว

1.4 สังคมและเศรษฐกิจสารสนเทศ เน้นหลักสูตรคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ

2. ชนิดของหลักสูตร จัดหลักสูตรอย่างน้อย 4 ประเภท ได้แก่

2.1 จัดการศึกษาหลักสูตรอนุปริญญาหรือ 2 ปีแรกของระดับอุดมศึกษาทั้งสายวิชาการและวิชาชีพเพื่อถ่ายโอนไปศึกษาต่อในระดับปริญญา

2.2 จัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และประกาศนียบัตร  
วิชาชีพเน้นความรู้และทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ

2.3 จัดหลักสูตรระยะสั้นเพื่อพัฒนาอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยหลักสูตร  
เพื่อพัฒนาอาชีพนั้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประกอบอาชีพได้จริงอย่างน้อย 1 อาชีพ ซึ่งจะต้องสอนครบวงจร  
ทั้งการตลาด เทคโนโลยีและการจัดการ สำหรับหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตจะต้องเปิดสอนให้  
หลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน โดยหลักสูตรทั้ง 2 ประเภท จะสามารถเก็บหน่วยการเรียนรู้ไว้  
สำหรับเทียบความรู้สู่ระบบการศึกษาปกติได้

2.4 จัดสอนซ่อมเสริมเพื่อเสริมความรู้จากการศึกษาในระบบปกติ

3. วิธีการจัดการศึกษาและฝึกอบรมจัดในรูปแบบที่เปิดกว้าง หลากหลาย ปรับตัวให้  
ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน มีความยืดหยุ่นทั้งด้านการเข้าเรียน ตารางเรียน สถานที่  
เรียน วิธีการเรียนการสอน และการสำเร็จการศึกษา เช่น ผู้เรียนจะเรียนทางไกล เรียนภาคปกติ หรือ  
ภาคค่ำหรือวันหยุดราชการ นอกจากนี้จะต้องสร้างพันธมิตรกับธุรกิจเอกชน องค์กรของรัฐและชุมชน  
มุ่งเน้นคุณภาพและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและบริหารจัดการ  
การ ทั้งนี้การดำเนินงานให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนและสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ  
สังคม และประเทศ

4. กลุ่มเป้าหมายผู้เรียน

- 4.1 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
- 4.2 ผู้อยู่ในวัยแรงงานที่พลาดโอกาสศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา
- 4.3 ผู้ไม่รู้หนังสือ/ผู้ไม่สำเร็จการศึกษาระดับต่าง ๆ หรือผู้ออกกลางคัน
- 4.4 ผู้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี
- 4.5 ผู้ที่ทำงานหรือเกษียณงานแล้ว
- 4.6 ผู้ที่ทำงานและต้องการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์
- 4.7 ผู้เรียนในระบบการศึกษาปกติที่ต้องการพัฒนาความสามารถบางวิชา

5. แหล่งงบประมาณ

- 5.1 เงินอุดหนุนจากรัฐบาลและจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 5.2 เงินค่าธรรมเนียมการศึกษา
- 5.3 เงินบริจาค กองทุน
- 5.4 เงินรายได้อื่น

### 3. วัตถุประสงค์การจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน

เพื่อเป็นสถาบันการศึกษาประจำท้องถิ่น จัดการศึกษาและฝึกอบรมในหลักสูตร และสาขาวิชาที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนเป็นสำคัญ

### 4. ประชาชนได้อะไรจากวิทยาลัยชุมชน

การเปิดวิทยาลัยชุมชนตามหลักการที่สนองความต้องการของชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วม และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากผลการดำเนินงานและการเปิดการเรียนการสอนที่ผ่านมาแสดงให้เห็นความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นที่ร่วมกันจัดการศึกษาตามความต้องการในการศึกษาต่อระดับสูง ทั้งผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ไม่มีโอกาสเรียนต่อสะสมมาอย่างต่อเนื่อง และผู้ที่สำเร็จใหม่ตามความต้องการศึกษาในหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และการประกอบอาชีพ ตลอดจนวิธีการที่ยืดหยุ่นสอดคล้องกับสภาพผู้เรียนและค่าใช้จ่ายต่ำ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้พลาดโอกาสได้มีโอกาสเรียนในระดับสูงมากยิ่งขึ้น โดยเรียนในชุมชน อยู่ในชุมชน และพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นในที่สุด

### 5. ความเชื่อมโยงกับโครงการอื่น

5.1 โครงการศูนย์การเรียนชุมชน ในฐานะที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ เป็นศูนย์รวมของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งเป็นเวทีชาวบ้านให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชุมชน ศูนย์การเรียนชุมชนยังเป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนทั้งในรูปแบบนอกระบบโรงเรียนและรูปแบบอัยาศัย

5.2 โครงการทางไกลดาวเทียม ในฐานะที่เป็นช่องทางการสื่อสาร และแหล่งความรู้ทางการศึกษาที่มีวิทยาการความก้าวหน้าและเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ทำให้การเรียนรู้ไม่มีวันหยุดนิ่งเพื่อรองรับกลุ่มเป้าหมายที่มีศักยภาพในการเรียนรู้

5.3 โครงการกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษา

5.4 โครงการเทียบโอนความรู้ เพื่อรองรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากประสบการณ์ตรงตลอดจนการศึกษาอบรมเฉพาะเรื่องในระยะสั้น ๆ เช่น การฝึกอาชีพระยะสั้น เป็นต้น

5.5 โครงการส่งเสริมอาชีพ 9+1 หรือ 12+1 เป็นการศึกษาอาชีพในลักษณะต่อยอดอีก 1 สาขาอาชีพจากการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี หรือการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยเน้นด้านทักษะอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนนำไปประกอบอาชีพต่อไป

5.6 โครงการตามนโยบายรัฐบาล ที่ดำเนินการเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น

## 6. ปัญหาและอุปสรรค

เนื่องจากการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนเป็นนวัตกรรมใหม่ทางการศึกษา จึงทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

6.1 ผู้เรียนและประชาชนทั่วไปยังไม่เข้าใจระบบการบริหารงานของวิทยาลัยชุมชน จึงทำให้ขาดความมั่นใจในการเรียนต่อระดับที่สูงขึ้นหลังจากจบการศึกษาจากวิทยาลัยชุมชน

6.2 ผู้เรียนและประชาชนขาดความมั่นใจเกี่ยวกับความมั่นคงของโครงการวิทยาลัยชุมชน

6.3 ผู้ปฏิบัติงานบางส่วนยังขาดความเข้าใจในปรัชญาและหลักการ โดยองค์คณะบุคคล การดำเนินงานในลักษณะเครือข่าย เป็นต้น

6.4 ผู้สอนบางส่วนยังขาดทักษะบางด้าน เช่น หลักการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา จิตวิทยาผู้ใหญ่ และการจัดกระบวนการเรียนการสอน ในกลุ่มที่ผู้เรียนมีความหลากหลายทางอายุ อาชีพ และประสบการณ์ เป็นต้น

## 7. ประวัติการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

### 7.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดนราธิวาส

จังหวัดนราธิวาสเป็นจังหวัดใต้สุดของประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เป็นจังหวัด 1 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในโครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ (IMT GT Growth Triangle Development Project)

จังหวัดนราธิวาส เดิมชื่อว่า "มะนาลอ" เป็นหมู่บ้านขึ้นอยู่กับเมืองสายบุรี ต่อมาเปลี่ยนไปขึ้นกับเมืองระแงะ ซึ่งเป็น 1 ใน 7 หัวเมืองปัตตานี ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ได้แบ่งเขตการปกครองเมืองปัตตานีเป็น 7 หัวเมือง คือ เมืองปัตตานี เมืองหนองจิก เมืองยะลา เมืองรามัน เมืองระแงะ เมืองสายบุรี และเมืองยะหริ่ง โดยมีเจ้าเมืองเป็นผู้ปกครอง ต่อมาสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2444) ได้โปรดเกล้าให้ยุบหัวเมืองทั้ง 7 หัวเมือง เหลือเพียง 4 หัวเมือง และให้ขึ้นกับมณฑลปัตตานี โดยมีหัวเมืองทั้ง 4 หัวเมือง คือ

- 1) เมืองปัตตานี
- 2) เมืองยะลา
- 3) เมืองสายบุรี
- 4) เมืองระแงะ

หมู่บ้านมะนาลอ ขึ้นอยู่กับเมืองระแงะ มีความเจริญมาก ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้เสด็จพระราชดำเนินมาเยี่ยมราษฎรภาคใต้ และทรงมีพระราชดำริให้ย้ายศาลากลางเมืองระแงะมาตั้งที่บ้านมะนาลอ และได้พระราชทานชื่อว่า เมืองนราธิวาส คำว่า นราธิวาส มาจากคำว่า นร+อิธิวาส แปลว่า ที่อยู่ของคนดี

สัญลักษณ์ประจำจังหวัด เป็นรูปคนกรีดยางกับป่าสวนยาง

คำขวัญประจำจังหวัด คือ ทักษิณราชดำเนิน ชนรักศาสนา นราทัศน์เพลินตา บาโจ  
ตรึงใจ แหล่งใหญ่แร่ทอง ลองกองหอมหวาน

นราธิวาส แบ่งการปกครองเป็น 13 อำเภอ คือ ตากใบ แวง ยี่งอ สุโหงโก-ลก  
สุโหงปาดี บาเจาะ ระแงะ สุคีริน รือเสาะ ศรีสาคร จะแนะ เจาะไอร้อง

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดปัตตานี และอ่าวไทย

ทิศใต้ ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทย และประเทศมาเลเซีย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดยะลา

## 7.2 ความเป็นมาในการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

นโยบายด้านการศึกษาข้อ 4 จัดให้มีวิทยาลัยชุมชนขึ้นโดยเฉพาะในจังหวัดที่ยังขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาประจำท้องถิ่น จัดการศึกษาและฝึกอบรมในหลักสูตรและสาขาวิชาที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนเป็นสำคัญ ซึ่งจังหวัดนราธิวาสได้รับการคัดเลือกให้เป็น 1 ใน 10 จังหวัดนำร่องในการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน และศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดนราธิวาสได้รับการคัดเลือกให้เป็นวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหน่วยจัดการศึกษาอีก 15 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลรือเสาะ วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส วิทยาลัยเทคนิคนราธิวาส วิทยาลัยการอาชีพตากใบ วิทยาลัยการอาชีพสุโหงโก-ลก วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนราธิวาส โรงเรียนนราสิกขาลัย โรงเรียนนราธิวาส โรงเรียนสุโหงโก-ลก โรงเรียนมัธยมสุโหงปาดี โรงเรียนพิมานวิทย์ โรงเรียนแหลมทองวิทยา โรงเรียนรังผึ้ง เทศบาลตำบลสุโหงโก-ลก และสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดนราธิวาส

ทั้งนี้ ทุกหน่วยจัดการศึกษาได้ร่วมมือกันดำเนินงานตามภาระหน้าที่จนวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส มีความก้าวหน้ามาเป็นลำดับ

### วิธีดำเนินการ

#### ระยะเตรียมการ

#### 1. ดำเนินการศึกษาความพร้อมและรูปแบบการบริหารจัดการของวิทยาลัยชุมชน

นราธิวาส

2. เสนอผลการศึกษาไปยังผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้แทนราษฎรจังหวัดนราธิวาสรัฐมนตรีว่าการและช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษาเขตการศึกษา 2 ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส และผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด

#### ระยะจัดตั้ง

1. จัดประชุมทำความเข้าใจเรื่องวิทยาลัยชุมชนแก่บุคลากรทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน องค์กรท้องถิ่น ผู้นำศาสนา เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2544
2. บุคลากรตามข้อ 1 เลือกคณะกรรมการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส จำนวน 32 คน แต่งตั้งโดยกระทรวงศึกษาธิการ
3. คณะกรรมการจัดตั้งฯ คัดเลือกสถานที่ตั้งวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส และวิทยาลัยชุมชนเครือข่าย เสนอกระทรวงศึกษาธิการ
4. คณะกรรมการจัดตั้งสรรหาประธานคณะกรรมการดำเนินงานวิทยาลัยชุมชน และเสนอกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้ง และประธานคณะกรรมการฯ คัดเลือกคณะกรรมการดำเนินงานวิทยาลัยชุมชน
5. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่ประสานงานในระยะจัดตั้ง

#### ผลการดำเนินงาน

1. สถานศึกษาวิทยาลัยชุมชน มีจำนวนทั้งสิ้น 16 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยชุมชนนราธิวาส (แม่ข่าย) 1 แห่ง และหน่วยจัดการศึกษา จำนวน 15 แห่ง ดังนี้
  - 1.1 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนราธิวาส เป็นแม่ข่าย
  - 1.2 เทศบาลตำบลรือเสาะ เป็นหน่วยจัดการศึกษา
  - 1.3 วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส เป็นหน่วยจัดการศึกษา
  - 1.4 วิทยาลัยเทคนิคนราธิวาส เป็นหน่วยจัดการศึกษา
  - 1.5 วิทยาลัยการอาชีพตากใบ เป็นหน่วยจัดการศึกษา
  - 1.6 วิทยาลัยการอาชีพสุหนิงโก-ลก เป็นหน่วยจัดการศึกษา
  - 1.7 วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนราธิวาส เป็นหน่วยจัดการศึกษา
  - 1.8 โรงเรียนนราสิกขาลัย เป็นหน่วยจัดการศึกษา
  - 1.9 โรงเรียนนราธิวาส เป็นหน่วยจัดการศึกษา
  - 1.10 โรงเรียนสุหนิงโก-ลก เป็นหน่วยจัดการศึกษา
  - 1.11 โรงเรียนมัธยมสุหนิงปาดิ เป็นหน่วยจัดการศึกษา
  - 1.12 โรงเรียนพิมานวิทย์ เป็นหน่วยจัดการศึกษา
  - 1.13 โรงเรียนแหลมทองวิทยา เป็นหน่วยจัดการศึกษา

1.14 โรงเรียนรังผึ้ง เป็นหน่วยจัดการศึกษา

1.15 เทศบาลตำบลสุโข-ลก เป็นหน่วยจัดการศึกษา

1.16 สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดนราธิวาส เป็นหน่วยจัดการศึกษา

2. การบริหารจัดการด้านการบริหารจัดการ มีคณะกรรมการต่าง ๆ และโครงสร้างการบริหาร ดังนี้

2.1 คณะทำงานดำเนินงานวิทยาลัยชุมชน ทำหน้าที่คณะกรรมการวิทยาลัยชุมชน รวม 24 คน มีศึกษาธิการจังหวัดเป็นประธานคณะทำงานและผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นคณะทำงานและเลขานุการ คณะทำงานประกอบด้วยตัวแทนภาคราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิภาคเอกชน ผู้นำศาสนา และหัวหน้าสถานศึกษา หน่วยงานที่เป็นหน่วยจัดการศึกษา

2.2 คณะผู้บริหารวิทยาลัยชุมชน ประกอบด้วย ประธานคณะทำงานดำเนินงานวิทยาลัยชุมชน ศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่อธิการวิทยาลัยชุมชน ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัยชุมชน (ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด) และผู้บริหารวิทยาลัยชุมชนแม่ข่าย และหน่วยจัดการศึกษา

2.3 คณะกรรมการบริหารโปรแกรมวิชา จำนวนทั้งสิ้น 14 คน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคนราธิวาสเป็นคณะกรรมการบริหารโปรแกรมวิชา และผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคนราธิวาส เป็นกรรมการและเลขานุการ ส่วนคณะกรรมการประกอบด้วยประธานโปรแกรมวิชาจากวิทยาลัยชุมชนแม่ข่ายและหน่วยจัดการศึกษา

2.4 คณะกรรมการติดตามประเมินผล มีนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหรือเสาะ เป็นประธานคณะกรรมการฯ สำหรับคณะกรรมการได้มาโดยการสรรหาของประธานคณะกรรมการ ทั้งนี้ได้ผ่านความเห็นชอบของที่ประชุมคณะทำงานดำเนินงานวิทยาลัยชุมชน เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2545

#### วิสัยทัศน์ของวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

การบูรณาการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างศักยภาพเพิ่มขีดความสามารถให้คนจนก่อร่างสร้างตัว พึ่งตนเองได้ด้วยการสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง

#### พันธกิจของวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

1. ให้การศึกษาคุณภาพในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานวิชาการสำหรับหลักสูตรอนุปริญญา และเพื่อถ่ายโอนไปศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี
2. ให้การศึกษาและฝึกอบรมสาขาอาชีพในระดับอนุปริญญา

3. ให้การฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น เพื่อเพิ่มทักษะอาชีพ ทักษะงาน และทักษะชีวิตแก่บุคคลทั่วไป

ตาราง 1 สรุปผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอนุปริญญา ของวิทยาลัยชุมชนราษีไศล

โปรแกรมวิชา	จำนวนนักศึกษาระดับอนุปริญญา				
	2/2545	1/2546	2/2546	1/2547	รวม
1. การศึกษาปฐมวัย	48	89	20	111	268
2. การพัฒนาชุมชน	106	118	-	136	360
3. การปกครองท้องถิ่น	22	33	-	76	131
4. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	45	136	68	101	350
5. การบัญชี	-	52	14	41	107
6. เทคโนโลยีรถยนต์	-	14	-	31	45
7. การจัดการทั่วไป	-	27	31	112	170
8. เทคโนโลยีไฟฟ้ากำลัง	-	-	15	11	26
รวม	221	469	148	619	1,457

### หลักสูตรวิทยาลัยชุมชน ระดับอนุปริญญา พุทธศักราช 2545

#### 1. ความเป็นมา

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ปัญหาที่สำคัญยิ่งของการจัดการศึกษาของรัฐ คือ การขาดแคลนสถานที่เรียนสำหรับประชากรวัยหนุ่มสาว โดยเฉพาะกลุ่มที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัด ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำได้ส่งผลกระทบต่อประชากรที่อยู่ในชนบทให้ตกอยู่ในฐานะที่ยากไร้ ขาดแคลนโอกาสในการศึกษา ทำให้ต้องย้ายถิ่นไปหางานทำที่อื่นทำให้ชุมชนอยู่ในสภาพที่อ่อนแอและขาดการพัฒนา

สถานศึกษาที่เป็นของชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เตรียมรองรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นแบบต่อเนื่องทุกปี การศึกษา โดยการจัดทำโครงการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อแบ่งเบาภาระของสถาบันอุดมศึกษาในการรับเข้า

เรียนในปีที่ 1 และปีที่ 2 ให้นักเรียนได้เรียนในหลักสูตรระดับอนุปริญาที่วิทยาลัยชุมชนซึ่งตั้งอยู่ใกล้ภูมิลำเนา และยังสามารถเรียนในหลักสูตรระดับปริญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

## 2. หลักการ

2.1 มุ่งรับผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าที่อยู่ในท้องถิ่นห่างไกลและขาดแคลนสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้เข้าเรียนในหลักสูตรระดับอนุปริญา และสามารถศึกษาต่อในระดับปริญาได้

2.2 มุ่งผลิตกำลังคนเพื่อเข้าประกอบอาชีพในระดับผู้ชำนาญเฉพาะทางในกรณีที่ผู้เรียนไม่ประสงค์จะศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา

2.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ และความพร้อม

2.4 เปิดโอกาสให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสม ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

2.5 เปิดโอกาสให้มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากสถานประกอบการ หรืออาชีพอิสระได้

2.6 เปิดโอกาสให้สถานศึกษาและชุมชนในท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

## 3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อให้มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญ สำหรับเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ และเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

3.2 เพื่อให้มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะทางในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่ได้ศึกษา สามารถนำไปประกอบอาชีพและมีความสามารถในการจัดการธุรกิจได้อย่างอิสระ

3.3 เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ สามารถมองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ และมีความสามารถในการจัดการธุรกิจและเป็นผู้นำในองค์กรขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพร้อมจะก้าวไปสู่งานในองค์กรขนาดใหญ่ในอนาคตได้

3.4 เพื่อให้มีมนุษยสัมพันธ์ คุณธรรม จริยธรรม มีนิสัยรักการทำงาน ขยันหมั่นเพียร และซื่อสัตย์สุจริตและมีวินัยในตนเอง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.5 เพื่อให้มีความสุข ความเข้าใจ และตระหนักในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ส่งเสริม ศิลปะ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเกิดความสำนึกในความเป็นไทย ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

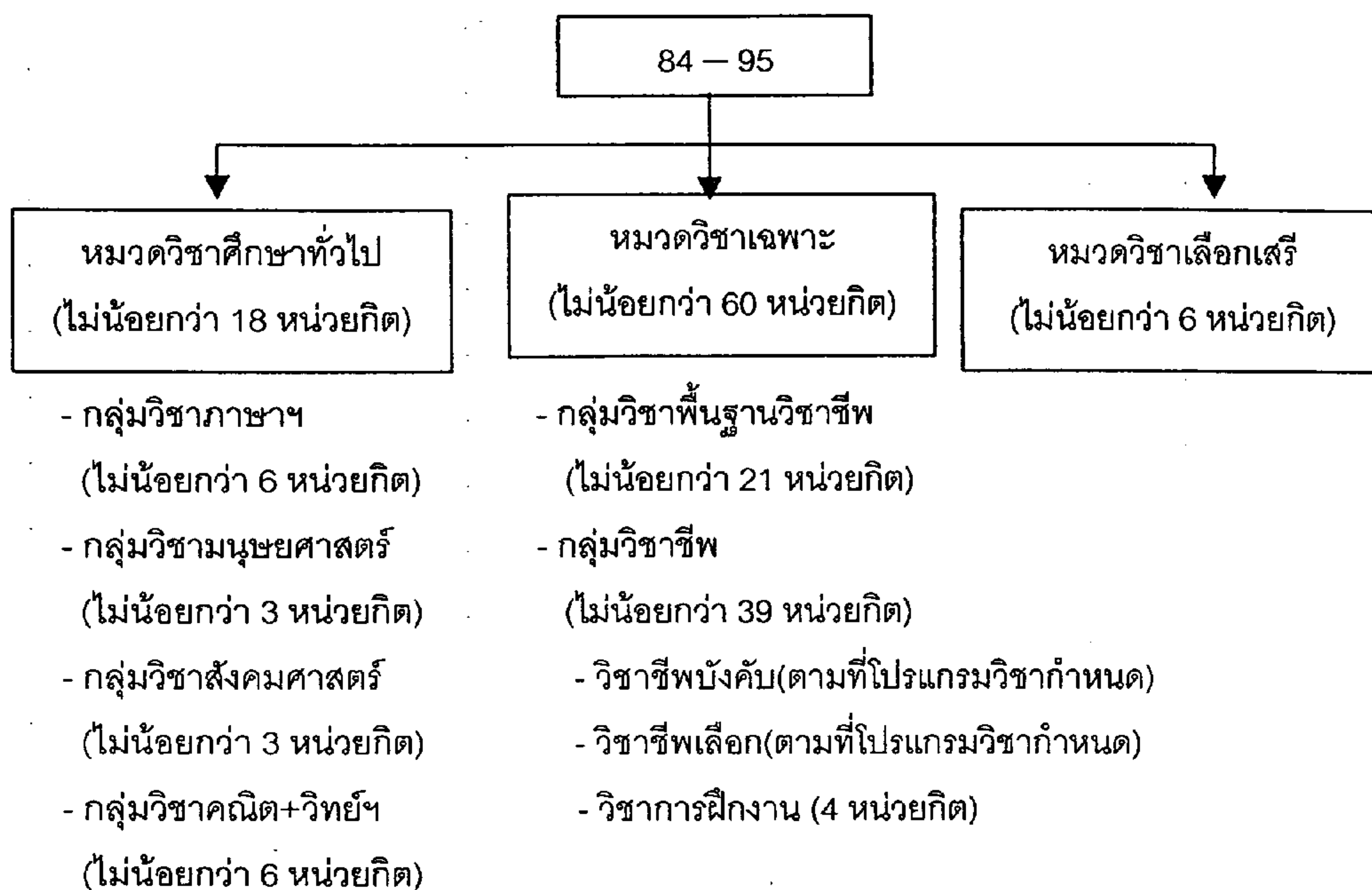
#### 4. รายชื่อโปรแกรมวิชา

รายชื่อโปรแกรมวิชาในหลักสูตรวิทยาลัยชุมชนระดับอนุปริญญา พุทธศักราช 2545 ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สป 514/2545 ลงวันที่ 25 เมษายน 2545 จำนวน 6 สาขาวิชา 13 โปรแกรมวิชา ดังนี้

- 4.1 สาขาการศึกษา
  - 4.1.1 โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย
- 4.2 สาขาวิชาสังคมศาสตร์
  - 4.2.1 โปรแกรมวิชาการพัฒนาชุมชน
  - 4.2.2 โปรแกรมวิชาปกครองท้องถิ่น
- 4.3 สาขาวิชาการบริหารธุรกิจและการจัดการ
  - 4.3.1 โปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
  - 4.3.2 โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป
  - 4.3.3 โปรแกรมวิชาการบัญชี
- 4.4 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
  - 4.4.1 โปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์
  - 4.4.2 โปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
  - 4.4.3 โปรแกรมวิชาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
- 4.5 สาขาวิชาเกษตรศาสตร์
  - 4.5.1 โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีการผลิตปศุสัตว์
  - 4.5.2 โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเกษตร
- 4.6 สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
  - 4.6.1 โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีไฟฟ้ากำลัง
  - 4.6.2 โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีรถยนต์

#### 5. โครงสร้างหลักสูตรวิทยาลัยชุมชน

โครงสร้างหลักสูตรวิทยาลัยชุมชนระดับอนุปริญญา พุทธศักราช 2545



- หมายเหตุ 1. จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 84 หน่วยกิต และไม่เกิน 95 หน่วยกิต
2. วิชาการฝึกงานให้ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 320 ชั่วโมง โดยจะฝึกแบบต่อเนื่องหรือแบบสะสมเวลาก็ได้
6. จำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเข้าศึกษาในวิทยาลัยชุมชน

ตาราง 2 จำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเข้าศึกษาในวิทยาลัยชุมชนระดับอนุปริญญา  
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545

จังหวัด	โปรแกรมวิชาที่สอน	จำนวนนักศึกษา (คน)
แม่ฮ่องสอน	1. การปกครองท้องถิ่น	184
	2. การศึกษาปฐมวัย	88
	3. อุตสาหกรรมกรรมการท่องเที่ยว	32
	รวม	304
ตาก	1. การปกครองท้องถิ่น	220
	2. เทคโนโลยีรถยนต์	31
	3. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	23
	รวม	274
พิจิตร	1. เทคโนโลยีรถยนต์	35
	2. คอมพิวเตอร์	34
	3. การบัญชี	25
	รวม	94
มุกดาหาร	1. การจัดการทั่วไป	80
	2. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	28
	3. การบัญชี	14
	รวม	122
หนองบัวลำภู	1. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	84
	2. การปกครองท้องถิ่น	75
	3. เทคโนโลยีรถยนต์	29
	4. การศึกษาปฐมวัย	25
	รวม	213

ตาราง 2 (ต่อ)

จังหวัด	โปรแกรมวิชาที่สอน	จำนวนนักศึกษา (คน)
บุรีรัมย์	1. คอมพิวเตอร์	106
	2. การพัฒนาชุมชน	87
	3. การบัญชี	42
	4. พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์	42
	5. การศึกษาปฐมวัย	34
	6. การจัดการทั่วไป	24
	รวม	335
อุทัยธานี	1. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	57
	2. การจัดการทั่วไป	34
	3. เทคโนโลยีรถยนต์	24
	4. เทคโนโลยีไฟฟ้ากำลัง	11
	5. การบัญชี	9
	รวม	135
สระแก้ว	1. การปกครองท้องถิ่น	100
	2. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	78
	3. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	52
	รวม	230
ระนอง	1. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	109
	2. การปกครองท้องถิ่น	104
	รวม	213
นราธิวาส	1. การพัฒนาชุมชน	163
	2. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	50
	3. การบัญชี	25
	4. เทคโนโลยีรถยนต์	23
	รวม	261
รวมจำนวนนักศึกษาทั่วประเทศทั้งสิ้น		2,176

## สื่อการสอนและนวัตกรรม

สื่อการสอนเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้และทักษะต่าง ๆ จากผู้สอนไปยังผู้เรียน เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาในกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็น การศึกษาในสาขาวิชาชีพใด หากปราศจากสื่อคงทำให้กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความยาก ลำบาก หรืออาจไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของผู้สอน โดยเฉพาะสถาบันทางการศึกษาที่มีผู้เรียนที่มีภูมิหลังที่ แตกต่างกันอย่างวิทยาลัยชุมชนราธิวาสซึ่งมีนักศึกษาแตกต่างค่อนข้างมาก เช่น ในห้องหนึ่งมีทั้งผู้ที่ จบมัธยมศึกษาตอนปลายใหม่ ๆ ผู้ที่จบมานานแล้ว และผู้ที่ทำงานแล้ว ฉะนั้น ในห้องหนึ่งจะมีทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุที่ต้องการเพิ่มความรู้ให้กับตนเอง สื่อที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนจึงมี ความสำคัญมาก ๆ ในแง่ที่ว่า จะทำอย่างไรเมื่อผู้สอนให้สื่อ 1 ชิ้น สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ที่มี ความแตกต่างกันให้ความสนใจตรงกันให้มากที่สุดและบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ฉะนั้น คุณลักษณะของครูผู้สอนที่วิทยาลัยชุมชนราธิวาสต้องการจะต้องเป็นผู้ที่สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ ที่หลากหลายของผู้เรียนมาหลอมรวมกันเพื่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียน ทุกคนแล้วโยงเข้าสู่หลักวิชาการในเนื้อหาได้เป็นอย่างดีตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการปฏิบัติ มีเทคนิคในการนำเสนอที่เข้าใจง่าย สามารถสื่อสารภาษาเดียวกัน ได้ ส่วนลักษณะการเรียนการสอน ต้องการให้ผู้สอนที่สามารถนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในกระบวนการ เรียนการสอน เรียนแบบสัทธิธ เรียนเป็นกลุ่ม เรียนแบบตัวต่อตัว และเรียนด้วยตนเองเน้นการปฏิบัติ แต่วิทยาลัยชุมชนราธิวาสยังขาดเครื่องมืออุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอน และอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อ ความต้องการของผู้สอน

ฉะนั้น สื่อการสอนหรือนวัตกรรมในรูปแบบต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากในกระบวนการ เรียนการสอนของวิทยาลัยชุมชนราธิวาส แต่จากรายงานการวิจัยการศึกษาความต้องการการศึกษา ของชุมชนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส ประจำปี 2547 พบว่า สภาพปัญหาที่วิทยาลัยชุมชนราธิวาส เผชิญอยู่ คือ

1. เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องของสื่อการศึกษาและระบบสารสนเทศ ภูมิศาสตร์ และระบบเครือข่าย Internet และ Intranet
2. ผู้บริหารไม่มีการฝึกทักษะทำให้ไม่สามารถเรียกใช้ข้อมูลได้ และยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการ นำสื่อการสอนและเรื่องระบบเครือข่าย Internet และ Intranet
3. อุปกรณ์คอมพิวเตอร์คู่สายโทรศัพท์ และวัสดุ อุปกรณ์อื่น ๆ ไม่เพียงพอ
4. การจัดเก็บข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องน้อยและยังไม่เป็นระบบ

เนื่องจากวิทยาลัยชุมชนราธิวาสยังขาดแคลนสื่อการสอนทุกประเภท เช่น วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ต้องอาศัยหน่วยงานเดิมที่วิทยาลัยชุมชนทำหน้าที่เป็นหน่วยจัดการศึกษา และเทคโนโลยีเป็นจำนวนมาก จึงมีความจำเป็นต้องนำสื่อพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นเท่าที่พอหาได้ในท้องถิ่นมาเป็นสื่อในการเรียนการสอน และจัดทำฐานข้อมูลความรู้เทคโนโลยีพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีพื้นบ้านผสมผสานกับเทคโนโลยีแผนใหม่ในการปรับระบบการผลิตที่ไม่ยุ่งยากและซับซ้อนเกินไป ซึ่งทำให้ผู้สอนสามารถผลิตเองได้

### 1. ความหมายของสื่อการสอน

คำว่าสื่อการสอน ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า "Instructional Media" Instruct มีความหมายว่า teach แปลว่า สอน Media เป็นคำพหูพจน์ มาจากคำเอกพจน์ว่า medium แปลว่า สื่อ เมื่อรวม 2 คำนี้เข้าด้วยกัน เป็น Instructional Media จึงมีความหมายว่า สื่อการสอน หรือสื่อการเรียนการสอน หรือสื่อการเรียน ซึ่งมีจุดมุ่งหวังเหมือนกัน คือ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งนั้น

เบร็อง กุมท (2518 : 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการสอนของครูถึงผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้เป็นอย่างดี

ชนะ กสิภาร (2521 : 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง บุคคล วัสดุ อุปกรณ์ เหตุการณ์ เทคนิค หรือสิ่งอื่น ๆ ซึ่งใช้สร้างภาวะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้อรรถนะ และทัศนคติ

เชียรศรี วิวิธสิริ (2527 : 35) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการเรียนการสอน คือ ตัวกลาง หรือสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการถ่ายทอดความรู้ของครูถึงผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้เป็นอย่างดี หรือสื่อการเรียนการสอน คือ วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการหรือเทคนิคที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนส่งหรือถ่ายทอดความรู้ เจตนา และทัศนคติ ไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชม ภูมิภาค (2528 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อการสอน เป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีในการสอน เป็นพาหนะนำสารหรือความรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น ภาพยนตร์ เป็นสื่อการสอน เพราะเป็นตัวนำสารไปให้โรงเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สื่อการสอนอาจเป็นในรูปบุคคล รูปประสมการณ์ วัสดุ และเครื่องมือ วัสดุ บางอย่างเป็นสื่อการสอนได้ในตัวของมันเอง เช่น สิ่งตีพิมพ์ แต่บางอย่างต้องอาศัยเครื่องมือจึงจะทำหน้าที่เป็นสื่อการสอนได้ เช่น สไลด์ ภาพยนตร์ วิทยุ เป็นต้น

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2529 : 112) ให้ความหมายของสื่อการสอน คือ วัสดุ (สิ่งเปลือง) อุปกรณ์ (เครื่องมือที่ใช้ไม่ผุพังง่าย) วิธีการ (กิจกรรม เกม การทดลอง ฯลฯ) ที่ใช้สื่อกลางให้ผู้สอนสามารถส่ง หรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติ (อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ทักษะคติ และค่านิยม) และทักษะไปยังผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534 : 43-44) สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้สอนและผู้เรียนนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ วัสดุสิ่งของที่มีอยู่ในธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้นมา รวมทั้งวิธีการสอนและกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ จึงเห็นได้ว่า สื่อการเรียนการสอนมีความหมายกว้างขวางครอบคลุมสิ่งต่าง ๆ ทั้งวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ วิธีการ และกิจกรรม ซึ่งได้เลือกมาใช้ช่วยในการถ่ายทอดความรู้จากครูไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนการสอน

จริยา เหนียนเฉลย (2535 : 14) สื่อการสอน หมายถึง การนำสื่อมาใช้ในการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งหมายถึง การนำวัสดุ เครื่องมือ และวิธีการมาเป็นสะพานเชื่อมโยงความรู้ เนื้อหาไปยังผู้เรียนได้เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ถ่ายทอดซึ่งกันและกัน ได้ผลตรงจุดมุ่งหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 7) สื่อการสอน หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวพาสารไปสู่ผู้เรียน ซึ่งอาจเป็นวัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการ โดยมีการวางแผนมาแล้วเป็นอย่างดี ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับระบบการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

เชอร์ส (Shores. 1960 : 1) กล่าวว่า สื่อการสอนเป็นเครื่องมือช่วยสื่อความหมายใด ๆ ก็ตามที่จัดโดยครูและนักเรียน เพื่อเสริมการเรียนรู้ เครื่องมือการสอนทุกชนิดเป็นสื่อการสอน เช่น หนังสือในห้องสมุด โสตทัศนวัสดุต่าง ๆ ทรัพยากรจากชุมชน เป็นต้น

ฮาส และแพคเกอร์ (Hass and PacKer. 1964 : 11) กล่าวว่า สื่อการสอน คือ เครื่องมือที่ช่วยในการถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นจริงได้แก่ ทักษะ ทักษะคติ ความรู้ ความเข้าใจ และความซาบซึ้งไปยังผู้เรียน หรือเป็นเครื่องมือประกอบการสอน ที่เราสามารถได้ยินและมองเห็นได้เท่า ๆ กัน

บราวน์ และคนอื่น ๆ (Brown and other. 1973 : 584) กล่าวว่า สื่อการสอนหมายถึง จำพวกอุปกรณ์ทั้งหลายที่สามารถเสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียน จนเกิดผลการเรียนรู้ที่ดีทั้งนี้รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ไม่เฉพาะที่เป็นวัสดุหรือเครื่องมือเท่านั้น เช่น การศึกษานอกสถานที่ การสาธิต การทดลอง ตลอดจนการสัมภาษณ์ เป็นต้น

บราวน์ และอื่น ๆ (Brown and others. 1983 : 69-70) ครูจะต้องดำเนินการวัดและติดตามผลการเรียนรู้ที่ได้จากสื่อและกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการใช้สื่อการสอนในห้องเรียน ครูผู้สอนอาจใช้วิธีสรุปร่วมกัน หรือการอภิปรายผลก็ได้ เป็นต้น

ไฮนิคส์ โมเลนดาและรัสเซล (Heinich, Molenda and Russel. 1985 : 5) ให้ความหมายของสื่อการสอน หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นสไลด์ โทรทัศน์ วิทยุ เทปบันทึกเสียง ภาพถ่าย วัสดุฉายและวัตถุสิ่งตีพิมพ์ซึ่งเป็นพาหนะในการนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลไปยังผู้รับ เมื่อนำมาใช้กับการเรียนการสอน หรือส่งเนื้อหาความรู้ไปยังผู้เรียนในกระบวนการเรียนการสอน เรียกว่า สื่อการสอน

จากความหมายของสื่อการสอนที่กล่าวมาทั้งหมด พอสรุปได้ว่า สื่อการสอน หมายถึง ตัวกลางหรือสิ่งใด ๆ อันประกอบด้วยวัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ รวมทั้งเทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ ที่ผู้สอนนำมาช่วยในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และทำให้ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียน ทำให้บทเรียนมีความน่าสนใจและง่ายต่อความเข้าใจ และเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง ทำให้บรรยากาศในกระบวนการเรียนการสอนน่าสนใจ บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่คุณสอนได้วางไว้

## 2. ความเป็นมาของสื่อการสอน

สื่อในยุคแรก มนุษย์ใช้วิธีวาดภาพบนวัสดุ เช่น ผนังถ้ำ กิ่งหิน ไม้ กระดาษ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ของผู้สอนให้กับผู้เรียน ต่อมาได้มีการพัฒนาระบบการพิมพ์จึงเกิดสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ แบบเรียน และเอกสารต่าง ๆ

ค.ศ.1900 สมัยปฏิวัติอุตสาหกรรม ได้มีการผลิตภาพยนตร์ และได้มีการนำภาพยนตร์และสไลด์มาช่วยในการสนับสนุน และส่งเสริมการเรียนรู้ เรียกว่า การศึกษาด้วยภาพหรือทัศนศึกษา (Education Screen or Visual Instruction)

ค.ศ.1920 – 1930 เริ่มมีความก้าวหน้าด้านการประกอบเสียง มีภาพยนตร์และสไลด์ประกอบเสียง สื่อจำเป็นลักษณะของการดูภาพและฟังเสียงประกอบ เรียกว่า Audio – Visual Instruction

ค.ศ.1950 ได้มีการคิดค้นด้านอิเล็กทรอนิกส์ จึงเกิดสื่อประเภทวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียงและคอมพิวเตอร์

ปัจจุบัน ให้มีการพัฒนาสื่ออย่างกว้างขวาง เช่น สื่อใสทัศนีย์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และสื่อมัลติมีเดีย

เอลตัน (Elton อังโน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2545 : 135-136) สื่อการศึกษาเป็นการนำสื่อการศึกษาเข้ามาช่วยในการเรียนการสอน ต้องมีการค้นคว้าวิจัยพัฒนาและนำสื่อไปใช้ในการเรียนการสอนมี 3 รูปแบบ คือ การศึกษามวลชน (Mass Instruction) การศึกษารายบุคคล (Individualized Learning) และการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม (Group Learning) โดยเริ่มแรกมีการค้นคว้าพัฒนา และการใช้สื่อเพื่อการศึกษามวลชน เครื่องฉายภาพยนตร์ สไลด์ และพัฒนามาเป็นวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์

ตาราง 3 แสดงการวิเคราะห์สื่อการสอน ตั้งแต่ ค.ศ.1900-ปัจจุบันเกี่ยวกับจุดเน้นของสื่อการศึกษา  
หน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง บทบาทและเป้าหมายของสื่อการสอน

ค.ศ.	จุดเน้น	หน้าที่	บทบาท	เป้าหมาย
1900-1962	สื่อ	ใช้สื่อ	เสริมการสอนในชั้นเรียน	ปรับปรุงการเรียนการสอน
1963 –1971	สาร	การออกแบบ	สนับสนุนการเรียนรู้	ปรับปรุงการเรียนการสอน
1972-1993	ระบบ	การประเมิน การพัฒนา การจัดการ การวิเคราะห์ การจัดองค์ การ	ทรัพยากรการเรียนรู้	ปรับปรุงการเรียนการสอน
1994- ปัจจุบัน	กระบวนการ ออกแบบ ระบบ	การประเมิน การพัฒนา การจัดการ การวิเคราะห์ การจัดองค์ การ	ทรัพยากรการเรียนรู้	ปรับปรุงพฤติกรรม

จากตาราง 3 จะเห็นว่าการใช้สื่อการสอนในอดีตจนถึงปัจจุบันครอบคลุมกระบวนการของการออกแบบ การผลิต การพัฒนา การใช้ การจัดการ และการประเมินผล ให้สื่อการสอนเป็นทรัพยากรการเรียนรู้ที่สามารถปรับปรุงพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

### 3. ความจำเป็นในการนำสื่อการสอนมาใช้

เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลให้ผู้สอนจำเป็นต้องสอนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ มากขึ้นในทุกปี (ภาวนีย์ อุณาทรรฆากร. 2543 : 33) สื่อการสอนก็ยิ่งมีความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. สื่อการสอนช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานหรือภูมิหลังของผู้เรียนที่แตกต่างกัน
2. ช่วยให้ผู้เรียนที่มีภูมิหลังดี บรรลุจุดมุ่งหวังเร็วขึ้น

#### 4. ความสำคัญหรือประโยชน์ของสื่อการสอน

สื่อการสอนทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น ประหยัดเวลา ช่วยถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดเห็น ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ช่วยสร้างความเข้าใจในเรื่องที่สอนได้เร็วและจำได้อย่างถาวร ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้น ทำให้ผู้เรียนรู้จักการอภิปราย แสดงความคิดเห็น สื่อการสอนจึงมีความจำเป็น เพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลง เกิดความรู้ใหม่ ๆ ทำให้ครูต้องสอนเนื้อหามากขึ้น ดังนั้น สื่อจึงมีประโยชน์ ต่อการเรียนการสอน ดังนี้

- 4.1 ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะผู้เรียนเกิดความเข้าใจเป็นรูปธรรมชัดเจน
- 4.2 ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ในปริมาณมากขึ้น ในเวลาที่กำหนดไว้
- 4.3 ช่วยให้ผู้เรียนสนใจ และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการเรียนการสอน
- 4.4 ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความประทับใจ และการเรียนรู้มีความคงทน
- 4.5 ช่วยส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหาในกระบวนการเรียน
- 4.6 ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในบทเรียนที่เรียนไม่ลำบากเพราะ
  - 4.6.1 ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น
  - 4.6.2 ทำสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมขึ้น
  - 4.6.3 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ดูช้าลง
  - 4.6.4 ทำสิ่งที่ใหญ่มากให้ย่อขนาดลง
  - 4.6.5 ทำสิ่งที่เล็กมากให้ขยายขนาดขึ้น
  - 4.6.6 นำอดีตมาให้ศึกษาได้
  - 4.6.7 นำสิ่งที่อยู่ไกลหรือลึกลับมาศึกษาได้

คินเดอร์ (Kinder, 1959 : 13-18)

1. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและใช้เวลาสั้นขึ้น
2. ช่วยให้ผู้เรียนจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้นานขึ้น
3. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และช่วยผู้ทำกิจกรรมการเรียนด้วยตนเอง
4. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวที่เป็นรูปธรรมได้มากขึ้น
5. ช่วยประหยัดคำพูดทั้งของผู้สอนและผู้เรียน
6. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น และมากขึ้น
7. ช่วยส่งเสริมความคิดและการแก้ปัญหาของผู้เรียน

เอดการ์ เดล (Edgar Dale. 1969 : 65-71) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของสื่อการสอนที่ได้วิจัยไว้ดังนี้

1. เป็นเครื่องสร้างฐานที่เป็นรูปธรรมแก่ความคิดรวบยอด
2. เป็นสิ่งที่สร้างความสนใจแก่นักเรียนเป็นอย่างสูง
3. ทำให้การเรียนมีความคงทนถาวร
4. ให้ประสบการณ์ที่เป็นจริง อันจะนำไปสู่การกระตุ้นให้นักเรียนเกิดกิจกรรม
5. พัฒนาความต่อเนื่องของความคิด
6. ช่วยให้ความหมายออกเฝยขึ้นเรื่อย ๆ
7. ให้ประสบการณ์ซึ่งไม่สามารถได้รับโดยวิธีอื่น ดังนั้น จึงช่วยให้การเรียนรู้ มีความลึก

ซึ้ง มีประสิทธิภาพ และมีความหลากหลาย

#### 5. ประเภทของสื่อการสอน (Instructional Media)

การใช้สื่อการสอนนอกระบบมีเป้าหมายในการปรับปรุงพฤติกรรมของผู้เรียน สื่อสำคัญที่นำมาใช้ในการศึกษานอกระบบ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อคอมพิวเตอร์ สื่อชุดฝึกอบรม และสื่อพื้นบ้าน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2535 : 140-141) ประเภทการใช้สื่อการศึกษานอกระบบ ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อสำคัญที่มีการใช้มากที่สุดในทุกกิจกรรมของการศึกษานอกระบบ เป็นสื่อที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาเนื้อหาด้วยตนเอง สะดวกต่อผู้เรียนทั่วไป สะดวกในการศึกษา ทบทวน เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสารและนิตยสาร ไปสเตอร์ โบปลิวและแผ่นพับ เป็นต้น
2. สื่อโสตทัศน์ หมายถึง สื่อการศึกษาที่ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ผ่านทางภาพ และเสียง เช่น เทปเสียง วิดิทัศน์ สไลด์ แผ่นโปร่งใส และภาพยนตร์ เป็นต้น
3. สื่อวิทยุกระจายเสียง เป็นสื่อมวลชนที่ใช้มากในกิจกรรมต่าง ๆ ของการศึกษานอกระบบ สื่อวิทยุกระจายเสียงสามารถเสนอเนื้อหาและความบันเทิง เป็นการสื่อสารได้เร็วและครอบคลุมทั่วประเทศ
4. สื่อวิทยุโทรทัศน์ เป็นสื่อมวลชนที่แพร่ทั้งภาพและเสียง สื่อวิทยุโทรทัศน์ สามารถเสนอหลักการและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ สื่อวิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลและจูงใจผู้เรียนสูง สามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นให้ผู้ชมได้ชมเสมือนอยู่ในเหตุการณ์นั้น
5. สื่อคอมพิวเตอร์ เป็นเครื่องประมวลผล มีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ ส่วนรับข้อมูล ส่วนประมวลผลกลาง และส่วนแสดงผล

6. สื่อชุดฝึกอบรม เป็นสื่อการศึกษาที่สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นชุดประสบการณ์สำหรับการฝึกอบรมกลุ่มเป้าหมายจำนวนมาก ชุดฝึกอบรมอาจจะประกอบด้วยสื่อเดียวหรือสื่อหลายชนิด เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

7. สื่อพื้นบ้าน หมายถึง รูปแบบของการสื่อสารระหว่างบุคคลกับบุคคล หรือบุคคลกับกลุ่ม หรือกลุ่มคนกับกลุ่มคน เช่น เพลงพื้นบ้าน ละครพื้นบ้าน เป็นต้น

นักเทคโนโลยีการศึกษา แบ่งสื่อการสอนออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สื่อวัสดุ (Software) ได้แก่ แผ่นโปร่งใส สไลด์ फिल्मภาพยนตร์ फिल्मสตริป แผ่นเสียง ม้วนเทป แผ่นข้อมูล เป็นต้น

2. สื่ออุปกรณ์ (Hardware) ได้แก่ พวกเครื่องมือ (Equipment) ได้แก่ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายฟิล์มสตริป เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องฉายวิดีโอ เป็นต้น

ชม ภูมิภาค (2528 : 19) ได้แยกสื่อการสอน ออกเป็น 3 พวก คือ

1. อุปกรณ์หรือเครื่องมือ (Equipment หรือ Hardware หรือ Big Media) เป็นเรื่องของเครื่องยนตร์ กลไก ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหลาย ได้แก่ เครื่องฉายต่าง ๆ เครื่องวิทยุโทรทัศน์ เครื่องบันทึกเทป เครื่องเล่นแผ่นเสียง ต้องอาศัยสื่อประเภทวัสดุ เพื่อนำสารออกไปยังผู้รับ

2. วัสดุ (Software) หรือสื่อเล็ก (Small Media) สื่อพวกนี้บางอย่างทำงานเองได้ บางอย่างต้องใช้กับสื่อใหญ่ (Big Media)

3. วิธีการ สื่อประเภทนี้อาจจะเป็นการกระทำ เป็นการปฏิบัติ เช่น ละคร การสาธิต การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533 : 90-94) สื่อการสอนแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. ของจริง

1.1 วิทยากร ผู้ชำนาญการ สามารถจูงใจให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มตั้งใจและรับรู้ความรู้ได้ดี

1.2 วัตถุสิ่งของและเครื่องมือต่าง ๆ ช่วยในการฝึกปฏิบัติให้สามารถใช้เครื่องมือเหล่านั้น

ได้ดี

1.3 หุ่นจำลอง ใช้ในสถานการณ์ที่ไม่อาจใช้ของจริงในการเรียนรู้ได้ เช่น ของจริงอาจมีขนาดใหญ่หรือเล็กเกินไปไม่สามารถนำมาเรียนในชั้นเรียนได้

2. สื่อประเภทไม่ต้องฉาย

2.1 สิ่งพิมพ์ เป็นสื่อง่าย ๆ ที่เราค้นเคยและใช้กันอย่างกว้างขวางในชั้นเรียน เช่น แบบเรียน ตำรา สมุดแบบฝึกหัด บทเรียนโปรแกรม ปทานุกรมและหนังสือพิมพ์

2.2 แผ่นป้ายต่าง ๆ เช่น กระดานดำ ป้ายนิเทศ แผ่นป้ายแม่เหล็ก กระเป่าผนัง และ แผ่นป้ายสำลี เป็นต้น

2.3 วัสดุกราฟิกส์ เช่น แผนภูมิ กราฟ แผนผัง ภาพโฆษณา การ์ตูน แผนที่ เป็นต้น

2.4 รูปภาพต่าง ๆ

2.5 คู่มือการใช้เครื่องมือและฝึกทักษะบางอย่าง ที่จัดขึ้นมาโดยเฉพาะ ในบางกรณี อาจเป็นสิ่งพิมพ์ก็ได้

### 3. สื่อประเภทเสียง

3.1 เทปบันทึกเสียง ทั้งแบบม้วน แบบตลับ ช่วยในการสอนแบบบรรยายและการ เรียนด้วยตนเอง โดยใช้ร่วมกับสื่อการเรียนประเภทอื่น ๆ

3.2 แผ่นเสียง

3.3 วิทยู

### 4. สื่อภาพนิ่งประเภทฉาย

4.1 สไลด์ เป็นภาพถ่ายหรือกราฟิกส์ สามารถนำไปใช้ประกอบการสอนเป็นกลุ่มหรือ รายบุคคลได้

4.2 फिल्मสตริป ลักษณะคล้ายสไลด์ แต่ภาพจะต่อกันตามลำดับเป็นม้วนไม่สามารถ สลับภาพได้ ส่วนใหญ่ได้ภาพแต่ละภาพจะมีคำบรรยาย

4.3 แผ่นใสใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ แผ่นใสที่ใช้ส่วนใหญ่จะมีขนาด 10X10 นิ้ว ใช้ในห้องปกติได้ง่าย สามารถทำแผ่นใสได้ทั้งภาพสีและขาวดำและมีเทคนิคการนำเสนอได้หลายวิธี

4.4 โฮโลแกรม แผ่นภาพสามมิติที่บันทึก แล้วฉายโดยใช้อุปกรณ์แสงเลเซอร์ ให้เกิด ภาพสามมิติโดยไม่ต้องใช้จอ ผู้เรียนสามารถเดินศึกษารอบ ๆ ภาพเพื่อสังเกตในทิศทางต่าง ๆ ได้

### 5. สื่อภาพเคลื่อนไหว

5.1 ภาพยนตร์ เป็นสื่อที่นิยมใช้ เพราะให้ภาพเคลื่อนไหว และสามารถปรับความเร็ว และทิศทางในการเคลื่อนไหวได้ ปัจจุบันนิยมใช้วีดีโอมากกว่า

5.2 วีดีโอ เป็นสื่อให้ภาพเคลื่อนไหวและเสียงประกอบสะดวกต่อการผลิต และการใช้ การตัดต่อ การคัดแปลง และสามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล

5.3 โทรทัศน์ เป็นสื่อการสอนที่ใช้กันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน เพราะนอกจากจะเป็น สื่อประกอบการสอนรายวิชาต่าง ๆ ที่รับเคลื่อนออกอากาศจากสถานีส่งแล้ว ยังมีรายการที่ใช้ในการสอน เพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้อีกด้วย

## 6. สื่อประสม

6.1 สิ่งพิมพ์/เทปเสียง เป็นการใช้สื่อประเภทเทปเสียงบรรยายร่วมกับสิ่งพิมพ์ที่จัดขึ้นมาโดยเฉพาะ สะดวกต่อการใช้และใช้ในการสอนแบบเอกัตบุคคลได้

6.2 สไลด์หรือฟิล์มสตริป/เทปเสียง เป็นการใช้เทปเสียงที่มีคำบรรยายดนตรีและอื่น ๆ ร่วมกับสไลด์หรือฟิล์มสตริป สำหรับสไลด์สามารถใช้เทคนิคในการนำเสนอได้หลายรูปแบบ และยังสามารถใช้ในการเรียนการสอนได้ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล

6.3 ไมโครฟิช/เทปเสียง (Microfiche/Audiotape) เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถใช้ในการศึกษาค้นคว้า และศึกษาด้วยตนเอง

6.4 บทเรียนหรือสื่อโปรแกรม เป็นระบบสื่อที่มีผลต่อการพัฒนาการออกแบบและพัฒนาการสอนหรือเทคโนโลยีการสอนมาก ในปัจจุบันนี้สื่อโปรแกรมได้พัฒนาเป็นสื่อการเรียนหลายลักษณะ เช่น บทเรียนโปรแกรม ชุดการเรียนการสอน และบทเรียนทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

6.5 คอมพิวเตอร์ปฏิสัมพันธ์วีดีโอเทป (Interactive Computer/Videotape) เป็นระบบสื่อที่มีกระบวนการผลิตซับซ้อนที่สุดในปัจจุบัน จะใช้คอมพิวเตอร์ควบคุมการทำงานของระบบการออกแบบการสอนจะใช้หลักการของบทเรียนโปรแกรม ดังนั้น การพิจารณาใช้สื่อประเภทนี้จึงต้องพิจารณาให้รอบคอบเพราะต้องใช้เครื่องมือราคาแพง และต้องใช้เวลาในการออกแบบการเรียนการสอนและการผลิต

6.6 สื่อทางไกล เป็นสื่อที่เกิดจากการพัฒนาการสื่อสาร เช่น วิทยุกระจายเสียง Telelecturing, Telewriting, Teletext และ Videotext เป็นต้น

Telelecturing เป็นสื่อที่ใช้ระบบโทรทัศน์ช่วยในการบรรยายไปตามโรงเรียน หรือสถานที่ขาดแคลนบุคลากร หรือในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถมาเรียนตามปกติได้

Telewriting เป็นการส่งภาพถ่าย ๆ ทางโทรศัพท์ร่วมกับเสียงบรรยายทางโทรศัพท์อีกหมายเลขหนึ่ง ระบบมักจะต่อเชื่อมกับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะเพื่อให้ผู้เรียนทั้งชั้นได้เห็นภาพอย่างชัดเจน

Teletext เป็นการใช้ระบบสถานีโทรทัศน์ ส่งเนื้อหาวิชาหรือข่าวสาร ความรู้ไปยังผู้เรียนที่บ้าน หรือโรงเรียน

Videotext เป็นการส่งข่าวสารความรู้จากศูนย์คอมพิวเตอร์โดยระบบสายโทรศัพท์ การจัดบริการสื่อลักษณะนี้ เกิดขึ้นครั้งแรกที่ประเทศอังกฤษ โดย BBC ได้จัดทำอักษรช่วยคนหูหนวกในการดูโทรทัศน์

## 7. คอมพิวเตอร์ เกมส์ และการจำลองเหตุการณ์

7.1 คอมพิวเตอร์ เป็นสื่อที่นำเข้ามาใช้เพื่อการศึกษาและการเรียนการสอน ส่วนใหญ่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษา เช่น เป็นการใช้เพื่อช่วยจัดการหรือการบริหารการเรียนการสอน (CAI : Computer Managed Instruction) โรงเรียนโดยทั่วไปจะใช้คอมพิวเตอร์เสนอเนื้อหาความรู้บนจอหรือมอนิเตอร์ จัดเป็นสื่อแบบปฏิสัมพันธ์เรียนรู้ด้วยตนเองได้

7.2 เกมส์และการจำลองสถานการณ์ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผลดีในกรณีการสอนในสิ่งที่เป็นนามธรรม แต่ต้องมีการออกแบบพัฒนาอย่างเหมาะสม ส่วนใหญ่ไม่ใช่เป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการเรียน ปกติจะใช้เสริมการเรียน

## 8. สื่อกิจกรรม

8.1 การจัดแสดงและนิทรรศการ

8.2 นาฏการ เช่น ละคร การแสดงกลางแจ้ง การแสดงบทบาทสมมติและหุ่น

8.3 การสาธิต

8.4 การศึกษานอกสถานที่

โรเบิร์ต อี เดอคิฟเฟอร์ (Robert E. de Kieffer) ได้แบ่งวัสดุอุปกรณ์ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อประเภทที่ไม่ต้องใช้เครื่องฉายประกอบ (Non-projected Materials) ได้แก่ รูปภาพ แผนภูมิ แผนสถิติ ของจริง ของล้อแบบ บทเรียนสำเร็จรูป ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง แผนที่ ลูกโลก กระดานดำ กระดานแม่เหล็ก กระดานผ้าล้าตี รวมทั้งกิจกรรม เช่น การแสดงละคร ทัศนศึกษา และการจัดนิทรรศการ

2. สื่อประเภทที่ต้องใช้เครื่องฉายประกอบ (Projected Materials) ได้แก่ สไลด์ फिल्मสตริป ภาพโปร่งแสง ภาพทึบแสง ภาพยนตร์ फिल्मรูป เป็นต้น

3. วัสดุและอุปกรณ์ประเภทเสียง ได้แก่ แผ่นเสียง รายการวิทยุกระจายเสียง เทปบันทึกเสียง เป็นต้น

เอดการ์ เดล (Edgar Dale) ได้จำแนกสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อประเภทวัสดุ (Software) หมายถึง สื่อที่เก็บความรู้ไว้ในตัวเอง ซึ่งจำแนกย่อยได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 วัสดุประเภทที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวเองโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผนที่ ลูกโลก รูปภาพ หุ่นจำลอง เป็นต้น

1.2 วัสดุประเภทที่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวเองจำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผ่นซีดี फिल्मภาพยนตร์ สไลด์ เป็นต้น

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลางหรือตัวผ่านทำให้ข้อมูลหรือความรู้ที่บันทึกในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาให้เห็นหรือได้ยิน เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเล่นแผ่นซีดี เป็นต้น

3. สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ (Techniques and Methods) หมายถึง สื่อที่มีลักษณะเป็นแนวความคิดหรือรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอน โดยสามารถนำสื่อวัสดุและอุปกรณ์มาใช้ช่วยในการสอนได้ เช่น เกมส์ และสถานการณ์จำลอง การสอนแบบจุลภาค การสาธิต เป็นต้น

เดล ได้พัฒนาความคิดของบรุนเนอร์ (Bruner) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยานำมาสร้างเป็นกรวยประสบการณ์ และเป็นการแสดงขั้นตอนของสื่อแต่ละประเภทในกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่

1. ประสบการณ์ตรง เป็นประสบการณ์ขั้นที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด โดยการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์โดยตรงจากของจริง สถานการณ์จริง หรือด้วยการกระทำของตนเอง

2. ประสบการณ์รอง เป็นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเรียนจากสิ่งที่ใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุด ซึ่งอาจเป็นของจำลองหรือการจำลองก็ได้

3. ประสบการณ์นาฏการหรือการแสดง เป็นการแสดงบทบาทสมมติหรือการแสดงละคร เพื่อเป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนในเรื่องที่มีข้อจำกัดด้วยยุคสมัย เวลาและสถานที่

4. การสาธิต เป็นการแสดงหรือกระทำประกอบคำอธิบาย เพื่อให้เห็นลำดับขั้นตอนของการกระทำนั้น

5. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการให้ผู้เรียนได้รับและเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ภายนอกสถานที่เรียน อาจเป็นการเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ การสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ เป็นต้น

6. นิทรรศการ เป็นการจัดแสดงสิ่งของต่าง ๆ การจัดป้ายนิเทศ ฯลฯ เพื่อให้สาระประโยชน์ความรู้แก่ผู้ชมโดยการนำประสบการณ์หลายอย่างผสมผสานกันมากที่สุด

7. โทรทัศน์ โดยใช้ทั้งโทรทัศน์การศึกษา และโทรทัศน์การสอนเพื่อให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน

8. ภาพยนตร์ เป็นภาพที่บันทึกเรื่องราวเหตุการณ์ลงบนฟิล์มเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทั้งภาพและเสียง

9. การบันทึกเสียง วิทยุ ภาพนิ่ง การบันทึกเสียงอาจเป็นทั้งในรูปแบบของแผ่นเสียงหรือเทปบันทึกเสียง วิทยุเป็นสื่อที่ให้เฉพาะเสียง ส่วนภาพนิ่งอาจเป็นรูปภาพ

10. ทัศนสัญลักษณ์ เช่น แผนที่ แผนภูมิ แผนสถิติ หรือเครื่องหมายต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์แทนความเป็นจริงของสิ่งต่าง ๆ

11. วจนสัญลักษณ์ เป็นประสบการณ์ขั้นที่เป็นนามธรรมมากที่สุด

สุพิน บุญชูวงศ์ (2539 : 50) วิธีสอน หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ครูนำมาใช้สอนนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพในด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และด้านทักษะ สามารถจัดประเภทตามลักษณะเฉพาะจะได้ 2 แบบ คือ

1. วิธีสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered Method) ได้แก่ วิธีสอนที่ครูเป็นผู้สอน ครูเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่

2. วิธีสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Pupil-Centered Method) ได้แก่ วิธีสอนที่ให้นักเรียนได้มีโอกาสเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้วางแผนบทเรียน ดำเนินการค้นคว้าหาความรู้ ครูเป็นเพียงผู้แนะแนวไปสู่การค้นคว้า และนำสื่อการเรียนจนนักเรียนได้ความรู้ด้วยตนเอง

วิธีสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง

1. วิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture Method) หมายถึง วิธีสอนที่ครูพูด บอกเล่า หรืออธิบายเนื้อหาหรือเรื่องราวต่าง ๆ ให้นักเรียนฟัง

2. วิธีสอนแบบสาธิต (Demonstration Method) หมายถึง วิธีสอนที่ครูมีหน้าที่ในการวางแผนการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการแสดงหรือการกระทำให้ดูเป็นตัวอย่าง

3. วิธีสอนโดยการทบทวน (Reviewing) หมายถึง วิธีสอนที่ครูทบทวนเนื้อหาที่เรียนไปแล้วให้แก่ นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความมั่นใจว่าเข้าใจเนื้อหาอย่างชัดเจนและแม่นยำพอที่จะสามารถระลึกได้เมื่อต้องการ

วิธีสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

1. วิธีสอนแบบทดลอง (Laboratory Method) หมายถึง วิธีสอนที่ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง ฯลฯ

2. วิธีสอนแบบโครงการ (Project Method) หมายถึง เป็นการสอนที่ให้นักเรียนเป็นหมู่หรือรายบุคคลได้วางแผนโครงการและดำเนินงานให้สำเร็จตามโครงการนั้น นับว่าเป็นการสอนที่สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริง

3. วิธีสอนแบบศูนย์การเรียน (Learning Center) หมายถึง วิธีสอนที่จัดบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นแหล่งศึกษาให้นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ใส่ตนเองด้วยการเรียนจากโปรแกรมการสอน

วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry Method) หมายถึง วิธีสอนที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ โดยใช้กระบวนการทางความคิด หาเหตุผล จะค้นพบความรู้ หรือแนวทางแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง โดยผู้สอนตั้งคำถามประเภทกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิด

วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน (Committee Work Method) หมายถึง วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน คือ การที่ครูมอบหมายให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ช่วยกันค้นคว้าแก้ปัญหา

หรือปฏิบัติกิจกรรมตามความสามารถ ตามความถนัด หรือตามความสนใจ เป็นการฝึกให้ทำงานร่วมกันตามวิธีแบบประชาธิปไตย

วิธีสอนแบบอภิปราย (Discussion Method) หมายถึง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างครูกับนักเรียน หรือระหว่างนักเรียนด้วยกัน โดยครูเป็นผู้ประสานงานแทนที่ครูจะเป็นฝ่ายตั้งปัญหาคอยถามผู้เรียน

วิธีสอนแบบหน่วย (Unit Teaching Method) หมายถึง วิธีสอนแบบหน่วยเป็นการสอนที่นำเนื้อหาวิชาหลายวิชามาสัมพันธ์กัน สร้างเป็นบทเรียนขึ้น เรียกว่า หน่วย โดยไม่ถือขอบเขตของวิชาแต่ละวิชาเป็นสำคัญ นักเรียนอาจเรียนหลาย ๆ วิชาพร้อม ๆ กันไป การเรียนเป็นไปตามความต้องการและความสามารถของนักเรียน

วิธีสอนแบบอุปนัย (Inductive Method) หมายถึง วิธีสอนจากรายละเอียดปลีกย่อยไปหากฎเกณฑ์ กล่าวคือ เป็นการสอนจากส่วนย่อยไปหาส่วนรวม หรือสอนจากตัวอย่างไปหากฎเกณฑ์

วิธีสอนแบบนิรนัย (Deductive Method) หมายถึง วิธีสอนที่เริ่มจากกฎ หรือหลักการต่าง ๆ แล้วให้นักเรียนหาหลักฐานเหตุผลมาพิสูจน์ยืนยัน วิธีสอนแบบนี้ฝึกให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ จนกว่าจะพิสูจน์ให้เห็นจริง

วิธีสอนแบบแสดงบทบาท (Role Playing) หมายถึง วิธีสอนที่ใช้บทบาทสมมติขึ้นจากความจริงมาเป็นเครื่องมือในการสอนโดยที่ครูสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทขึ้นมาให้นักเรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น

วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) หมายถึง วิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนพบปัญหาและคิดหาวิธีแก้ปัญหาโดยขั้นทั้ง 5 ของวิทยาศาสตร์ (1. กำหนดปัญหา และทำความเข้าใจถึงปัญหา 2. แยกปัญหา และวางแผนแก้ปัญหา 3. ลงมือแก้ปัญหาหรือการทดลองและเก็บข้อมูล 4. วิเคราะห์ข้อมูลหรือรวบรวมความรู้เข้าด้วยกันและแสดงผล และ 5. สรุปและประเมินผลหรือขั้นสรุปและการนำไปใช้)

วิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่กล่าวมา ครูผู้สอนต้องพิจารณาเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับสภาพกระบวนการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระในแต่ละกลุ่มวิชา และจะต้องตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละเพศ แต่ละวัย และแต่ละระดับด้วย

## 6. หลักเกณฑ์ในการเลือกใช้สื่อการสอน

ยุทธศาสตร์การสอนและการตัดสินใจเลือกสื่อการสอน มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และควรดำเนินการภายหลังจากได้กำหนดจุดมุ่งหมายการสอนแล้ว

สื่อการสอนมีบทบาทต่อกระบวนการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง สื่อที่ดีย่อมส่งผลถึงประสิทธิภาพในการสอนที่ดียิ่งขึ้น ประกอบกับผู้สอนได้กลิ่นกรองและคัดเลือกสื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระที่เรียน

เหมาะสมกับผู้เรียนย่อมส่งผลให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการเรียนรู้ของผู้เรียนดียิ่งขึ้น และนักเทคโนโลยีทางการศึกษาได้เสนอหลักเกณฑ์ในการเลือกใช้สื่อการสอน ดังนี้

1. ความเหมาะสม สื่อที่ใช้เหมาะสมกับเนื้อหา วัตถุประสงค์ของการสอนหรือไม่
2. ถูกต้อง สื่อที่ใช้ช่วยให้นักเรียนได้ข้อสรุปที่ถูกต้องหรือไม่ในเนื้อหา
3. ความเข้าใจ สื่อที่ใช้ให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผล และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักเรียนหรือไม่
4. ประสบการณ์ที่ได้รับ สื่อที่ใช้ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียนหรือไม่
5. เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น จำนวนผู้เรียน ความสามารถ ความสนใจ รวมทั้งทักษะและรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนหรือไม่
6. เหมาะสมกับทัศนคติและทักษะของครูผู้สอนหรือไม่
7. ใช้การได้ดี ในแง่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้ดีหรือไม่
8. คำนึงกับราคาและการลงทุนในการผลิตและการนำมาใช้
9. สื่อนั้นช่วยให้นักเรียนร่วมกิจกรรมตามที่ครูต้องการหรือไม่
10. ระยะเวลาในการเสนอสื่อการสอนนั้นเหมาะสมหรือไม่
11. สื่อนั้นช่วยเสนอแนะกิจกรรมอื่น ๆ ที่นักเรียนอาจปฏิบัติเพิ่มเติมได้หรือไม่
12. มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อนั้นแค่ไหน อาทิเช่น สถานที่ แสงสว่าง

สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เป็นต้น

สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534 : 49) การเลือกสื่อในการเรียนการสอนนับว่ามีความสำคัญมาก สื่อการเรียนการสอนมีหลายประเภท หลายชนิด การนำมาใช้ต้องเลือกให้เหมาะสม จึงจะทำให้เกิดประโยชน์เต็มที่

ในการจัดระบบการเรียนการสอน ผู้สอนต้องเข้าใจเนื้อหา ทราบวัตถุประสงค์ในการสอน มีความเข้าใจสภาพของผู้เรียน แล้วจึงกำหนดวิธีการสอนที่เหมาะสม การเลือกสื่อการเรียนการสอน อาจใช้หลักเกณฑ์ง่าย ๆ ดังนี้

1. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การเลือกให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ผู้สอนต้องพิจารณาว่าจะนำสื่อมาใช้ในด้านใด เช่น นำเข้าสู่บทเรียน ประกอบคำอธิบาย หรือใช้สรุปบทเรียน ผู้สอนต้องกำหนดเป้าหมายที่แน่นอน
2. ตรงกับเนื้อหา การเลือกให้ตรงกับเนื้อหา มุ่งให้ข้อมูลในด้านใด ให้เนื้อหาสาระตรงตามเนื้อหาที่จะสอนหรือไม่ ครอบคลุมเนื้อหาที่สอนเพียงใด ให้ข้อเท็จจริงถูกต้องหรือไม่ มีรายละเอียดเพียงพอไหม

3. น่าสนใจ การเลือกสื่อที่น่าสนใจ ให้พิจารณาในด้านขนาด รูปทรง สีสรร ขนาดตัวอักษร และความประณีต เป็นการส่งเสริมให้การถ่ายทอดความรู้ดำเนินไปด้วยบรรยากาศที่สนุกสนาน และมีความพึงพอใจ

4. เหมาะกับวัยผู้เรียน การเลือกให้เหมาะกับวัยผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนมีหลายรูปแบบ หลายชนิด หลายระดับ แต่ละระดับแตกต่างกันที่ความละเอียดลึกซึ้งของเนื้อหา

5. สะดวกต่อการใช้และการเก็บรักษา การเลือกสื่อที่สะดวกต่อการใช้และการเก็บรักษา สื่อที่เหมาะสมกับการสอน ต้องไม่ยุ่งยากในการใช้ ไม่เสียเวลา เก็บรักษาง่าย ใช้ทน กะทัดรัด

ชม ภูมิภาค (ม.ป.ป. : 27-30) ได้กล่าวถึงหลักการต่าง ๆ ที่ครูควรจะต้องยึดถือในการใช้สื่อการสอน คือ

1. ครูจะต้องเลือกสื่อที่มีคุณภาพดี โดยยึดจุดมุ่งหมายในการสอนที่เด่นชัดถูกต้อง และลักษณะเฉพาะของผู้เรียนกลุ่มนั้น ๆ เป็นฐานในการเลือก หลักการนี้เป็นหลักการแห่งการเลือก

2. ก่อนที่จะนำเสนอสื่อ จะต้องมีการสร้างความพร้อมให้แก่นักเรียนอย่างเพียงพอ เป็นหลักการที่เรียกว่า หลักแห่งความพร้อม

3. รายละเอียดทั้งหลายอันเกี่ยวกับภาวะความสะดวกทางกายภาพ และภาวะของการใช้สื่อ ต้องนำมาเกี่ยวพันกัน เพื่อให้ครูสามารถจัดการที่จะให้การใช้วัสดุและเครื่องมืออย่างปลอดภัยและประหยัดเวลา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีความตั้งใจอย่างดี หลักการนี้เรียกว่า หลักการควบคุม

4. ครูจะต้องแนะนำนักเรียนให้รู้จักมีปฏิภริยา และการกระทำที่เหมาะสมต่อการใช้สื่อ คือ การแนะนำนักเรียนให้เกิดการกระทำสนองตอบที่เหมาะสม

5. ครูจะต้องมีการประเมินผลทั้งตัวสื่อเองและเทคนิคการใช้สื่อของครูตรวจประเมินผลความเหมาะสมของสื่อและเทคนิคที่ใช้กับสื่อ นั้น

## 7. ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน

การใช้สื่อการสอนจะใช้ในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอน หรือจะใช้ในทุกขั้นตอนก็ได้ เช่น

1. ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาที่กำลังเรียน สื่อที่ใช้จึงเป็นสื่อที่แสดงเนื้อหากว้าง ๆ หรือเนื้อหาที่เรียนในครั้งก่อน สื่อไม่ใช่ลักษณะของการเน้นเนื้อหาเจาะลึกอย่างแท้จริง อาจเป็นลักษณะแนวของปัญหาเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด และควรเป็นสื่อที่ง่ายต่อการนำเสนอในระยะเวลาอันสั้น

2. ขั้นดำเนินการสอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นขั้นการให้ความรู้เนื้อหาที่กำลังเรียนอย่างละเอียดและชัดเจนเพื่อสนองตอบวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ผู้สอนต้องเลือกสื่อให้

ตรงกับเนื้อหาและวิธีการสอนหรืออาจจะใช้สื่อประสมก็ได้ ต้องมีการจัดลำดับขั้นตอนการใช้สื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน

3. **ขั้นวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติ** เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองนำความรู้ที่ได้เรียนมาไปแก้ไขปัญหาในขั้นการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง

4. **ขั้นสรุปบทเรียน** เป็นขั้นของการเรียนการสอนเพื่อการย้ำเนื้อหาบทเรียนที่ได้เรียนไปแล้วว่าผู้เรียนมีความเข้าใจถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ ขั้นนี้ควรใช้เวลาสั้น ๆ

5. **ขั้นประเมินผลผู้เรียน** เป็นการทดสอบว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้ถูกต้องมากน้อยเพียงใด และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้หรือไม่ การใช้สื่อการสอนที่จะให้ได้ผลสมบรูณ์ที่สุด ควรมีการวางแผนการใช้ตามลำดับขั้น ดังนี้

#### 1. การเตรียมตัวผู้สอน

1.1 พิจารณาคุณค่าและวัตถุประสงค์ของบทเรียนที่จะสอน

1.2 พิจารณาถึงสิ่งที่จะเป็นปัญหาในการสอน

1.3 พิจารณาความต้องการและความสนใจของผู้สอน

1.4 เลือกหาหรือทำสื่อการสอน ซึ่งทำการแก้ปัญหาการเรียนในชั้นได้

1.5 พิจารณาถึงวิธีที่จะใช้สื่อการสอนนั้นให้เป็นผลดีที่สุด

1.6 เตรียมและได้ทดลองเป็นอย่างดีก่อนใช้ในห้องเรียน

#### 2. การเตรียมชั้นเรียน

2.1 เตรียมเครื่องอำนวยความสะดวกที่จะต้องใช้ร่วมกับสื่อการสอนที่เลือกไว้

2.2 เตรียมจัดที่นั่ง ที่ตั้งอุปกรณ์ การระบายอากาศ จัดตั้งเครื่องมือ จัดการควบคุมเสียง แสงสว่าง ให้มีระดับที่ได้ยินและเห็นโดยทั่วกัน

#### 3. การเตรียมผู้เรียน

3.1 อธิบายให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าจะใช้สื่ออะไร สอนอะไร เพื่ออะไร ที่ไหน เมื่อไร

3.2 อธิบายให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่า จะต้องมีส่วนร่วมในระหว่างการใช้ อุปกรณ์อย่างใดบ้าง เช่น คอยสังเกต การหาคำตอบ คำศัพท์ใหม่ ซึ่งครูบอกหรือเขียนให้ทราบล่วงหน้า

3.3 อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่า กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติหลังจากใช้สื่อการสอน ประกอบการสอนแล้วจะมีอะไรอีกบ้าง

### การใช้สื่อการสอนที่เตรียมไว้

1. การนำสื่อการสอนออกใช้ตามที่กำหนดในแผนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้เห็นได้ยิน และมีกิจกรรมร่วมด้วยอย่างทั่วถึง

2. ใช้สื่อการสอนให้อยู่ภายในเวลาที่กำหนด

### สรุปผลการใช้สื่อ

1. อภิปรายถึงสื่อการสอนที่ได้ใช้ไปแล้วโดยละเอียด

2. ตั้งคำถามสรุปเรื่องเป็นตอน ๆ ไป

3. อธิบายถึงสิ่งที่ผู้เรียนยังสงสัยหรือไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง

4. ทดสอบความเข้าใจถ้าเห็นสมควร

### การจัดกิจกรรมต่อเนื่อง

1. หาวิธีการให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความเข้าใจ จากสิ่งที่ได้เรียนไปนั้น

2. กำหนดกิจกรรมต่อเนื่องให้ผู้เรียนทำหลังจากใช้สื่อการสอนเสร็จแล้ว เช่น

อภิปรายศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม การรายงาน การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

### งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### 1. งานวิจัยภายในประเทศ

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2520 : 282-283) ได้ศึกษาเรื่องการสำรวจสถานภาพความต้องการในการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพการใช้และความต้องการ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งวิทยาเขต สรุปได้ดังนี้

1. อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าสื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนมาก

2. อาจารย์ใช้และต้องการสื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ มากน้อย ดังนี้

2.1 สื่อการเรียนการสอนที่ใช้และต้องการมากตามลำดับ คือ กระดานดำ เครื่องอัดสำเนา รูปภาพ ภาพถ่าย ของจริง ของตัวอย่าง แผนภูมิ และแผนสถิติ

2.2 สื่อการเรียนการสอนที่ใช้และต้องการน้อย คือ กระดานขาว เครื่องฉายภาพจุลทัศน์ ไมโครฟิล์ม เครื่องช่วยสอน และโทรทัศน์วงจรปิด

3. อาจารย์คณะต่าง ๆ ของแต่ละวิทยาเขต ได้สื่อการเรียนการสอนจากศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ห้องสมุด ภาควิชาที่สังกัด ของส่วนตัวและหน่วยงานอื่น ๆ

ธีระวุฒิ บุญยโสภณ (2523 : 83-86) ได้กล่าวถึงปัญหา และวิธีแก้ไขปัญหา ดังต่อไปนี้

### 1. การบริหารงานสื่อการสอน

1.1 ผู้บริหารไม่สนับสนุน เพราะไม่เห็นความสำคัญของสื่อการสอน ดังนั้นจึงควรจัดสัมมนา เพื่อปลูกฝังความคิดให้เห็นความสำคัญของสื่อการสอน

1.2 ครูอาจารย์มีปัญหาการจัดสื่อการสอน เพราะขั้นตอนการซื้อยุ่งยาก ดังนั้น จึงควรปรับปรุงกฎ ระเบียบในการจัดซื้อใหม่ เพื่อลดขั้นตอนการจัดซื้อให้ง่ายขึ้น และลดความยุ่งยาก

1.3 ครูอาจารย์ไม่มีเวลาในการจัดเตรียมสื่อการสอน ดังนั้น จึงควรให้คำแนะนำในการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ รวมกัน

### 2. การเงินและอุปกรณ์

2.1 ขาดการบำรุง ซ่อมแซม ดังนั้น จึงควรจัดการซ่อมแซมในวิทยาลัย หรืออาจจะ เป็นแหล่งเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน

2.2 อะไหล่ของสื่อการเรียนการสอน เมื่อชำรุดไม่สามารถใช้ทดแทนได้ ดังนั้น จึงควรใช้วัสดุในท้องถิ่น และการทำสวนประกอบแต่ละชิ้นควรให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จะช่วยแก้ปัญหาการใช้ทดแทนได้

### 3. บุคลากร

3.1 ขาดการฝึกอบรม เรื่องการสร้างและการใช้สื่อการเรียนการสอน ดังนั้น ควรจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

3.2 ขาดแรงกระตุ้น และแรงจูงใจในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ดังนั้น จึงควรจัดหาแหล่งข้อมูลด้านสื่อการเรียนการสอนและให้รางวัลแก่ผู้คิดค้น และประดิษฐ์สื่อขึ้นมาใช้เอง

สมสมัย พลอินตา (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการและปัญหาการใช้สื่อการสอนของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สรุปได้ว่า ด้านประสบการณ์และความคิดเห็น คณาจารย์ส่วนใหญ่ผลิตสื่อการสอนและศึกษาหาความรู้เรื่องสื่อการสอนด้วยตนเอง แหล่งบริการที่ใช้มาก คือ คณะ และมีความพอใจในบริการที่ใช้ อยู่ สำหรับการเพิ่มพูนความรู้ เรื่องสื่อการสอน คณาจารย์มีความต้องการเข้ารับการอบรมการใช้สื่อการสอน ส่วนการศึกษาถึงความต้องการใช้สื่อการสอน เปรียบเทียบกับสภาพที่เป็นอยู่ปรากฏว่า คณาจารย์มีความต้องการสื่อการสอนมากกว่าที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และคณาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนที่สำคัญ คือ การขาดเครื่องมือในการผลิต การขาดบุคลากรช่วยเหลือและห้องเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวก

ชูชาติ แสงประทีป (2530 : บทคัดย่อ) ได้ทำการสำรวจสถานภาพ ปัญหา และความต้องการในการใช้สื่อการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สรุปได้ว่า

1. ปัญหาในการใช้สื่อการสอน อาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีปัญหาในเรื่องการขาดงบประมาณในการติดต่อขอซื้อสื่อตามต้องการ

2. ปัญหาในการดำเนินงานบริการสื่อการสอน อาจารย์ที่ทำหน้าที่บริการสื่อการสอนของงานสื่อการสอนมีปัญหาในการมีชั่วโมงสอนมาก จนไม่สามารถทำงานด้านบริการได้เต็มที่

สำหรับอาจารย์ที่ทำหน้าที่บริการสื่อการสอนของงานวัสดุการศึกษามีปัญหาในเรื่องการขาดงบประมาณ ขาดเครื่องมือและสถานที่สำหรับบริการด้านการผลิตสื่อ

สุชิน จันทรลา (2532 : 61) ได้ทำการศึกษาปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดเพชรบูรณ์ พอสรุปได้ว่า ปัญหาการผลิตสื่อการสอน คือ การขาดงบประมาณในการผลิตสื่อการสอน ขาดวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือในการผลิตสื่อการสอน ขาดผู้แนะนำที่มีความรู้ในการผลิตสื่อการสอน และครูผู้สอนขาดความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการผลิตสื่อการสอน และครูผู้สอนมีภาระในการสอนมาก ส่วนปัญหาด้านการใช้สื่อการสอน คือ มีสื่อไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ หาสื่อการสอนที่ตรงตามจุดมุ่งหมายหรือเนื้อหาได้ยาก ขาดผู้แนะนำในการใช้สื่อ และไม่ได้รับความสะดวกในการนำไปใช้ในการสอน และข้อเสนอแนะในการผลิตสื่อการสอน คือ ครูผู้สอนต้องการให้ผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมในการผลิตสื่อการสอน ต้องการให้มีศูนย์บริการการผลิตสื่อ มีการฝึกอบรมการผลิตสื่อการสอนและผลิตสื่อการสอนให้พอเพียงกับความต้องการ และให้มีผู้แนะนำและผู้ช่วยในการผลิตสื่อการสอน

วีระกิตติ ลายทองสุข (2532 : 57-61) ได้ศึกษาเรื่องสถานภาพและความต้องการในการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพการใช้ ปัญหา ตลอดจนความต้องการในการใช้สื่อการสอน สรุปได้ ดังนี้

1. ครู เห็นว่าสื่อการสอนเป็นสิ่งจำเป็นเพราะช่วยในการสอนได้ผล และทำให้นักเรียนเข้าใจสิ่งที่เรียนได้เป็นอย่างดี

2. ครูส่วนมากใช้สื่อการสอนที่ผลิตขึ้นด้วยตนเองและใช้เป็นครั้งคราว สื่อที่ใช้มาก ได้แก่ หนังสือแบบเรียน กระดานดำ และการสาธิต

3. ครูหาสื่อที่ตรงจุดมุ่งหมายในการสอนได้ยาก ครูขาดความรู้ในการใช้สื่อการสอน โรงเรียนมีสื่อการสอนน้อยไม่เพียงพอต่อการใช้

4. ครูมีความต้องการในการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก สื่อการสอนที่ครูต้องการมากที่สุด คือ ของจริง เครื่องโรเนียวและชุดการสอน

5. ครูมีความต้องการให้มีการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน ต้องการวารสารหรือสิ่งพิมพ์ที่ให้ความรู้ด้านข่าวสาร แนะนำการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีทางการศึกษา

6. ครูต้องการให้ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมในการใช้สื่อการสอน ต้องการให้มีหน่วยบริการสื่อการสอน

คณิตา นิจจรัลกุล (2533 : ข-ค) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้สื่อการสอนวิชาศาสนาของครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิตและการใช้สื่อการสอนวิชาศาสนา ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ 1) สภาพของสื่อการสอนและสภาพการใช้ 2) ทักษะคติและพฤติกรรมการสอนของครูสอนศาสนาที่มีต่อสื่อการสอน และ 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะของครูสอนศาสนาที่มีต่อการใช้สื่อการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษารูปได้ว่า

1. สภาพของสื่อการสอนและสภาพการใช้สื่อการสอนวิชาศาสนาของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า สภาพการของสื่อการสอนและสภาพการเลือกการผลิต และการใช้สื่อการสอนของครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

2. ด้านทักษะคติและพฤติกรรมการสอนของครูสอนศาสนาพบว่า ทักษะคติที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของครูสอนศาสนาอยู่ในระดับดีมาก ส่วนพฤติกรรมการสอนของครูสอนศาสนาอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ

3. ด้านปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการใช้สื่อการสอนและพัฒนางานด้านสื่อการสอน คือ โรงเรียนยังขาดแคลนงบประมาณ ไม่มีสื่อการสอนให้เลือกใช้ ไม่มีความรู้ในการสอน การผลิตและการใช้สื่อการสอน ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านสื่อการสอนจากผู้บริหาร และความจำกัดด้านคุณวุฒิของบุคลากรด้านการสอนอิสลามศึกษา

ถวัลย์ ธนกิจเจริญวัฒน์ (2535 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ศึกษาปัญหาและความต้องการใช้สื่อการสอนของครูช่างโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูช่างโดยรวมมีปัญหาเรื่องแหล่งที่เลือกสื่อการเรียนการสอน การสนับสนุนในการใช้สื่อการเรียนการสอน และเงินทุนในการผลิตสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ด้านความต้องการสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง และครูช่างยังต้องการความรู้ในการเลือก การใช้ การผลิตสื่อการเรียนการสอน และต้องการให้โรงเรียนช่วยเหลือด้านการจัดอบรมให้ความรู้ จัดเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาและจัดหาวัสดุสิ้นเปลืองให้ ส่วนในด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ครูช่างเห็นว่า สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวิชาช่างอุตสาหกรรม คือ แผ่นภาพโปร่งใส สไลด์ เป็นต้น

สุขสันต์ แก้วม่วง (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์อุตสาหกรรมศึกษา ในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีใช้มาก ได้แก่ กระดานดำ รูปภาพ และของตัวอย่าง จำนวนสื่อการเรียนการสอนที่มีมาก ได้แก่ รูปภาพ ของจริง และของตัวอย่าง ปริมาณการใช้มาก ได้แก่ กระดานดำ เครื่องฉายแผ่นใส และของจริง

2. ความต้องการสื่อการเรียนการสอนที่ต้องการมาก ได้แก่ ของจริง เครื่องฉายแผ่นใส และของตัวอย่าง จำนวนที่ต้องการมาก ได้แก่ รูปภาพ บทเรียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และของตัวอย่าง

3. การเปรียบเทียบสภาพและความต้องการ

3.1 วิทยาลัยครูที่สังกัด และประสบการณ์สอนต่างกัน สภาพและความต้องการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

3.2 วุฒิการศึกษาต่างกัน ประเภทการสอนต่างกัน สภาพการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน ความต้องการใช้สื่อแตกต่างกัน

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน คือ งบประมาณไม่เพียงพอ ไม่มีเวลาเตรียมอุปกรณ์และสถานที่ สื่อมีจำนวนจำกัด

สุรศักดิ์ วงษานุศิษย์ (2539 : 94) ได้ศึกษาปัญหาการใช้สื่อการสอนของศึกษานิเทศก์กรมพลศึกษา พอสรุปได้ว่า

1. ปัญหาการเลือกใช้สื่อการสอน

1.1 จำนวนของสื่อการศึกษาที่มีไม่เพียงพอ

1.2 ความรู้ในการเลือกสื่อการศึกษาได้ไม่ตรงตามจุดมุ่งหมาย

1.3 การเลือกสื่อการศึกษาที่มีคุณภาพตรงกับจุดมุ่งหมายของเนื้อหาที่มีปัญหามากที่สุด

2. ปัญหาการผลิตสื่อการศึกษา

2.1 การจัดสรรงบประมาณสำหรับการผลิตสื่อการสอน

2.2 เวลาและสถานที่ที่จะใช้ในการผลิตสื่อการศึกษา

2.3 การให้การช่วยเหลือและสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด

3. ปัญหาการใช้สื่อการศึกษา

3.1 ปฏิบัติการของผู้รับการถ่ายทอดความรู้ที่มีต่อการใช้สื่อการศึกษามีปัญหาในระดับปานกลาง

3.2 สภาพความคงทนของสื่อการศึกษาที่นำมาใช้มีปัญหาระดับปานกลาง

3.3 ใช้สื่อการศึกษาได้ไม่เหมาะสมกับระดับสติปัญญา ประสบการณ์เดิม และความสนใจของผู้รับการถ่ายทอดอยู่ในระดับปานกลาง

ศุจีภรณ์ อาจนาเสียว (2540 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง สภาพและความต้องการทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาของโรงเรียนนาร่องการปฏิรูปการศึกษาในจังหวัดเชียงราย สรุปผล ดังนี้

1. สภาพการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า อุปกรณ์การสอนที่ครูนำไปใช้มากที่สุด คือ กระดานดำ วัสดุการสอนที่นำไปใช้มากที่สุด คือ หนังสือ ตำรา วิธีการทางระบบที่นำไปใช้มากที่สุด คือ ชุดการเรียน เทคนิควิธีที่นำไปใช้มากที่สุด คือ การบรรยาย

2. ความต้องการของครูผู้สอน และผู้บริหาร พบว่า อุปกรณ์การสอนที่มีความต้องการมากที่สุด คือ ตำรา วิธีการทางระบบที่ต้องการใช้มากที่สุด คือ บทเรียนโปรแกรม และบทเรียน CAI เทคนิควิธีการสอนที่ต้องการมากที่สุด คือ เกมส์ การสอนแบบศูนย์การเรียน

อุดม อนุกุล (2540 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การใช้สื่อการเรียนการสอน นักศึกษาผู้ใหญ่วิธีเรียนทางไกล ของครูประจำกลุ่มในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า สภาพการใช้สื่อการสอนของครูประจำกลุ่มใช้หนังสือ แบบเรียนมากที่สุด

ทวิพล สวัสดิยากร (2541 : 99) วิจัยเรื่อง การสำรวจปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการสอน ระดับปริญญาตรีของอาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า

1. สภาพการใช้สื่อการสอน อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ เห็นว่า สื่อประเภทภาพสไลด์ และเทปวีดิทัศน์ มีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนมากที่สุด และสื่อการสอนที่มีไม่เพียงพอกับความต้องการมากที่สุด คือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ปริมาณการใช้สื่อการสอนพบว่า เอกสารการสอนมีปริมาณการใช้มากที่สุด นอกจากนี้ สื่อการสอนที่ขาดมากที่สุด คือ เครื่องรับโทรทัศน์

2. ความต้องการใช้สื่อการสอน อาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มีความต้องการใช้สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก สื่อที่มีความต้องการใช้ในระดับแรก ๆ ได้แก่ สื่อประเภทเครื่องฉาย

3. ปัญหาในการใช้สื่อการสอนของอาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ โดยแยกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเลือกสื่อการสอน ด้านการผลิต และจัดเตรียมสื่อการสอน พบว่า ด้านการเลือกสื่อการสอนอยู่ในระดับน้อย ด้านการผลิตและจัดเตรียมสื่อการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

ปานจิต โรจนวณิชชากร (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพและความต้องการการใช้สื่อการเรียนการสอนในสถาบันราชภัฏ เขตภูมิศาสตร์ภาคกลาง : คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏ เขตภูมิศาสตร์ภาคกลาง ผลการศึกษาสรุปว่า

1. สื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุ ที่ไม่มีคือ สื่อการสอนประเภทฟิล์มภาพยนตร์ CAI หุ่นจำลอง และบทเรียนสำเร็จรูป ส่วนสื่อการสอนประเภทวัสดุที่มีเพียงพอ คือ วัสดุของจริง ภาพ สไลด์ ส่วนสื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ที่มีเพียงพอ คือ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ กล้องจุลทรรศน์ และกล้องถ่ายภาพนิ่ง แหล่งที่มาส่วนใหญ่จากงบประมาณ

2. วิธีการสอนที่มีปริมาณการเลือกใช้สื่อมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ การสอนแบบบรรยาย การสาธิต และทดลองหรือปฏิบัติ ส่วนวิธีการสอนที่เลือกใช้สื่อการสอน 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ การสอนรายบุคคล การสอนโดยใช้บทเรียน โปรแกรมสไลด์ เทปและการใช้คอมพิวเตอร์

3. อาจารย์ที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีความเห็นว่าปริมาณการใช้สื่อการสอนตามสภาพการณ์จริงมีความแตกต่างกัน ในเรื่องการใช้วัสดุอุปกรณ์ คือ เทป วิดีทัศน์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

4. ข้อเสนอแนะการจัดสื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอน สื่อไม่เพียงพอแก่ความต้องการ สื่อการเรียนบางชนิดที่ราคาแพงมาก และอาจารย์มีภารกิจอื่น ๆ นอกจากการสอนมากจนไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอน

สายสมร ประสรัชย์ (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสถานภาพและการใช้สื่อการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว เพื่อศึกษาสถานภาพสื่อการสอน การใช้สื่อการสอน และความคิดเห็นของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

1. สถานภาพสื่อประเภทวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ มีไม่เพียงพอับความต้องการอยู่ในระดับมาก
2. สื่อที่มีอยู่ขาดคุณภาพ ล้าสมัย ชำรุด ใช้งานไม่ได้
3. ขาดวัสดุที่ใช้ในการผลิตและขาดเจ้าหน้าที่แนะนำเกี่ยวกับการผลิตสื่อ
4. อาจารย์ขาดความรู้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน
5. ครูผู้สอนไม่เห็นความสำคัญและละเลยในการผลิตสื่อการสอน
6. มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวไม่มีการสำรวจความต้องการใช้สื่อการสอน
7. ไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง
8. ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้บริการและให้คำแนะนำ
9. ขาดเอกสารคู่มือ อุปกรณ์ที่จะใช้ร่วมกับสื่อบางชนิด
10. ครูผู้สอนขาดการตรวจสอบสภาพและศึกษาเทคนิควิธีการใช้สื่อก่อนทำการสอน
11. ครูผู้สอนใช้สื่อการเรียนการสอนในกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน สรุปบทเรียน เสริมบทเรียนและประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน

ทิพากร ชินสาร (2544 : 87) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้สื่อการสอนของเจ้าหน้าที่และวิทยากร ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดนครพนม พบสรุปได้ดังนี้ ปัญหาการใช้สื่อการสอนของเจ้าหน้าที่และวิทยากร ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดนครพนม มีปัญหาการใช้สื่อการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ

1. เจ้าหน้าที่และวิทยากรที่มีอยู่ในศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดนครพนมมีภาระหน้าที่อื่น ๆ มาก ทำให้ไม่มีการผลิตสื่อการสอนขึ้นมาใช้ประกอบการในสอน
2. ขาดงบประมาณในการจัดหาและผลิตสื่อการสอน
3. ไม่มีผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำในการผลิตสื่อการสอน
4. ครูมีประสบการณ์ทำงานน้อยทำให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับสื่อการสอนน้อยตามไปด้วย

## 2. งานวิจัยต่างประเทศ

พрудเดนเซีย (Prudenciado, 1956 : 239-244 อ้างถึงใน สุขสันต์ แก้วม่วง : 30) ได้วิจัยเกี่ยวกับการจัดเสนอโปรแกรมไฮตัทศนศึกษาสำหรับวิทยาลัยครูฟิลิปปินส์ ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1. อาจารย์บางท่านเห็นความสำคัญของไฮตัทศนศึกษา แต่มีอาจารย์อีกไม่น้อยที่ไม่สนใจและไม่เห็นความสำคัญ
2. หน่วยไฮตัทศนศึกษาเป็นหน่วยงานที่สังกัดฝ่ายวิชาการ
3. งบประมาณด้านไฮตัทศนศึกษายังไม่แน่นอนและไม่เพียงพอ
4. การบริหารโครงการยังไม่มีระบบที่ดีพอ ยังไม่มีฝ่ายผลิต การเก็บรักษา และบริการอุปกรณ์ยังไม่ดีพอ นอกจากนี้ยังขาดการประเมินผลและการวิจัย
5. มีการอบรมด้านไฮตัทศนศึกษาก่อนประจำการ แต่ระหว่างประจำการไม่มีการให้ความรู้ในด้านนี้
6. วิทยาลัยครูเหล่านี้ ต้องการศูนย์ไฮตัทศนศึกษาที่มีงบประมาณ และบุคลากรอย่างเพียงพอ มีเครื่องอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์พร้อม ตลอดจนมีการให้ความรู้ทางไฮตัทศนศึกษาแก่อาจารย์มากขึ้น

อาร์เตอร์เบอรี (Arterbry, 1972 : 4825-4826A อ้างถึงใน สุรศักดิ์ วงษานุกิษย์, 2539 : 23) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ไฮตัทศนอุปกรณ์ของครูในเท็กซัส โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าครูได้ใช้ศูนย์บริการหรือไม่ และศึกษาสาเหตุที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการใช้ ผลสรุปได้ ดังนี้

1. ยังมีบริการแก่ครูนานเท่าไร ครูที่ใช้บริการไฮตัทศนอุปกรณ์ก็มีมากขึ้นเท่านั้น
2. ครูที่สอนวิชาเฉพาะ และครูประถม ใช้บริการที่ศูนย์จัดขึ้นมากกว่าครูในชั้นมัธยมและเตรียมอุดมศึกษา

3. ครูสังคมศึกษามีแนวโน้มในการใช้บริการบ่อยครั้งที่สูง ขณะที่ครูคณิตศาสตร์มีแนวโน้มการใช้บ่อยครั้ง

4. ครูที่ได้รับการฝึกอบรมการใช้สไลด์ทัศนูปกรณ์ จะใช้สไลด์ทัศนูปกรณ์ประกอบการสอนมากกว่าครูที่ไม่ได้รับการอบรม

5. การรับส่งสไลด์ทัศนูปกรณ์ที่เชิงช้า เป็นอุปสรรคต่อการใช้สไลด์ทัศนูปกรณ์

รัชเชล (Russell. 1981 : 2454-A) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนประกอบการสอนของอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยโอเรกอน สรุปได้ว่า สื่อการสอนที่อาจารย์ในคณะต่าง ๆ ใช้บ่อยมากที่สุด คือ สไลด์ แผ่นโปร่งใส फिल्मภาพยนตร์ แถบวีดีทัศน์ และบันทึกเสียง อาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการสนับสนุนให้การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนบุคลากรที่ทำหน้าที่ผลิตสื่อต่าง ๆ ตามความต้องการของอาจารย์ โดยอาศัยแหล่งทุนสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานสื่อการสอนได้

พรอคเตอร์ (Proctor. 1983 : 1306-A) ได้วิจัยเรื่อง การใช้สื่อการสอนของนักศึกษาครู สรุปได้ว่า ในทุก 10 บทเรียน ที่นักศึกษาครูสอนในจำนวน 6 บทเรียน ไม่ได้ใช้สื่อการสอนเลย ส่วนอีก 3 บทเรียนสอนโดยไม่มีคู่มือใด ๆ ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการที่อยู่ในระดับต่ำมาก สำหรับอีก 1 บทเรียนทำการสอนโดยใช้สื่อการสอนประกอบ สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนยิ่งขึ้น ในกรณีที่ไม่ได้ใช้สื่อการสอนเลย จะทำให้การสอนไม่ประสบผลสำเร็จ

แอมบาสซาร์ (Ambassa. 1990 : 335) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องรูปแบบการจัดศูนย์สื่อการเรียนการสอนเกษตรกรรมของมหาวิทยาลัยในแคนเมอรูน โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาแนวความคิดและความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ของการใช้สื่อการศึกษากับการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ในการจัดการเรียนการสอนต้องการวิธีสอนแบบให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเป็นหมู่คณะ
2. ในการจัดศูนย์สื่อการศึกษา ควรมีการให้บริการหลาย ๆ รูปแบบ เช่น ข้อมูล สิ่งพิมพ์ เป็นต้น
3. ในการฝึกปฏิบัติควรเน้นที่ตัวบุคคลเป็นสำคัญ
4. ควรมีการทำงานประสานกันระหว่างมหาวิทยาลัยต่าง ๆ หรือองค์กรต่าง ๆ ที่ทำงานคล้าย ๆ กัน
5. เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มีประโยชน์ในการที่จะนำมาพัฒนาเกษตรกรรม

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการสอนดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า สื่อการสอนมีความจำเป็น และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งการจัดการศึกษาในปัจจุบันได้ขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้สังคม

กลายเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาตลอดชีวิต สื่อการสอนก็ยิ่งมีความจำเป็น มีบทบาท และมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการสอนให้เหมาะสมและตรงตามเนื้อหาสาระให้มากที่สุด ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

### บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส จำนวน 126 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยนำประชากรทั้งหมด จำนวน 126 คน มาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 4 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

หน่วยจัดการศึกษา	จำนวนผู้สอน
1. วิทยาลัยชุมชนนราธิวาส	62
2. เทศบาลตำบลรือเสาะ (อ.เมือง)	22
3. วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส (อ.เมือง)	7
4. วิทยาลัยเทคนิคนราธิวาส (อ.เมือง)	-
5. วิทยาลัยการอาชีพตากใบ (อ.ตากใบ)	15
6. วิทยาลัยการอาชีพสุไหงโก-ลก (อ.สุไหงโก-ลก)	11
7. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนราธิวาส (อ.เมือง)	-
8. โรงเรียนนราสิกขาลัย (อ.เมือง)	5
9. โรงเรียนนราธิวาส (อ.เมือง)	-

ตาราง 4 (ต่อ)

หน่วยจัดการศึกษา	จำนวนผู้สอน
10. โรงเรียนสุโขทัย (อ.สุโขทัย)	-
11. โรงเรียนมัธยมสุโขทัย (อ.สุโขทัย)	1
12. โรงเรียนพินิจวิทยา (อ.เมือง)	-
13. โรงเรียนแหลมทองวิทยา (อ.ระแงะ)	3
14. โรงเรียนรังผึ้ง (อ.สุโขทัย)	-
15. เทศบาลตำบลสุโขทัย	-
16. ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดนราธิวาส (อ.เมือง)	-
รวม	126

### เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้  
 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบตามตัวแปรที่จะศึกษา ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน โปรแกรมวิชาที่สอน และระดับชั้นปีที่สอน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความต้องการด้านประเภทของสื่อการสอน ความต้องการด้านเนื้อหาของสื่อการสอน และความต้องการด้านบริการการใช้สื่อการสอน โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

5	คะแนน	ระดับความต้องการ	มากที่สุด
4	คะแนน	ระดับความต้องการ	มาก
3	คะแนน	ระดับความต้องการ	ปานกลาง
2	คะแนน	ระดับความต้องการ	น้อย
1	คะแนน	ระดับความต้องการ	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

## การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถาม
2. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมงานวิจัย เพื่อขอคำแนะนำ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตรงตามเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้มีความชัดเจน
3. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยชุมชน จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและนำข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุง
4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงถูกต้องสมบูรณ์แล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงของการวิจัยในครั้งนี้

## การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนราชวาส ให้ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่าง และกำหนดวัน เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน 126 ฉบับ ไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนมา ภายในวันที่ 20 สิงหาคม 2547 ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.24 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ทุกฉบับ จึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

## การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามกลับมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถามทุกฉบับ เพื่อเลือกฉบับที่สมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูล
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-PC (Statistical Package for the Social Sciences Version-PC) ในการคำนวณค่าสถิติต่อไป

2.1 ข้อมูลสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ทั้ง 3 ด้าน ใช้คำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ( $\bar{X}$ ) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อและรายด้าน โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูลที่เป็นค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง	มีความต้องการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง	มีความต้องการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง	มีความต้องการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง	มีความต้องการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง	มีความต้องการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าคะแนนที (t-test)

2.4 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้คะแนนเอฟเทส (F-test) หากพบความแตกต่างใช้การทดสอบรายคู่ของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

2.5 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส โดยหาค่าความถี่ของข้อเสนอแนะ วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละนำมาเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

### สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

#### 1. สถิติพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 ค่าร้อยละ

1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

#### 3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้ทดสอบค่าคะแนนที (t-test)

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้ทดสอบค่าเอฟเทส (F-test)

3.3 เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ดำเนินการทดสอบความแตกต่างรายคู่

## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส ในด้านประเภทของสื่อการสอน ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน และด้านการบริการการใช้สื่อการสอน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และได้แปลความหมายจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

#### สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของความต้องการใช้สื่อการสอน (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่ม (t – distribution)
F	แทน	ค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยมากกว่าสองกลุ่ม (F – distribution)
df	แทน	ค่าชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ผลบวกของค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยความเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean Square)
*	แทน	ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
P	แทน	ความน่าจะเป็น (Probability)

#### การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งรูปแบบของการนำเสนอออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านประเภทของสื่อการสอน ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน และด้านการบริการการใช้สื่อการสอน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส เพื่อทดสอบสมมติฐานที่วางไว้ จำแนกตามตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน โปรแกรมวิชาที่สอน และระดับชั้นปีที่สอน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส จากแบบสอบถามปลายเปิด

### **ผลการวิเคราะห์ข้อมูล**

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน โปรแกรมวิชาที่สอน และระดับชั้นปีที่สอน โดยจำแนกความถี่และหาค่าร้อยละ ปรากฏผลในตาราง 5 ต่อไปนี้

ตาราง 5 จำนวนและสัดส่วนร้อยละของผู้สอน โดยจำแนกตามลักษณะข้อมูลส่วนตัว

ลักษณะข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
<b>1. อายุ</b>		
1.1 26-35 ปี	59	49.20
1.2 36-45 ปี	37	30.80
1.3 46 ปีขึ้นไป	24	20.00
รวม	120	100.00
<b>2. ระดับการศึกษา</b>		
2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี	77	64.20
2.2 สูงกว่าปริญญาตรี	43	35.80
รวม	120	100.00
<b>3. ประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน</b>		
3.1 เคย	100	83.30
3.2 ไม่เคย	20	16.70
รวม	120	100.00
<b>4. โปรแกรมวิชาที่สอน</b>		
4.1 การศึกษาปฐมวัย	32	26.70
4.2 การพัฒนาชุมชน	38	31.60
4.3 การปกครองท้องถิ่น	16	13.30
4.4 คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	21	17.50
4.5 การบัญชี	5	4.20
4.6 การจัดการทั่วไป	8	6.70
รวม	120	100.00
<b>5. ระดับชั้นปีที่สอน</b>		
5.1 ปีที่ 1	62	51.70
5.2 ปีที่ 2	58	48.30
รวม	120	100.00

จากตาราง 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส จำนวน 120 คน

1. อายุ ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างจะมีช่วงอายุ 26-35 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 รองลงมา มีช่วงอายุ 36-45 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 30.80 และมีอายุช่วง 46 ปีขึ้นไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

2. ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 64.20 รองลงมา มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 ตามลำดับ

3. ประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 83.30 และไม่เคยมีประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ตามลำดับ

4. โปรแกรมวิชาที่สอน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สอนโปรแกรมวิชาการพัฒนาชุมชน จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 31.70 รองลงมาเป็นผู้สอนโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 26.70 โปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 โปรแกรมวิชาการปกครองท้องถิ่น จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 และโปรแกรมวิชาการบัญชี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.20 ตามลำดับ

5. ระดับชั้นปีที่สอน ส่วนใหญ่สอนในระดับชั้นปีที่ 1 จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 51.70 รองลงมาสอนในระดับชั้นปีที่ 2 จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 48.30 ตามลำดับ

## ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราชิวาส โดยรวมและรายด้าน

ผลการวิเคราะห์สภาพความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราชิวาส แยกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านประเภทของสื่อการสอน ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน และด้านบริการการใช้สื่อการสอน ใช้ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมและจำแนกรายด้าน ปรากฏผลตามตาราง 6 - 9

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราชิวาสโดยรวม และรายด้าน

ความต้องการใช้สื่อการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านประเภทของสื่อการสอน	3.87	0.56	มาก
2. ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน	4.50	0.52	มากที่สุด
3. ด้านบริการการใช้สื่อการสอน	4.25	0.59	มาก
รวม	4.20	0.49	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราชิวาส โดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีความต้องการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.20$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความต้องการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน ( $\bar{X} = 4.50$ ) นอกนั้นมีความต้องการอยู่ในระดับมาก คือ ด้านบริการการใช้สื่อการสอน ( $\bar{X} = 4.25$ ) โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านประเภทของสื่อการสอน ( $\bar{X} = 3.87$ )

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนใน  
วิทยาลัยชุมชนราธิวาสในด้านประเภทของสื่อการสอน จำแนกเป็นรายข้อ

ความต้องการใช้สื่อการสอน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
<b>1. ด้านประเภทของสื่อการสอน</b>			
<b>1.1 สื่อประเภทวัสดุ</b>			
1.1.1 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	3.47	1.32	ปานกลาง
1.1.2 หนังสือพิมพ์รายวัน	3.95	1.12	มาก
1.1.3 ตำรา แบบเรียน	4.58	0.95	มากที่สุด
1.1.4 ของจริง	4.03	1.02	มาก
1.1.5 ของตัวอย่าง	3.97	1.01	มาก
1.1.6 ของจำลอง	3.67	1.08	มาก
1.1.7 กระดานขาว (White board)	4.17	1.07	มาก
1.1.8 กระดานดำ (Back board)	2.24	1.18	น้อย
รวม	3.76	0.49	มาก
<b>1.2 สื่อประเภทอุปกรณ์</b>			
1.2.1 เครื่องถ่ายทอดข้อมูล	4.16	1.05	มาก
1.2.2 เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ	4.27	0.90	มาก
1.2.3 เครื่องฉายภาพทึบแสง	3.50	1.25	มาก
1.2.4 เครื่องรับวิทยุ	2.87	1.25	ปานกลาง
1.2.5 เครื่องบันทึกเสียง	3.11	1.39	ปานกลาง
1.2.6 เครื่องรับโทรทัศน์	3.73	1.07	มาก
1.2.7 เครื่องเล่นวีดีโอ	3.78	0.98	มาก
1.2.8 เครื่องขยายเสียง	3.59	1.30	มาก
1.2.9 เครื่องคอมพิวเตอร์	4.00	1.16	มาก
1.2.10 กล้องถ่ายรูป	2.99	1.34	ปานกลาง
1.2.11 กล้องถ่ายวีดีโอ	2.89	1.35	ปานกลาง
1.2.12 กล้องถ่ายรูปดิจิทัล	3.23	1.40	ปานกลาง
รวม	3.51	1.25	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ความต้องการใช้สื่อการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.3 สื่อประเภทเทคนิควิธีการ			
1.3.1 การจัดการศึกษานอกสถานที่ ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งข้อมูล แหล่งความรู้จริง	4.55	0.63	มากที่สุด
1.3.2 การจัดการศึกษาแบบทดลอง ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	4.42	0.65	มาก
1.3.3 การจัดการศึกษาแบบศูนย์การเรียนรู้ ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (CAI : Computer Assister Instruction)	3.83	1.09	มาก
1.3.4 การจัดการศึกษาแบบอภิปราย ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	4.64	0.53	มากที่สุด
1.3.5 การจัดการศึกษาแบบแสดงบทบาทสมมติ ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติตามที่ถูกกำหนด	4.17	0.83	มาก
1.3.6 การจัดการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนค้นพบปัญหาและคิดหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง	4.47	0.60	มาก
รวม	4.34	0.71	มาก
รวมทั้งสิ้น	3.87	0.56	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ด้านประเภทของสื่อการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.87$ ) เมื่อพิจารณาแต่ละประเภทของสื่อ พบว่า สื่อประเภทวัสดุ ความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.76$ ) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1.1.3 ตำรา แบบเรียน ( $\bar{X} = 4.58$ ) รองลงมาคือ ข้อ 1.1.7 กระดานขาว ( $\bar{X} = 4.17$ ) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 1.1.8 กระดานดำ ( $\bar{X} = 2.24$ ) ส่วนสื่อประเภทอุปกรณ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.51$ ) โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1.2.2 เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ( $\bar{X} = 4.27$ ) รองลงมา คือ ข้อ 1.2.1 เครื่องถ่ายทอข้อมูล ( $\bar{X} = 4.16$ ) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 1.2.4 เครื่องรับวิทยุ ( $\bar{X} = 3.87$ ) สำหรับสื่อประเภทเทคนิควิธีการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

( $\bar{X} = 4.34$ ) โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1.3.4 การจัดการศึกษาแบบอภิปราย ผู้เรียน  
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ( $\bar{X} = 4.64$ ) รองลงมา คือ ข้อ 1.3.1 การจัดการศึกษาออก  
สถานที่ ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งข้อมูล แหล่งความรู้จริง ( $\bar{X} = 4.55$ ) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด  
คือ ข้อ 1.3.3 การจัดการศึกษาแบบศูนย์การเรียน ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์  
(CAI : Computer Assister Instruction) ( $\bar{X} = 3.83$ )

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราษีไศลในด้านเนื้อหาของสื่อการสอน จำแนกเป็นรายข้อ

ความต้องการใช้สื่อการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
<b>2. ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน</b>			
2.1 สื่อการสอนที่มีรายละเอียดของเนื้อหา	4.53	0.68	มากที่สุด
2.2 สื่อการสอนที่มีการเรียงลำดับเนื้อหาความยากง่าย	4.34	0.84	มาก
2.3 สื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน	4.62	0.58	มากที่สุด
2.4 สื่อการสอนที่ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	4.68	0.05	มากที่สุด
2.5 สื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดได้เร็วขึ้น	4.54	0.66	มากที่สุด
2.6 สื่อการสอนที่มีเนื้อหาที่กระชับไม่เน้นรายละเอียด	4.16	0.87	มาก
2.7 สื่อการสอนที่มีความสอดคล้องกับแผนการเรียนรู้	4.63	0.59	มากที่สุด
รวม	4.50	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 8 พบว่า ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราษีไศลด้านเนื้อหาของสื่อการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.50$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความต้องการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 2.4 สื่อการสอนที่ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ( $\bar{X} = 4.68$ ) รองลงมา คือ ข้อ 2.7 สื่อการสอนที่มีความสอดคล้องกับแผนการเรียนรู้ ( $\bar{X} = 4.63$ ) และข้อ 2.3 สื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน ( $\bar{X} = 4.62$ ) โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2.6 สื่อการสอนที่มีเนื้อหาที่กระชับไม่เน้นรายละเอียด ( $\bar{X} = 4.16$ )

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนใน  
วิทยาลัยชุมชนราษีไศลในด้านบริการการใช้สื่อการสอน จำแนกเป็นรายข้อ

ความต้องการใช้สื่อการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
<b>3. ด้านบริการการใช้สื่อการสอน</b>			
3.1 การจัดอบรมเรื่องการผลิตสื่อที่จำเป็นในกระบวนการเรียนการสอน	3.89	0.92	มาก
3.2 การจัดอบรมการใช้สื่อในการจัดกระบวนการเรียนการสอน	4.04	0.89	มาก
3.3 การจัดหน่วยบริการสื่อประจำทุกหน่วยจัดการศึกษา	4.46	0.62	มาก
3.4 การจัดการพัฒนาคุณภาพของสื่อที่ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน	4.49	0.67	มาก
3.5 การจัดเจ้าหน้าที่แนะนำเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนแก่ผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ	4.11	0.94	มาก
3.6 การจัดหาวัสดุ-อุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอน	4.53	0.56	มากที่สุด
3.7 การจัดการประสานงานและประชุมร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ผลิตกับผู้ใช้	4.18	0.95	มาก
3.8 การจัดเจ้าหน้าที่แนะนำเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน	4.13	0.81	มาก
3.9 การจัดการสนับสนุนช่วยเหลือ เรื่องงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด	4.39	0.83	มาก
3.10 การจัดเจ้าหน้าที่ซ่อมบำรุงสื่อที่ชำรุดหรือใช้งานไม่ได้	4.09	1.19	มาก
3.11 การจัดระบบการควบคุม ดูแล เกี่ยวกับการใช้การผลิต และบริการยืม-คืนสื่อการสอน	4.33	0.71	มาก
3.12 การจัดการสวัสดิวิธีการใช้สื่อการสอนที่มีการผลิตขึ้นมาใหม่	4.43	0.67	มาก
รวม	4.25	0.59	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนรำธิวาส ด้านบริการการใช้สื่อการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.25$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความต้องการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3.6 การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอน ( $\bar{X} = 4.53$ ) รองลงมา คือ ข้อ 3.4 การจัดการพัฒนาคุณภาพของสื่อที่ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ( $\bar{X} = 4.49$ ) และข้อ 3.3 การจัดหน่วยบริการสื่อประจำทุกหน่วยจัดการศึกษา ( $\bar{X} = 4.46$ ) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 3.1 การจัดอบรมเรื่องการผลิตสื่อที่จำเป็นในกระบวนการเรียนการสอน ( $\bar{X} = 3.89$ )

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส เพื่อทดสอบสมมติฐานที่วางไว้ จำแนกตามตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน โปรแกรมวิชาที่สอนและระดับชั้นปีที่สอน โดยการทดสอบค่าคะแนนที (t-test) และค่าเอฟเทส (F-test) ปรากฏผลรายละเอียด ดังนี้

3.1 การทดสอบตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 "ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างกัน" โดยใช้การทดสอบค่าเอฟเทส (F-test) ปรากฏผลในตาราง 10 - 12

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีอายุต่างกัน จำแนกตามความต้องการใช้สื่อการสอนโดยรวมและรายด้าน

ความต้องการในการใช้สื่อการสอน จำแนกตามอายุ	26-35ปี (N=59)		36-45ปี (N=37)		46 ปีขึ้นไป (N=24)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านประเภทของสื่อการสอน	3.75	0.49	3.83	0.67	3.74	0.54
2. ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน	4.56	0.54	4.55	0.41	4.39	0.55
3. ด้านบริการการใช้สื่อการสอน	4.28	0.59	4.24	0.66	4.31	0.49
รวม	4.11	0.46	4.14	0.60	4.04	0.42

จากตาราง 10 พบว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีอายุ 36-45 ปี มีความต้องการใช้สื่อการสอนโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยสูงมากกว่าอีก 2 กลุ่ม ( $\bar{X} = 4.14$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านประเภทของสื่อการสอน ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีอายุ 36-45 ปี มีความต้องการใช้สื่อการสอนโดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = 3.83$ ) ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีอายุ 26-35 ปี มีความต้องการใช้สื่อการสอน โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = 4.56$ ) และด้านบริการการใช้สื่อการสอน ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีความต้องการใช้สื่อการสอน โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = 4.31$ )

เพื่อให้ทราบว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างกันหรือไม่ ผู้วิจัยจึงได้เอาค่าเฉลี่ยไปทดสอบหาค่าสำคัญทางสถิติด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยรวมและรายด้าน ดังตาราง 11

ตาราง 11 วิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

ความต้องการใช้สื่อการสอน จำแนกตามอายุ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านประเภทของสื่อการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.15	0.07	0.23	0.79
	ภายในกลุ่ม	117	37.89	0.32		
	รวม	119	38.04			
2. ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.94	0.97	3.64*	0.02
	ภายในกลุ่ม	117	31.23	0.26		
	รวม	119	33.17			
3. ด้านบริการการใช้สื่อการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.15	0.07	0.21	0.80
	ภายในกลุ่ม	117	42.59	0.36		
	รวม	119	42.74			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.15	0.07	0.29	0.74
	ภายในกลุ่ม	117	29.50	0.25		
	รวม	119	29.65			

\* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่า ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการในการใช้สื่อการสอนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส มีความต้องการใช้สื่อการสอนด้านเนื้อหาของสื่อการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติผู้วิจัยจึงทดสอบเป็นรายคู่ดังตารางที่ 12

ตาราง 12 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนใน  
วิทยาลัยชุมชนราษีไศล จำแนกตามอายุ โดยรวม

อายุ	$\bar{X}$	26-35 ปี	46 ปีขึ้นไป	36-45 ปี
			3.77	4.25
26-35 ปี	3.77	-	0.72	0.48*
46 ปีขึ้นไป	4.25	-	-	0.32
36-45 ปี	4.49			-

\* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราษีไศล ที่มีอายุ 36-45 ปี ( $\bar{X} = 4.49$ ) มีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างจากผู้สอนที่มีอายุ 26-35 ปี ( $\bar{X} = 4.77$ ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างทางสถิติ

3.2 การทดสอบตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 "ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างกัน" โดยใช้การทดสอบค่าคะแนนที (t-test) ปรากฏผลในตาราง 13

ตาราง 13 เปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส โดยรวม และรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ความต้องการใช้สื่อการสอน จำแนกตามระดับการศึกษา	ระดับการศึกษา				t	P
	ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือปริญญาตรี (N = 77)		สูงกว่าปริญญาตรี (N = 43)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านประเภทของสื่อการสอน	3.64	0.56	4.02	0.46	-3.90**	0.00
2. ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน	4.46	0.56	4.55	0.46	-0.91	0.36
3. ด้านบริการการใช้สื่อการสอน	4.19	0.62	4.37	0.47	1.58	0.11
รวม	4.00	0.52	4.30	0.38	-3.47**	0.00

\*\* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความต้องการใช้สื่อการสอนด้านประเภทของสื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 การทดสอบตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 "ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสที่มีประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอนต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างกัน" โดยการใช้การทดสอบค่าคะแนนที (t-test) ผลปรากฏในตาราง 14

ตาราง 14 เปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน

ความต้องการใช้สื่อการสอน จำแนกตามประสบการณ์ในการศึกษาหรือ อบรมเรื่องสื่อการสอน	ประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรม เรื่องสื่อการสอน				t	P
	เคย (N =100)		ไม่เคย (N =20)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านประเภทของสื่อการสอน	3.82	0.55	3.57	0.58	1.78	0.07
2. ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน	4.51	0.49	4.43	0.68	0.58	0.56
3. ด้านบริการการใช้สื่อการสอน	4.29	0.60	4.07	0.53	1.46	0.14
รวม	4.14	0.48	3.93	0.54	1.76	0.08

จากตาราง 14 พบว่าเมื่อเปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส ที่มีประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอนแตกต่างกันมีความต้องการใช้สื่อการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3

3.4 การทดสอบตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 "ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสที่มีโปรแกรมวิชาที่สอนต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างกัน" โดยใช้การทดสอบค่าเอฟเทส (F-test) ปรากฏผลในตาราง 15 - 17

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสที่มีโปรแกรมวิชาที่สอนต่างกัน จำแนกตามความต้องการใช้สื่อการสอนโดยรวมและรายด้าน

ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนจำแนกตามโปรแกรมวิชาที่สอน	การศึกษาปฐมวัย (N=32)		การพัฒนาชุมชน (N=38)		การปกครองท้องถิ่น (N=16)		คอมพิวเตอร์ธุรกิจ (N=21)		การบัญชี (N=5)		การจัดการทั่วไป (N=8)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านประเภทของสื่อการสอน	3.84	0.47	3.79	0.62	3.74	0.38	3.69	0.76	3.98	0.61	3.63	0.14
2. ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน	4.40	0.55	4.45	0.50	4.29	0.57	4.67	0.51	4.54	0.29	5.00	0.00
3. ด้านบริการการใช้สื่อการสอน	4.37	0.54	4.19	0.70	4.27	0.40	4.13	0.72	4.16	0.44	4.43	0.23
รวม	4.17	0.40	4.09	0.58	4.07	0.25	4.05	0.69	4.20	0.51	4.15	0.14

จากตาราง 15 พบว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส ที่สอนโปรแกรมวิชาการบัญชีมีความต้องการใช้สื่อการสอนโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = 4.20$ ) รองลงมา คือ โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ( $\bar{X} = 4.17$ ) โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป ( $\bar{X} = 4.15$ ) โปรแกรมวิชาการพัฒนาชุมชน ( $\bar{X} = 4.09$ ) ด้านประเภทของสื่อการสอน ผู้สอนในโปรแกรมวิชาการบัญชี มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = 3.98$ ) รองลงมาคือ โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ย ( $\bar{X} = 3.84$ ) ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน ผู้สอนในโปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = 5.00$ ) รองลงมาคือ โปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ มีคะแนนเฉลี่ย ( $\bar{X} = 4.67$ ) และด้านบริการการใช้สื่อการสอน ผู้สอนในโปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = 4.43$ ) รองลงมา คือ โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ( $\bar{X} = 4.37$ )

เพื่อให้ทราบว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีโปรแกรมวิชาที่สอนต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างกันหรือไม่ ผู้วิจัยจึงได้นำค่าเฉลี่ยไปทดสอบหาค่าสำคัญทางสถิติด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยรวมและรายด้าน ดังตาราง 16

ตาราง 16 วิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามโปรแกรมวิชาที่สอน

ความต้องการใช้สื่อการสอน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านประเภทของสื่อการสอน	ระหว่างกลุ่ม	5	0.67	0.13	0.41	0.83
	ภายในกลุ่ม	114	37.36	0.32		
	รวม	119	38.03			
2. ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน	ระหว่างกลุ่ม	5	3.67	0.73	2.83**	0.01
	ภายในกลุ่ม	114	29.50	0.25		
	รวม	119	33.17			
3. ด้านบริการการใช้สื่อการสอน	ระหว่างกลุ่ม	5	1.20	0.24	0.66	0.65
	ภายในกลุ่ม	114	41.54	0.36		
	รวม	119	42.74			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	5	0.28	0.05	0.22	0.95
	ภายในกลุ่ม	114	29.36	0.25		
	รวม	119	29.64			

\*\* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 16 พบว่า ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีโปรแกรมวิชาที่สอนต่างกันมีความต้องการใช้สื่อการสอนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความต้องการใช้สื่อการสอนด้านเนื้อหาของสื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงทดสอบเป็นรายคู่ ดังตาราง 17

ตาราง 17 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความถี่การใช้สื่อการสอนของผู้สอนใน  
วิทยาลัยชุมชนนราธิวาส จำแนกตามโปรแกรมวิชาที่สอน

โปรแกรมวิชา	$\bar{X}$	การ	การศึกษา	การ	การ	คอม	การจัด
		ปกครอง	ปฐมวัย	พัฒนา	บัญชี	พิวเตอร์	การ
		ท้องถิ่น		ชุมชน		ธุรกิจ	ทั่วไป
	$\bar{X}$	4.29	4.40	4.45	4.54	4.67	5.00
การปกครองท้องถิ่น	4.29	-	0.11	0.16	0.24	0.38	0.71**
การศึกษาปฐมวัย	4.40		-	0.05	0.14	0.27	0.60**
การพัฒนาชุมชน	4.45			-	0.05	0.22	0.55**
การบัญชี	4.54				-	0.13	0.46
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	4.67					-	0.33
การจัดการทั่วไป	5.00						-

\*\* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 17 พบว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ที่สอนในโปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป ( $\bar{X} = 5.00$ ) มีความถี่การใช้สื่อการสอนแตกต่างจากผู้สอนในโปรแกรมวิชาการปกครองท้องถิ่น ( $\bar{X} = 4.29$ ) โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ( $\bar{X} = 4.40$ ) และโปรแกรมวิชาการพัฒนาชุมชน ( $\bar{X} = 4.45$ ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างทางสถิติ

3.5 การทดสอบตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 "ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีระดับชั้นปีที่สอนต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างกัน" โดยใช้การทดสอบค่าคะแนนที (t-test) ผลปรากฏในตาราง 18

ตาราง 18 การเปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับชั้นปีที่สอน

ความต้องการใช้สื่อการสอน จำแนกตามระดับชั้นปีที่สอน	ระดับชั้นปีที่สอน				t	P
	ปีที่ 1 (N =62)		ปีที่ 2 (N =58)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านประเภทของสื่อการสอน	3.82	0.55	3.72	0.57	1.00	0.31
2. ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน	4.54	0.52	4.44	0.52	1.06	0.29
3. ด้านบริการการใช้สื่อการสอน	4.30	0.64	4.20	0.55	0.93	0.35
รวม	4.16	0.52	4.06	0.47	1.08	0.28

จากตาราง 18 พบว่าเมื่อเปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ที่มีระดับชั้นปีที่สอนแตกต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 5

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

จากจำนวนแบบสอบถาม 120 ฉบับ มีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดในตอนที่ 3 ที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสทั้งสิ้น 13 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 10.83 ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) คำตอบและได้นำเสนอจัดเรียงตามลำดับความถี่ ดังตาราง 19

ตาราง 19 ค่าความถี่ข้อเสนอแนะที่ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส ต้องการให้มีการแก้ไขปรับปรุงในการใช้สื่อการสอน

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
<b>ด้านประเภทของสื่อการสอน</b>		
1	เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะควรมีประจำทุกห้อง.....	4
2	ควรจัดหาคู่มือสอนสำหรับผู้สอน.....	4
3	ตำรา แบบเรียน ควรครอบคลุมทุกโปรแกรมวิชา และสอดคล้องกับโปรแกรมวิชาที่เปิดสอน.....	2
4	ควรเพิ่มสื่อประเภทโปรแกรมสำเร็จรูป.....	1
<b>ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน</b>		
1	จัดเนื้อหาของสื่อการสอนให้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้.....	3
2	ต้องการเนื้อหาของสื่อที่กะทัดรัด นักศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เข้าใจง่าย มีแบบฝึกหัดท้ายบททุกบท.....	2
3	ให้อิสระแก่ผู้สอนที่จะถ่ายทอดความรู้แก่นักศึกษาโดยวิธีบูรณาการ.....	1
4	สื่อการสอนไม่ตรงกับเนื้อหาวิชาที่สอน.....	1
<b>ด้านบริการการใช้สื่อการสอน</b>		
1	ควรมีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกคอยให้บริการตลอดเวลา และให้ข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอน.....	2
2	ควรจัดอบรมเทคนิคการสอน หรือลักษณะการใช้สื่อการสอนอย่างสม่ำเสมอ	1
3	ควรขยายห้องสมุด เพื่อรองรับนักศึกษาได้เต็มที่.....	1

จากตาราง 19 พบว่า ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะไว้เป็นรายด้าน ดังนี้

**ด้านประเภทของสื่อการสอน** ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรียงลำดับจากข้อความที่มีความถี่สูงสุดคือ ข้อที่ว่า "เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะควรมีประจำทุกห้อง" (4) และข้อที่ว่า "ควรจัดหาคู่มือสอนสำหรับผู้สอน" (4) รองลงมา คือ ข้อที่ว่า "ตำรา แบบเรียน ควรครอบคลุมทุกโปรแกรมวิชา และสอดคล้องกับโปรแกรมวิชาที่เปิดสอน" (2) และข้อที่ว่า "ควรเพิ่มสื่อประเภทโปรแกรมสำเร็จรูป" (1)

**ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน** ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรียงลำดับจากข้อความที่มีความถี่สูงสุดคือ ข้อที่ว่า "จัดเนื้อหาสื่อการสอนให้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้" (3) รองลงมา ข้อที่ว่า "ต้องการเนื้อ

หาของสื่อที่กะทัดรัด นักศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เข้าใจง่าย มีแบบฝึกหัดท้ายบททุกบท" (2)  
ข้อที่ว่า "ให้อิสระแก่ผู้สอนที่จะถ่ายทอดความรู้แก่นักศึกษาโดยวิธีบูรณาการ" (1) และข้อที่ว่า "สื่อการ  
สอนไม่ตรงกับเนื้อหา" (1)

ด้านบริการการใช้สื่อการสอน ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรียงลำดับจากข้อความที่มีความถี่สูงสุด  
คือ ข้อที่ว่า "ควรมีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกคอยให้บริการตลอดเวลา และให้ข้อเสนอแนะในการ  
ใช้สื่อการสอน" (2) ข้อที่ว่า "ควรจัดอบรมเทคนิคการสอน หรือลักษณะการใช้สื่อการสอนอย่าง  
สม่ำเสมอ" (1) และข้อที่ว่า "ควรขยายห้องสมุด เพื่อรองรับนักศึกษาได้เต็มที่" (1)

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ซึ่งจะสรุป อภิปราย และให้ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

#### ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสโดยจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน โปรแกรมวิชาที่สอน และระดับชั้นปีที่สอน
3. เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการสอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

#### ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงความต้องการใช้สื่อการสอน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้แก่วิทยาลัยชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย วางแผน และพัฒนาการใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของวิทยาลัยชุมชน และตรงตามความต้องการของผู้สอนซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนในแต่ละโปรแกรมวิชามีประสิทธิภาพสูงสุด

#### ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส รวมประชากรทั้งสิ้น 126 คน เลือกเอามาอย่างเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 126 คน

## เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน โปรแกรมวิชาที่สอน และระดับชั้นปีที่สอน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความต้องการด้านประเภทของสื่อการสอน ความต้องการด้านเนื้อหาของสื่อการสอน และความต้องการด้านบริการการใช้สื่อการสอน โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended form) เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

## การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยนำหนังสือจากภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยเริ่มส่งแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 30 กรกฎาคม 2547 และกำหนดวันเวลาส่งแบบสอบถามกลับมาที่ผู้วิจัยภายในวันที่ 20 สิงหาคม 2547 ได้รับแบบสอบถามคืนมา จำนวน 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.24 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

## การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมามาตรวจสอบ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-PC (Statistical Package for the Social Sciences Version-PC) โดยมีวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างในรูปตารางพร้อมคำบรรยายทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่แล้วคำนวณหาค่าร้อยละนำเสนอข้อมูล

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ใน 3 ด้าน คือ ด้านประเภทของสื่อการสอน ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน และด้าน

บริการการใช้สื่อการสอน ให้เลือกตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ทำการวิเคราะห์ ข้อมูลและตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อ และนำคะแนนที่ได้รับมาหาค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และใช้เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ย 5 ระดับ ความต้องการใช้สื่อการสอนมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ต่อจากนั้น ผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส ใน 3 ด้าน คือ ด้านประเภทของสื่อการสอน ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน และด้านบริการการใช้สื่อการสอน โดยจำแนกตามตัวแปรอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการศึกษา หรืออบรมเรื่องสื่อการสอน โปรแกรมวิชาที่สอน และระดับชั้นปีที่สอนเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส โดยแยกเสนอเป็น 3 ด้าน

### สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาระดับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

#### 1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สอนที่มีความต้องการใช้สื่อการสอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส จำนวน 120 คน จำแนกตามตัวแปรอายุ 26 – 35 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 อายุ 36 – 45 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 30.80 อายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ผู้สอนมีระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 64.20 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 ประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน ส่วนใหญ่ เคยมีประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 83.30 และไม่เคยมีประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 โปรแกรมวิชาที่สอนการพัฒนาชุมชน จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 31.60 โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 26.70 โปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 โปรแกรมวิชาการปกครองท้องถิ่น จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 และโปรแกรมวิชาการบัญชี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.20 ระดับชั้นปีที่สอน ส่วนใหญ่เป็นชั้นปีที่ 1 จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 51.70 และชั้นปีที่ 2 จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 48.30

2. ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส โดยรวม ( $\bar{X} = 4.20$ ) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

2.1 ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ด้านประเภทของสื่อการสอนโดยรวม ( $\bar{X} = 3.87$ ) มีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละประเภทของสื่อพบว่า สื่อประเภทวัสดุ ความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.76$ ) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1.1.3 ตำรา แบบเรียน ( $\bar{X} = 4.58$ ) รองลงมาคือ ข้อ 1.1.7 กระดานขาว ( $\bar{X} = 4.17$ ) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 1.1.8 กระดานดำ ( $\bar{X} = 2.24$ ) ส่วนสื่อประเภทอุปกรณ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.51$ ) โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1.2.2 เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ( $\bar{X} = 4.27$ ) รองลงมา คือ ข้อ 1.2.1 เครื่องถ่ายทอดข้อมูล ( $\bar{X} = 4.16$ ) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 1.2.4 เครื่องรับวิทยุ ( $\bar{X} = 3.87$ ) สำหรับสื่อประเภทเทคนิควิธีการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.34$ ) โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1.3.4 การจัดการศึกษาแบบอภิปราย ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ( $\bar{X} = 4.64$ ) รองลงมา คือ ข้อ 1.3.1 การจัดการศึกษานอกสถานที่ ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งข้อมูล แหล่งความรู้จริง ( $\bar{X} = 4.55$ ) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 1.3.3 การจัดการศึกษาแบบศูนย์การเรียนรู้ ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (CAI : Computer Assister Instruction) ( $\bar{X} = 3.83$ )

2.2 ความต้องการใช้สื่อการสอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ด้านเนื้อหาของสื่อการสอนโดยรวม ( $\bar{X} = 4.20$ ) มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความต้องการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 2.4 สื่อการสอนที่ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ( $\bar{X} = 4.68$ ) รองลงมา คือ ข้อ 2.7 สื่อการสอนที่มีความสอดคล้องกับแผนการเรียนรู้ ( $\bar{X} = 4.63$ ) โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2.6 สื่อการสอนที่มีเนื้อหาที่กระชับไม่เน้นรายละเอียด ( $\bar{X} = 4.16$ )

2.3 ความต้องการใช้สื่อการสอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ด้านบริการการใช้สื่อการสอนโดยรวม ( $\bar{X} = 4.25$ ) มีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความต้องการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3.6 การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอน ( $\bar{X} = 4.53$ ) รองลงมา คือ ข้อ 3.4 การจัดการพัฒนาคุณภาพของสื่อที่ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ( $\bar{X} = 4.49$ ) โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 3.1 การจัดอบรมเรื่องการผลิตสื่อที่จำเป็นในกระบวนการเรียนการสอน ( $\bar{X} = 3.89$ )

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนต่างกันของผู้สอนวิทยาลัยในชุมชนนราธิวาส

3.1 เปรียบเทียบผู้สอนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ทั้ง 3 ด้าน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสมีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 เปรียบเทียบผู้สอนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ทั้ง 3 ด้าน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประเภทของสื่อการสอน ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสมีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 เปรียบเทียบผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอนแตกต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ทั้ง 3 ด้าน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4 เปรียบเทียบผู้สอนที่มีโปรแกรมวิชาที่สอนแตกต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ทั้ง 3 ด้าน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสมีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.5 เปรียบเทียบผู้สอนที่มีระดับชั้นปีที่สอนแตกต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ทั้ง 3 ด้าน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ข้อเสนอแนะที่ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสต้องการให้แก้ไข และปรับปรุงในการใช้สื่อการสอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส แยกเป็นรายด้าน ดังนี้

#### 4.1 ด้านประเภทของสื่อการสอน

4.1.1 เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะควรมีประจำทุกห้อง

4.1.2 ควรจัดหาคู่มือสอนสำหรับผู้สอน

4.1.3 ตำรา แบบเรียน ควรครอบคลุมทุกโปรแกรมวิชา และสอดคล้องกับโปรแกรมวิชาที่เปิดสอน

4.1.4 ควรเพิ่มสื่อประเภทโปรแกรมสำเร็จรูป

#### 4.2 ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน

4.2.1 จัดเนื้อหาของสื่อการสอนให้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

4.2.2 ต้องการเนื้อหาของสื่อที่กะทัดรัด นักศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เข้าใจ

ง่าย มีแบบฝึกหัดท้ายบททุกบท

4.2.3 ให้อิสระแก่ผู้สอนที่จะถ่ายทอดความรู้แก่นักศึกษาโดยวิธีบูรณาการ

4.2.4 สื่อการสอนไม่ตรงกับเนื้อหาวิชาที่สอน

#### 4.3 ด้านบริการการใช้สื่อการสอน

4.3.1 ควรมีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกคอยให้บริการตลอดเวลา และให้ข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอน

4.3.2 ควรจัดอบรมเทคนิคการสอน หรือลักษณะการใช้สื่อการสอนอย่างสม่ำเสมอ

4.3.3 ควรขยายห้องสมุด เพื่อรองรับนักศึกษาได้เต็มที่

### อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและการศึกษาความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลจากการศึกษา พบว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสมีความต้องการใช้สื่อการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.20$ ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญในการนำสื่อการสอนมาใช้เพราะสื่อการสอนสามารถช่วยแก้ไขปัญหาเรื่องเวลา สถานที่ ความหลากหลายของผู้เรียนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีภูมิหลัง เช่น ความรู้ เศรษฐกิจ และสังคมแตกต่างกัน ผู้สอนจึงมีความจำเป็นต้องนำสื่อการสอนมาช่วยในการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดม อนุกุล (2540 : 27) ที่ได้วิจัยเรื่อง การใช้สื่อการเรียนการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนทางไกลของครูประจำกลุ่มในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเพชรบุรี ที่ว่า สื่อการสอนช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานหรือภูมิหลังของผู้เรียนที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสมีความต้องการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวนีย์ อุณาพรรวงกูร (2543 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาเจตคติ ความต้องการและปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอนของผู้สอนนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ครูผู้สอนนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี มีความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสภาพนักศึกษาของการศึกษานอกโรงเรียนกับสภาพนักศึกษาของวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสมีความคล้ายกัน คือ ในห้องเรียนหนึ่งห้องมีนักศึกษาที่มีความหลากหลาย เช่น อายุ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ผู้สอนจึงมีความจำเป็นต้องนำสื่อการสอนเข้ามาช่วยถ่ายทอดความรู้ หรือเนื้อหาไปสู่ผู้เรียน แต่ก็ขัดแย้งกับงานวิจัยของถวัลย์ ธนกิจเจริญพัฒน์ (2535 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่อง ศึกษา ปัญหา และความต้องการสื่อการสอนของครูช่าง โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ความต้องการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครเป็นสถาบันทางการศึกษาในลักษณะฝึกทักษะทางด้านช่างฝีมือในห้องเรียนจึงมีอุปกรณ์เกี่ยวกับการฝึกฝีมือที่

จะต้องฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญทางช่างเฉพาะด้านนั้น ๆ ครูช่างจึงมีความต้องการใช้สื่อในระดับปานกลาง

เมื่อจำแนกตามประเภทของสื่อการสอน แบ่งเป็น 3 ประเภท อภิปรายผล ดังต่อไปนี้

### 1.1 ด้านประเภทของสื่อการสอน

สื่อประเภทวัสดุ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสมีความต้องการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.76$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตำรา แบบเรียน ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.58$ ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่ 3 อย่าง คือ 1) สอนในรายวิชาที่เชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ 2) เป็นผู้จัดการหลักสูตร หรือโปรแกรมวิชาที่ตนเองถนัดและสนใจ และ 3) ปฏิบัติงานสำนักงานในวิทยาลัยชุมชน กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือมากกว่าตามความถนัดและความสนใจ รวมทั้งดูแลความเรียบร้อยของวิทยาลัยชุมชน ในภารกิจทั่วไป (แนวทางการบริหารจัดการวิทยาลัยชุมชน. 2547 : 67-68) จึงส่งผลให้ผู้สอนจำเป็นต้องนำสื่อการสอนประเภทตำราและแบบเรียน เพื่อช่วยให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาไปยังผู้เรียนได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายสมร ประสรัชย์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องศึกษาสถานภาพและการใช้สื่อการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว พบว่า ครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวมีความต้องการใช้สื่อประเภทตำรา แบบเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งทำให้สะดวกในการสอนเนื้อหา ทำให้ผู้สอนสามารถสอนเนื้อหาได้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทธิเดช พลอยสุวรรณ (2540 : บทคัดย่อ) พบว่า สื่อการสอนที่มีใช้ในระดับมากเพียงรายการเดียว คือ หนังสือ แบบเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดม อนุกุล (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การใช้สื่อการเรียนการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนทางไกลของครูประจำกลุ่มในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเพชรบุรี พบว่า สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูประจำกลุ่มใช้หนังสือ แบบเรียนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สื่อประเภทตำรา แบบเรียน เป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาไปสู่ผู้เรียนได้ง่ายขึ้น มากขึ้น และยังเป็นสื่อที่สามารถหาซื้อได้ง่าย ทำความเข้าใจง่าย เป็นสื่อที่สามารถใช้ได้กับผู้เรียนทุกกลุ่ม ทุกวัย และยังสามารถช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่อื่น ๆ ที่ผู้สอนต้องรับผิดชอบควบคู่กับการสอน ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สื่อประเภทอุปกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสมีความต้องการใช้สื่อการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.51$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.27$ ) อาจเป็นเพราะว่า จังหวัดนราธิวาสเป็นจังหวัดชายแดนที่ห่างไกลความเจริญทางด้านเทคโนโลยี ประกอบกับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะเป็นอุปกรณ์ที่สามารถหาได้ง่าย ใช้งานง่าย และวัสดุที่ใช้คู่กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะก็สามารถผลิตได้ง่ายเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตของ นิพนธ์ โพธิ์ถิรเลิศ (2544 : 131) พบว่า คณะสัตวศาสตร์ มีความต้องการใช้สื่อการสอนเครื่องฉายภาพข้าม

คีระชอยู่ในระดับแรก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีพล สวัสดิยากร (2541 : 99) พบว่า อาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มีความต้องการใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องฉายต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า เครื่องฉายภาพข้ามคีระชใช้คู่กับแผ่นภาพโปร่งใส ซึ่งผู้สอนสามารถผลิตได้เอง เสียค่าใช้จ่ายน้อย และง่ายต่อการใช้ (เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. 2535) และผู้สอนสามารถหันหน้าเข้าหาผู้เรียนได้ ซึ่งส่งผลให้ผู้สอนสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้ว่ามีความเข้าใจในบทเรียนหรือไม่ และสามารถใช้ได้ในห้องที่มีแสงสว่างปกติทำให้เกิดความสะดวกทั้งผู้เรียนและผู้สอน

สื่อประเภทเทคนิควิธีการ ผลการวิจัย ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสมีความต้องการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.34$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดการศึกษาแบบอภิปราย ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ส่วนมากจะเป็นผู้ใหญ่ที่ทำงานแล้ว จึงมีประสบการณ์ที่แตกต่างและหลากหลาย ประกอบกับหลักสูตรของวิทยาลัยชุมชนเน้นการนำไปใช้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในสังคม ลักษณะการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสจึงเป็นลักษณะการสอนแบบแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่ว่า การสอนที่มีประสิทธิภาพนั้นครูจะต้องก้าวออกมาจากอาณาจักรประสบการณ์ของตนเองไปสู่โลกของผู้เรียน (ราณี รัชนพงษ์. 2547: 5) หมายความว่าประสบการณ์ของผู้เรียนมีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากกว่าประสบการณ์ของผู้สอนการให้ผู้เรียนเรียนโดยวิธีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นย่อมส่งผลให้การเรียนในครั้งนั้นมีประสิทธิภาพสูงสุดและสอดคล้องกับรายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตของ นิพนธ์ โพธิ์ถิรเลิศ (2544 : 132) พบว่า คณะช่างกลเกษตร มีความต้องการใช้สื่อการอภิปรายอยู่ในระดับแรก อาจเป็นเพราะว่า การเรียนการสอนแบบการอภิปรายเป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียนฝึกทักษะด้านไหวพริบและสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ซึ่งก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทำให้กระบวนการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเหมาะสมกับวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส เพราะวิทยาลัยชุมชนเป็นสถาบันอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญารูปแบบวิทยาลัยชุมชนยึดชุมชนเป็นฐาน เพื่อให้คนไทยในชุมชนได้เรียนรู้และฝึกทักษะอย่างกว้างขวางทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ ตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง (แนวทางการบริหารการจัดการวิทยาลัยชุมชน. 2547 : 11)

1.2 ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน ผลการวิจัย พบว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส มีความต้องการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.50$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สื่อการสอนที่ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.68$ ) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสมีภารกิจอื่น ๆ ที่ต้องปฏิบัตินอกเหนือจากภารกิจด้านการสอนถึง 3 อย่างดังกล่าวแล้ว จึงส่งผลให้ผู้สอนไม่มีเวลาในการเตรียมเนื้อหาเกี่ยวกับการสอนมากนักจึงมีความต้องการใช้สื่อการสอนที่สามารถช่วยแบ่งเบาภาระ

ในการถ่ายทอดเนื้อหาได้ง่ายขึ้น เพราะเนื้อหาเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการเรียนและยังช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้สอนมากขึ้น (กิตานันท์ มลิทอง, 2536) จึงส่งผลให้ผู้สอนต้องการใช้สื่อการสอนที่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ประกอบกับผู้เรียนของวิทยาลัยชุมชนราธิวาสมีความแตกต่างกัน ผู้สอนจึงจำเป็นในการเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสม และสามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้ดี

1.3 ด้านบริการการใช้สื่อการสอน ผลการวิจัย พบว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส มีความต้องการใช้สื่อการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.25$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดหาวัสดุ-อุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.53$ ) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมสมัย พลอินตา ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการและปัญหาการใช้สื่อการสอนของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนที่สำคัญ คือ การขาดเครื่องมือในการผลิตและห้องเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวก อาจเป็นเพราะว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนหรือจัดหาสื่อการสอนไม่มีงบประมาณเพียงพอในการผลิตหรือจัดซื้อสื่อการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของคณิตา นิจจรัลกุล (2533: ข-ค) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้สื่อการสอนวิชาศาสนาของครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณ ไม่มีสื่อการสอนให้เลือกใช้ ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านสื่อการสอนจากผู้บริหาร อาจเป็นเพราะว่า วิทยาลัยชุมชนราธิวาสเป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็เป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้เหมือนกัน จึงประสบปัญหาคล้าย ๆ กัน ฉะนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องในส่วนกลางควรดำเนินการเพื่อเปลี่ยนทัศนคติผู้บริหารให้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นประโยชน์ในการนำสื่อการสอนมาช่วยให้การเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส ด้านประเภทของสื่อการสอน ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน และด้านบริการการใช้สื่อการสอน จำแนกตามตัวแปร คือ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน โปรแกรมวิชาที่สอน และระดับชั้นปีที่สอน

2.1 ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนทั้ง 3 ด้าน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสเป็นผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์จากการทำงานที่หลากหลาย และแตกต่างกันประกอบกับหลักสูตรที่เปิดสอนตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ซึ่งเน้นทางด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตมากกว่าการเรียนที่เน้นด้านการท่องจำ แต่เน้นด้านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์มากกว่า จึงส่งผลให้ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสมีความต้องการใช้สื่อการสอนที่ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาของสื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสทุกคนมีภาระหน้าที่ในความรับผิดชอบ

ที่นอกเหนือจากการสอนหลายหน้าที่ จึงมีความต้องการสื่อการสอนที่มีเนื้อหาการสอน เพื่อจะได้แบ่งเบาภาระหน้าที่ที่ประกอบกับเนื้อหาที่สอนมีค่อนข้างมากจึงจำเป็นต้องใช้สื่อการสอนที่เน้นด้านเนื้อหาสาระเข้ามาช่วย และผู้สอนที่มีอายุ 36-45 ปี ( $\bar{X} = 4.49$ ) มีความต้องการใช้สื่อการสอนสูงกว่าผู้สอนที่มีอายุ 26-35 ปี ( $\bar{X} = 3.77$ ) อาจเป็นเพราะว่าผู้สอนที่มีอายุมากกว่าขาดความมั่นใจในการจัดกระบวนการเรียนการสอน หมายความว่า ผู้สอนอาจมีความเคยชินกับวิธีการสอนแบบเดิม ๆ ที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง คือ ผู้สอนยืนบรรยายอยู่หน้าชั้น ผู้เรียนนั่งฟังคำบรรยาย แต่ลักษณะการสอนของวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสเป็นลักษณะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้เรียน ผู้สอนทำหน้าที่เพียงให้คำแนะนำ และเชื่อมโยงประสบการณ์ของผู้เรียนเข้ากับหลักวิชาการ จึงส่งผลให้ผู้สอนที่มีอายุมากกว่ายังไม่เคยชินกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ราณี รัชพงษ์. 2547) ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

2.2 ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนทั้ง 3 ด้าน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประเภทของสื่อการสอนผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสมีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า วิธีการสอนของวิทยาลัยชุมชนเป็นลักษณะการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากกว่าที่จะนำบทเรียนในตำรามาท่องหรือสอนให้ฟัง ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนจึงทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ และหลอมรวมประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคนมารวมกัน และพยายามโยงเข้ากับหลักวิชาการในโปรแกรมวิชานั้น จึงส่งผลให้ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่ามีความต้องการใช้สื่อการสอนมากกว่าผู้สอนที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่า อาจเป็นเพราะว่า ผู้สอนที่มีอายุน้อยกว่า ยังไม่เข้าใจแนวทางการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนที่เน้นทางด้านสื่อและเทคโนโลยี ซึ่งสื่อการสอนจะเป็นตัวช่วยหลอมรวมประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียนให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่

2.3 ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอนต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการสอนทั้ง 3 ด้าน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสที่มีประสบการณ์หรือไม่เคยมีประสบการณ์ล้วนตระหนักและเห็นความสำคัญในการนำสื่อการสอนมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เพราะสื่อการสอนช่วยแบ่งเบาภาระให้ผู้สอนได้ดี ทำให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้มากขึ้น และส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ทำให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเกื้อ ควรหาเวช ที่ได้ศึกษาเรื่อง การสำรวจสถานภาพความต้องการในการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าสื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนมาก อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบวิทยาลัย

ชุมชนเป็นลักษณะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และ ประสบการณ์ของผู้สอนไม่ได้เป็นส่วนสำคัญมากนักในการก่อให้เกิดกระบวนการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพ ประสบการณ์ของผู้เรียนสามารถก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมา และส่งผลประโยชน์สูง สุดแก่ผู้เรียน (ราณี รัชพงษ์. 2547 : 5)

2.4 ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสที่มีโปรแกรมวิชาที่สอนต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อ การสอนทั้ง 3 ด้านโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4 อาจเป็นเพราะว่า ผู้สอนในทุกโปรแกรมวิชามองเห็นความสำคัญ และประโยชน์ในการใช้สื่อการสอน ตามที่ กิดานันท์ มลิทอง (2536) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการสอนสำหรับผู้สอน ได้แก่ 1. ช่วยให้ บรรยากาศในการสอนน่าสนใจ มีความสนุก และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้สอนมากขึ้น 2. ช่วยแบ่งเบา ภาระในด้านการเตรียมเนื้อหา และ 3. กระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอในการเตรียมและคิดเทคนิควิธีต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การเรียนน่าสนใจ ประโยชน์สำหรับผู้เรียน ได้แก่ 1. ช่วยให้เกิดการเรียนการสอนอย่างมีประ สิทธิภาพ 2. ช่วยให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น และทำให้เกิดความคิดรวบยอดได้ถูกต้อง 3. ช่วยให้เกิดความ สนุก ไม่เบื่อในการเรียน 4. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจตรงกัน และประสบการณ์ร่วมกัน และมีส่วนร่วม ในกิจกรรม และ 5. ช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อ หาของสื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่า โปรแกรมวิชาการจัดการทั่ว ไป ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสมีความต้องการใช้สื่อการสอนแตกต่างจากโปรแกรมวิชาการปกครอง ท้องถิ่น โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย และโปรแกรมวิชาการพัฒนาชุมชน ตามลำดับ อาจเป็นเพราะว่า โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไปเนื้อหาเป็นลักษณะนามธรรมมากทำให้ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสมี ความจำเป็นต้องอาศัยสื่อการสอนเข้ามาช่วยเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเนื้อหาเพื่อช่วยให้บทเรียนที่เป็น นามธรรมมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และช่วยให้ ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดได้ถูกต้อง มีความเข้าใจตรง กัน ทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน

2.5 ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสที่มีระดับชั้นปีที่สอนต่างกัน มีความต้องการใช้สื่อการ ใช้สื่อการสอนทั้ง 3 ด้านโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สมมติฐานข้อที่ 5 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาสไม่ว่าจะสอนในระดับชั้นปีใดก็ ตามล้วนเห็นความสำคัญของสื่อการสอนว่าสามารถช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนได้ดี ทำให้ผู้เรียนบรรลุจุด ประสงค์ในการเรียนได้เร็วขึ้น และผู้เรียนที่เรียนซ้ำให้สามารถเรียนได้ทันกับเพื่อนร่วมชั้นด้วย

3. ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะความ ต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนราธิวาส คือ ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ผู้สอนต้องการให้ มีเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะประจำทุกห้อง อาจเป็นเพราะว่า เป็นอุปกรณ์ที่สามารถใช้งานง่าย ผู้สอน สามารถหันหน้าเข้าหาผู้เรียน ทำให้สามารถสังเกตเห็นพฤติกรรมของผู้เรียนได้และยังสามารถใช้ได้กับ

ห้องที่มีแสงสว่างปกติ ทำให้สะดวกทั้งผู้เรียนและผู้สอน ควรจัดทำคู่มือ สำหรับผู้สอน รองลงมา คือ การ จัดเนื้อหาของสื่อการสอนให้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ อาจเป็นเพราะว่า ภาระหน้าที่ของผู้สอนมีหลาย ประการจึงส่งผลให้ผู้สอนต้องการคู่มือเพื่อสะดวกในการสอนและยังสามารถสอนได้ทันตามระยะเวลา และตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. วิทยาลัยชุมชนราธิวาสควรจัดหาสื่อประเภทเนื้อหาสาระเกี่ยวกับโปรแกรมวิชาวิชาให้ เพียงพอกับความต้องการของผู้สอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการเรียนการสอน
2. วิทยาลัยชุมชนราธิวาส ควรจัดฝึกอบรม เพื่อกระตุ้นให้ผู้สอนที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาหรือปริญญาตรี ผู้สอนที่มีอายุในช่วงน้อย ๆ ให้ความสำคัญกับการนำสื่อการสอนเข้ามา ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการจัดการเรียนการสอน
3. ควรมีการเตรียมความพร้อมให้กับผู้สอนในเรื่องของสื่อการสอน โดยการสำรวจความต้องการสื่อการสอนของผู้สอน
4. สื่อประเภทที่มีความทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ สื่อสำเร็จรูปต่าง ๆ ผู้สอนมีความต้องการ มาก แต่โดยบริบทของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิทยาลัยชุมชนเป็นลักษณะการดึงทรัพยากรของ ชุมชนเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ฉะนั้น วิทยาลัยชุมชนราธิวาสควรนำ สื่อพื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น น่าจะเป็นสิ่งที่ผู้สอนสามารถดึงมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีที่สุด
5. วิทยาลัยชุมชนราธิวาส ควรอบรมให้ผู้สอนในเรื่องการพัฒนาเกี่ยวกับการวางแผนการใช้สื่อการสอน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมที่สุด โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. หน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรให้ความสำคัญของสื่อการสอนโดยจัดสรรงบประมาณให้ หน่วยงานปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิต การจัดซื้อเรื่องสื่อการสอนโดยเฉพาะ

### ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการติดตามประเมินผลการนำสื่อพื้นบ้าน หรือภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์ และตรงกับปรัชญาการศึกษา ในรูปแบบวิทยาลัยชุมชน
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสื่อการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำ กว่าปริญญาในรูปแบบวิทยาลัยชุมชนที่สามารถตอบสนองถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง
3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสื่อการสอนในวิทยาลัยชุมชนจังหวัดต่าง ๆ หรือ เปรียบเทียบเป็นรายภาค

## บรรณานุกรม

## บรรณานุกรม

- กัลยา สุวรรณแสง. บุคลิกภาพและการปรับตัว. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา, 2536.
- กิดานันท์ มลิทอง. สื่อการสอนและฝึกอบรมจากสื่อพื้นฐานถึงสื่อดิจิทัล. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์, 2544.
- คณิตา นิจจรัลกุล. ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้สื่อการสอนวิชาศาสนาในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้. มหาวิทยาลัยสงขลลา, 2533.
- จรรยา เหนียนเฉลย. เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2535.
- ชม ภูมิภาค. เทคโนโลยีการสอนและการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ประสานมิตร, ม.ป.ป. ศรีนครินทร์วิโรฒ วิทยาเขตปัตตานี, 2536.
- ชนะ กลิการ์. สื่อการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ, 2521.
- ชูชาติ แสงประทีปทอง. การสำรวจสถานภาพปัญหาและความต้องการในการใช้สื่อการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ, 2530. อัดสำเนา.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. กระบวนการสันนิเวทนาการและระบบสื่อการสอน ในเอกสารการสอน ชุดวิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 1-5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช, 2529.
- เชียรศรี วิวิธสิริ. สื่อสำหรับการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ, 2527.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. เทคโนโลยีการสอน : การออกแบบและพัฒนา พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2533.
- \_\_\_\_\_ . เทคโนโลยีการสอน : หลักการและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, 2533.
- ถวัลย์ ธนกิจเจริญพัฒน์. ศึกษาปัญหาและความต้องการสื่อการสอนของครูช่าง โรงเรียน อาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : สถาบัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2535. อัดสำเนา

- ทวิพล สวัสดิยากร. การสำรวจปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการสอนระดับปริญญาตรีของ  
ของอาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย.  
วิทยานิพนธ์, ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541. อัดสำเนา.
- ทิพากร ชินสาร. สภาพและปัญหาการใช้สื่อการสอนของเจ้าหน้าที่และวิทยากรศูนย์พัฒนาฝีมือ  
แรงงาน จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.  
2544. อัดสำเนา.
- ทวีป อภิสัทธ์. การเรียนการสอนกับการเดินทาง. มิตรครุ. 2529.
- ธีระวุฒิ บุญยโสภณ. การพัฒนาความคิดเชิงระบบสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์  
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ. 2523.
- นิพนธ์ โพธิ์ถิรเลิศ. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ใน  
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชัยภูมิ. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตร์  
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544. อัดสำเนา.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. การสำรวจสถานภาพความต้องการในการใช้สื่อการสอนของอาจารย์  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย  
ศรีนครินทรวิโรฒ, 2520. อัดสำเนา.
- ประสาร ทิพย์ธารา. เอกสารประกอบการศึกษาวิชาจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ :  
ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาน  
มิตร. 2525..
- ประสาธ อิศรปรีดา. สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : นำอักษรการพิมพ์, 2538.
- ปานจิต โรจนวณิชชากร. การศึกษาสภาพและความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนในสถาบัน  
ราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคกลาง : คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ : สำนัก  
พิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542. อัดสำเนา.
- เป็รื่อง กุมุท. การพัฒนาอาจารย์ มหาวิทยาลัยของท่าน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 11(5)  
กรุงเทพฯ : ธันวาคม 2518.
- พุทธิพงศ์ พูนเกษตรวัฒนา. ปัญหาการเลือก การผลิตและการใช้สื่อการสอนของอาจารย์กลุ่ม  
วิชาสถาปัตยกรรมและศิลป์ สังกัดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2530  
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2531. อัดสำเนา.

- ภาวนีย์ อุณาทรรวารังกูร. การศึกษาเจตคติ ความต้องการและปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอน นักศึกษากาการศึกษาออกโรงเรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543. อัดสำเนา.
- มหิดล, มหาวิทยาลัย ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์. รายงานการสัมมนา เรื่อง วิทยาลัยชุมชน กับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : หจก. การพิมพ์พระนคร จำกัด, 2522.
- ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา. กฎกระทรวง ว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาในรูปแบบวิทยาลัยชุมชน พ.ศ.2546 เล่ม 120 ตอนที่103 ก วันที่ 15 ตุลาคม 2546. กรุงเทพฯ : 2546
- ราชภัฏ, สถาบัน. รายงานการวิจัยการศึกษาความต้องการการศึกษาของชุมชนของวิทยาลัยชุมชน จังหวัดนราธิวาส. ยะลา : สถาบันราชภัฏยะลา, 2547.
- ราณี รัชพงษ์. เอกสารประกอบการสอนวิชาการศึกษาออกระบบโรงเรียน. อัดสำเนา.
- ระพันธ์ ฉายวิมล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.
- รักษาพร ตันตสุวรรณ. ความต้องการการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการศึกษามาคกลาง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2541. อัดสำเนา.
- วารินทร์ รัศมีพรหม. สื่อการสอน เทคโนโลยีทางการศึกษา และการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2531.
- วีระกิตติ์ ลายทองสุข. การศึกษาสถานภาพและความต้องการในการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2532. อัดสำเนา.
- ศิลปชัย ฐปสุวรรณ. การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความต้องการตามแนวทฤษฎีของเมอร์เรย์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2537. อัดสำเนา.
- ศึกษาธิการ. กระทรวง. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดอำนาจหน้าที่และการแบ่งส่วนงานของวิทยาลัยชุมชน ประกาศ ณ วันที่ 17 เมษายน 2545.. กรุงเทพฯ : 2545. อัดสำเนา.

- ศุจีภรณ์ อัจฉนาเสียว. สภาพและความต้องการทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาของโรงเรียน  
นำร่องการปฏิรูปการศึกษาในจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัย  
เชียงใหม่, 2540. อัดสำเนา
- สมสมัย พลอินตา. ความต้องการและปัญหาการใช้สื่อการสอนของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย  
เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- สมบูรณ์ สงวนญาติ. เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ภาคพัฒนาตำราและเอกสาร  
ทางวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศ กรมการฝึกหัดครู, 2534.
- สายสมร ประเสริฐ. การศึกษาสถานภาพและการใช้สื่อการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่ง  
ชาติลาว. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542. อัดสำเนา.
- สุขสันต์ แก้วม่วง. ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์  
อุตสาหกรรมศึกษา ในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร, ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.. กรุงเทพฯ :  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2537. อัดสำเนา.
- สุชิน จันท์ลา. การศึกษาปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอน สังกัดศูนย์การ  
ศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์  
มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
- สุศักดิ์ วงษานุศิษย์. ปัญหาการใช้สื่อการศึกษาของศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา. ปรินูญา  
นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2539. อัดสำเนา.
- สุวิทย์ จุงตระกูลรัตน์. การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอก  
โรงเรียน. 2532.
- สุพิน บุญชูวงศ์. หลักการสอน ตรงตามหลักสูตรสภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2536 แก้ไขปรับ  
ปรุง พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ สถาบัน  
ราชภัฏสวนดุสิต. 2543.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานนายกรัฐมนตรี. วิทยาลัยชุมชน : รูปแบบ  
สถาบันอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา เล่มที่ 1/2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด  
ภาพพิมพ์, 2544.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การปฏิรูปการศึกษา สำนักงาน  
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปี 2540. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ  
การประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540.

สำนักงานส่งเสริมวิทยาลัยชุมชน. กระทรวง. หลักสูตรวิทยาลัยชุมชน ระดับอนุปริญญา  
พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.),  
2545.

\_\_\_\_\_. *โครงการวิทยาลัยชุมชน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสด  
ภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2545.

\_\_\_\_\_. *สรุปผลการดำเนินงานวิทยาลัยชุมชน ประจำปี 2544-2545*. กรุงเทพฯ :  
โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา, 2546.

\_\_\_\_\_. *วิทยาลัยชุมชนกับการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา กรมการ  
ศาสนา, 2542.

\_\_\_\_\_. *การดำเนินงานวิทยาลัยชุมชน กระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การ  
ศาสนา กรมการศาสนา, 2546

เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต. *เทคโนโลยีทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบัน  
เทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ, 2528.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. *ปัญหาและแนวคิดของผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม  
(ปอเนาะ) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2524.

อุดม อุนกุล. *การใช้สื่อการเรียนการสอน นักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนทางไกลของครูประจำกลุ่มใน  
ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรม  
บัณฑิต. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 2540. อัดสำเนา.

Brown, J.W., D.K. Norberg and K.s> srygley, *Administering ducation Media :*

*Instruction Technology and Library Services*. New York : Company, 1973

Dale, E. *Audio Visual Materials of Instruction*. Chicago : University of Chicago Press,  
1959

Dale, Edgar. *Audio Visual Materials in Technologyn*, . 3<sup>rd</sup> Ed New York : Holt, Rinenart  
and Winston. 1969

Hass, Kenneth B. and Harry Q. Pagker. *Preparation and Use of Audio-Visual Aids*. 3<sup>rd</sup>  
ed. New York : prentice Hall, 1964

Heinich, Robert, Molenda Michel and James D. Russel. *Instructional media and The  
new technologies Instruction*. New York : John wiley & Son, 1985.

<http://www.nfe.go.th/042103/research/cc1.html>.

Kinder, James Screeng., *Audio-Visual materials and techniques*. 2d ed. New York : American Book, 1959.

Proctor, Leonrd Ferderick. "Student Teacher Utilization of instructional Media."  
*Dissertation Abstracts International*. 44(5) : 1306 ; November, 1983.

Russel. A.L. "The Use of Media Material in Instruction as Reported by selected Faculty of the University of Oregon," *Dissertation Abstracts International*. 42(6) : 2454-A ; December, 1981

Shores, L. *Instructional Materials : An introduction for Teachers*. New York : The Ronald Ponalld Press Company, 1960.

Wittich, Walter Arno. and Schuller, Charles Francis. *Audio-Visual Materials : their Ne and Use*. 2 th ed. Ner York : Harper & Row Publishers, 1957.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.  
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

## รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์ หัวหน้าภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จรูญ ถาวรจักร์ ที่ปรึกษาสำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน  
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ภาคผนวก ข.  
หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ



ที่ ศธ 0519.10.05/กค.๑๕๖

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

30 กรกฎาคม 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ เลวลัย

หัวหน้าภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

เนื่องด้วย นางสาวสิริบุศย์ จันทร์คล้าย นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำงานวิจัย เรื่อง ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนจังหวัดนครราชสีมา โดยมี ดร.ราณี รัชพงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขอเรียนเชิญท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนี้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถาม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลัย)

หัวหน้าภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่

โทรศัพท์ 0-2664-1000 ต่อ 5574



ที่ ศธ 0519.10.05/พ.๑๔๗

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

30 กรกฎาคม 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

เรียน ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง

อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

เนื่องด้วย นางสาวสิริบุศย์ จันทร์คล้าย นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำงานวิจัย เรื่อง ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนจังหวัดนครราชสีมา โดยมี ดร.ราณี รัชพงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขอเรียนเชิญท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนี้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถาม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวัลย์)

หัวหน้าภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่

โทรศัพท์ 0-2664-1000 ต่อ 5574



ที่ ศธ 0519.10.05/พิเศษ

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

30 กรกฎาคม 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จรุงญ์ ถาวรจักษ์

ที่ปรึกษาสำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

เนื่องด้วย นางสาวสิริบุศย์ จันทร์คล้าย นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำงานวิจัย เรื่อง ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนจังหวัดนครราชสีมา โดยมี ดร.ราณี รัชพงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขอเรียนเชิญท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนี้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถาม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวัลย์)

หัวหน้าภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่

โทรศัพท์ 0-2664-1000 ต่อ 5574

ภาคผนวก ค.

การวิเคราะห์ผลการประเมินเครื่องมือวิจัย

การวิเคราะห์ผลการประเมินเครื่องมือวิจัย

เรื่อง

ศึกษาสภาพความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

ลำดับ ที่	มาตรฐานการศึกษา	การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย %
		รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวัลย์	ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง	ผศ.จรูญ ถาวรจักร์	
<b>ด้านประเภทของสื่อการสอน</b>					
	<b>สื่อประเภทวัสดุ</b>				
1	หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	1	1	1	100
2	หนังสือพิมพ์รายวัน	1	1	1	100
3	ตำรา แบบเรียน	1	1	1	100
4	ของจริง	1	1	1	100
5	ของตัวอย่าง	1	1	1	100
6	ของจำลอง	1	1	1	100
7	กระดานขาว (White board)	1	1	1	100
8	กระดานดำ (Back board)	1	1	1	100
	<b>สื่อประเภทอุปกรณ์</b>				
9	เครื่องถ่ายทอดข้อมูล (Visualizer)	1	1	1	100
10	เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ (over head projector)	1	1	1	100
11	เครื่องฉายภาพทึบแสง	1	1	1	100
12	เครื่องรับวิทยุ	1	1	1	100
13	เครื่องบันทึกเสียง	1	1	1	100
14	เครื่องรับโทรทัศน์	1	1	1	100
15	เครื่องเล่นวีดีโอ	1	1	1	100
16	เครื่องขยายเสียง	1	1	1	100
17	เครื่องคอมพิวเตอร์	1	1	1	100
18	กล้องถ่ายรูป	1	1	1	100
19	กล้องถ่ายวีดีโอ	1	1	1	100
20	กล้องถ่ายรูปดิจิทัล	1	1	1	100

ลำดับ ที่	มาตรฐานการศึกษา	การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย %
		รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวัลย์	ดร.ฤทธิ์ชัย อ่อนมิ่ง	ผศ.จรรยา ถาวรจักร์	
<b>สื่อประเภทเทคนิควิธีการ</b>					
21	การจัดการศึกษานอกสถานที่ ผู้เรียนได้ เรียนจากแหล่งข้อมูล แหล่งความรู้จริง	1	1	1	100
22	การจัดการศึกษาแบบทดลอง ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง	1	1	1	100
23	การจัดการศึกษาแบบศูนย์การเรียน ผู้เรียน ศึกษาด้วยตนเองจากโปรแกรม คอมพิวเตอร์ (CAI : Computer Assister Instruction)	1	1	1	100
24	การจัดการศึกษาแบบอภิปราย ผู้เรียนแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	1	1	1	100
25	การจัดการศึกษาแบบแสดงบทบาทสมมติ ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติตามที่ถูก กำหนด	1	1	1	100
26	การจัดการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ ผู้เรียน ค้นพบปัญหาและคิดหาวิธีแก้ปัญหาด้วย ตนเอง	1	1	1	100
<b>ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน</b>					
27	สื่อการสอนที่มีรายละเอียดของเนื้อหา	1	1	1	100
28	สื่อการสอนที่มีการเรียงลำดับเนื้อหาความ ยากง่าย	1	1	1	100
29	สื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การจัดกิจกรรมการเรียน	1	1	1	100
30	สื่อการสอนที่ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหา ได้ง่ายขึ้น	1	1	1	100
31	สื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบ ยอดได้เร็วขึ้น	1	1	1	100

ลำดับ ที่	มาตรฐานการศึกษา	การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย %
		รศ.ดร.เสาวนีย์ เสวิตย์	ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง	ผศ.จรรยา ถาวรจักร์	
32	สื่อการสอนที่มีเนื้อหาที่กระชับ ไม่เน้นรายละเอียด	1	1	1	100
33	สื่อการสอนที่มีความสอดคล้องกับแผนการเรียนรู้	1	1	1	100
<b>ด้านการบริการการใช้สื่อการสอน</b>					
34	การจัดอบรมเรื่องการผลิตสื่อที่จำเป็นในกระบวนการเรียนการสอน	1	1	1	100
35	การจัดอบรมการใช้สื่อในการจัดกระบวนการเรียนการสอน	1	1	1	100
36	การจัดหน่วยบริการสื่อประจำทุกหน่วยจัดการศึกษา	1	1	1	100
37	การจัดการพัฒนาคุณภาพของสื่อที่ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน	1	1	1	100
38	การจัดเจ้าหน้าที่แนะนำเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนแก่ผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	100
39	การจัดหาวัสดุ-อุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอน	1	1	1	100
40	การจัดการประสานงานและประชุมร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ผลิตกับผู้ใช้	1	1	1	100
41	การจัดเจ้าหน้าที่แนะนำเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน	1	1	1	100
42	การจัดการสนับสนุน ช่วยเหลือ เรื่องงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด	1	1	1	100
43	การจัดเจ้าหน้าที่ซ่อมบำรุงสื่อที่ชำรุดหรือใช้งานไม่ได้	1	1	1	100

ลำดับ ที่	มาตรฐานการศึกษา	การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย %
		รศ.ดร.เสาวนีย์ เดวัลย์	ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง	ผศ.จรูญ ถาวรจักร์	
44	การจัดระบบการควบคุม คุณแล เกี่ยวกับการ ใช้การผลิต และการบริการยืม-คืนสื่อการ สอน	1	1	1	100
45	การจัดการสถิติวิธีการใช้สื่อการสอนที่มี การผลิตขึ้นมาใหม่	1	1	1	100

ภาคผนวก ง.

หนังสือติดต่อขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย



ที่ ศธ 0519.10.05/พิเศษ

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กทม. 10110

30 กรกฎาคม 2547

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม  
เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส  
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 126 เล่ม

ด้วย นางสาวสิริบุศย์ จันทร์คล้าย นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.ภาณี รัชนพงษ์

ในการนี้ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่อขอความร่วมมือให้หัวหน้าหน่วยตัวแทนประกันชีวิตในบริษัทของท่านตอบแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 25 สิงหาคม 2547 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำรายงานการวิจัย

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวัลย์)

หัวหน้าภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่

โทรศัพท์ 0-2664-1000 ต่อ 5574

**ภาคผนวก จ.**

**แบบสอบถาม**

## แบบสอบถามสำหรับงานวิจัย

เรื่อง ศึกษาสภาพความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามมี 3 ตอน

ตอนที่ 1 สภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอน

แบบสอบถามนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส คำตอบของท่านจะไม่มีการนำมาพิจารณาความถูกต้องหรือผิด คำตอบของท่านทุกข้อถือว่าเป็นคำตอบที่ดีที่สุด ฉะนั้น จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตอบให้ตรงกับความรู้สึกนึกคิดและความเห็นของท่านให้มากที่สุด และตอบให้ครบทุกข้อด้วย ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ไม่ต้องลงชื่อของท่าน และคำตอบทั้งหมดจะเก็บไว้เป็นความลับ ใช้เฉพาะในการศึกษาเท่านั้น ขอขอบคุณในการให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

สิริบุศย์ จันทร์คล้าย

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

ภาคพิเศษ รุ่นที่ 16

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1           สภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ตามสภาพความเป็นจริง

1. อายุ .....ปี
2. ระดับการศึกษา แบ่งเป็น
  - ( ) ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี
  - ( ) สูงกว่าปริญญาตรี
3. ประสบการณ์ในการศึกษาหรืออบรมเรื่องสื่อการสอน
  - ( ) เคย
  - ( ) ไม่เคย
4. โปรแกรมวิชาที่สอน
  - ( ) การศึกษาปฐมวัย
  - ( ) การพัฒนาชุมชน
  - ( ) การปกครองท้องถิ่น
  - ( ) คอมพิวเตอร์ธุรกิจ
  - ( ) การบัญชี
  - ( ) การจัดการทั่วไป
5. ระดับชั้นปีที่สอน
  - ( ) ปีที่ 1
  - ( ) ปีที่ 2

ตอนที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชน  
นราธิวาสใน 3 ด้าน ด้านประเภทของสื่อการสอน ด้านเนื้อหาของสื่อการ  
สอน และด้านการบริการการใช้สื่อการสอน

คำชี้แจง

โปรดอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตาราง  
ขวามือให้ตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุด ซึ่งตัวเลขในแต่ละช่องมีความ  
หมายดังต่อไปนี้

5	หมายถึง	มีความต้องการอยู่ในระดับ	มากที่สุด
4	หมายถึง	มีความต้องการอยู่ในระดับ	มาก
3	หมายถึง	มีความต้องการอยู่ในระดับ	ปานกลาง
2	หมายถึง	มีความต้องการอยู่ในระดับ	น้อย
1	หมายถึง	มีความต้องการอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ความต้องการใช้สื่อการสอน	ระดับความต้องการใช้สื่อการสอน				
	5	4	3	2	1
<b>ด้านประเภทของสื่อการสอน</b>					
<b>สื่อประเภทวัสดุ</b>					
1. หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น					
2. หนังสือพิมพ์รายวัน					
3. ตำรา แบบเรียน					
4. ของจริง					
5. ของตัวอย่าง					
6. ของจำลอง					
7. กระดานขาว (White board)					
8. กระดานดำ (Back board)					
<b>สื่อประเภทอุปกรณ์</b>					
9. เครื่องถ่ายทอดข้อมูล (Visualizer)					
10. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ (over head projector)					
11. เครื่องฉายภาพทึบแสง					
12. เครื่องรับวิทยุ					
13. เครื่องบันทึกเสียง					
14. เครื่องรับโทรทัศน์					
15. เครื่องเล่นวีดีโอ					
16. เครื่องขยายเสียง					
17. เครื่องคอมพิวเตอร์					
18. กล้องถ่ายรูป					
19. กล้องถ่ายวีดีโอ					
20. กล้องถ่ายรูปดิจิตอล					

ความต้องการใช้สื่อการสอน	ระดับความต้องการใช้สื่อการสอน				
	5	4	3	2	1
<b>สื่อประเภทเทคนิควิธีการ</b>					
21. การจัดการศึกษานอกสถานที่ ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งข้อมูล แหล่งความรู้จริง					
22. การจัดการศึกษาแบบทดลอง ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง					
23. การจัดการศึกษาแบบศูนย์การเรียนรู้ ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (CAI : Computer Assister Instruction)					
24. การจัดการศึกษาแบบอภิปราย ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน					
25. การจัดการศึกษาแบบแสดงบทบาทสมมติ ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติตามที่ถูกกำหนด					
26. การจัดการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนค้นพบปัญหาและคิดหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง					
<b>ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน</b>					
1. สื่อการสอนที่มีรายละเอียดของเนื้อหา					
2. สื่อการสอนที่มีการเรียงลำดับเนื้อหาความยากง่าย					
3. สื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
4. สื่อการสอนที่ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาได้ง่ายขึ้น					
5. สื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดได้เร็วขึ้น					
6. สื่อการสอนที่มีเนื้อหาที่กระชับไม่เน้นรายละเอียด					
7. สื่อการสอนที่มีความสอดคล้องกับแผนการเรียนรู้					

ความต้องการใช้สื่อการสอน	ระดับความต้องการใช้สื่อการสอน				
	5	4	3	2	1
<b>ด้านบริการการใช้สื่อการสอน</b>					
1. การจัดอบรมเรื่องการผลิตสื่อที่จำเป็นในกระบวนการเรียนการสอน					
2. การจัดอบรมการใช้สื่อในการจัดกระบวนการเรียนการสอน					
3. การจัดหน่วยบริการสื่อประจำทุกหน่วยจัดการศึกษา					
4. การจัดการพัฒนาคุณภาพของสื่อที่ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน					
5. การจัดเจ้าหน้าที่แนะนำเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนแก่ผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ					
6. การจัดหาวัสดุ-อุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอน					
7. การจัดการประสานงานและประชุมร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ผลิตกับผู้ใช้					
8. การจัดเจ้าหน้าที่แนะนำเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน					
9. การจัดการสนับสนุนช่วยเหลือ เรื่องงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด					
10. การจัดเจ้าหน้าที่ซ่อมบำรุงสื่อที่ชำรุดหรือใช้งานไม่ได้					
11. การจัดระบบการควบคุม ดูแล เกี่ยวกับการใช้การผลิต และบริการยืม-คืนสื่อการสอน					
12. การจัดการสถิติวิธีการใช้สื่อการสอนที่มีการผลิตขึ้นมาใหม่					

**ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอน**

**คำชี้แจง** ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนของท่าน ท่านมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อการสอนในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ อย่างไรบ้าง

**3.1 ด้านประเภทของสื่อการสอน**

.....

.....

.....

.....

**3.2 ด้านเนื้อหาของสื่อการสอน**

.....

.....

.....

.....

**3.3 ด้านบริการการใช้สื่อการสอน**

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัย

สิริบุศย์ จันทร์คล้าย

ผู้วิจัย

**ประวัติย่อผู้วิจัย**

## ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวสิริบุศย์ จันทร์คล้าย  
วัน เดือน ปีเกิด 25 เมษายน 2507  
สถานที่อยู่ปัจจุบัน 4/203 หมู่ 9 ซอยคูบัว 3 ถนนคูบัว แขวง/เขตคันนายาว  
กรุงเทพมหานคร 10230  
ตำแหน่งหน้าที่การงาน อาจารย์ 1 ระดับ 5  
สถานที่ทำงาน สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน  
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา  
กระทรวงศึกษาธิการ  
ประวัติการศึกษา  
พ.ศ. 2535 ศศ.บ. (โสตทัศนศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง  
กรุงเทพมหานคร  
พ.ศ. 2547 กศ.ม (การศึกษาผู้ใหญ่) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
กรุงเทพมหานคร